

C.17.23.24.

FATUM

MIS

SIVE

CONSILIUM PROPHE

CVM

De falsa et vera Sacri Romani Imperij

dele

Ad Ferdinandum

Aug

Casparus Scioppius in sanctuario De

auditum iustus

enunciatur

PSALM

in cognatione

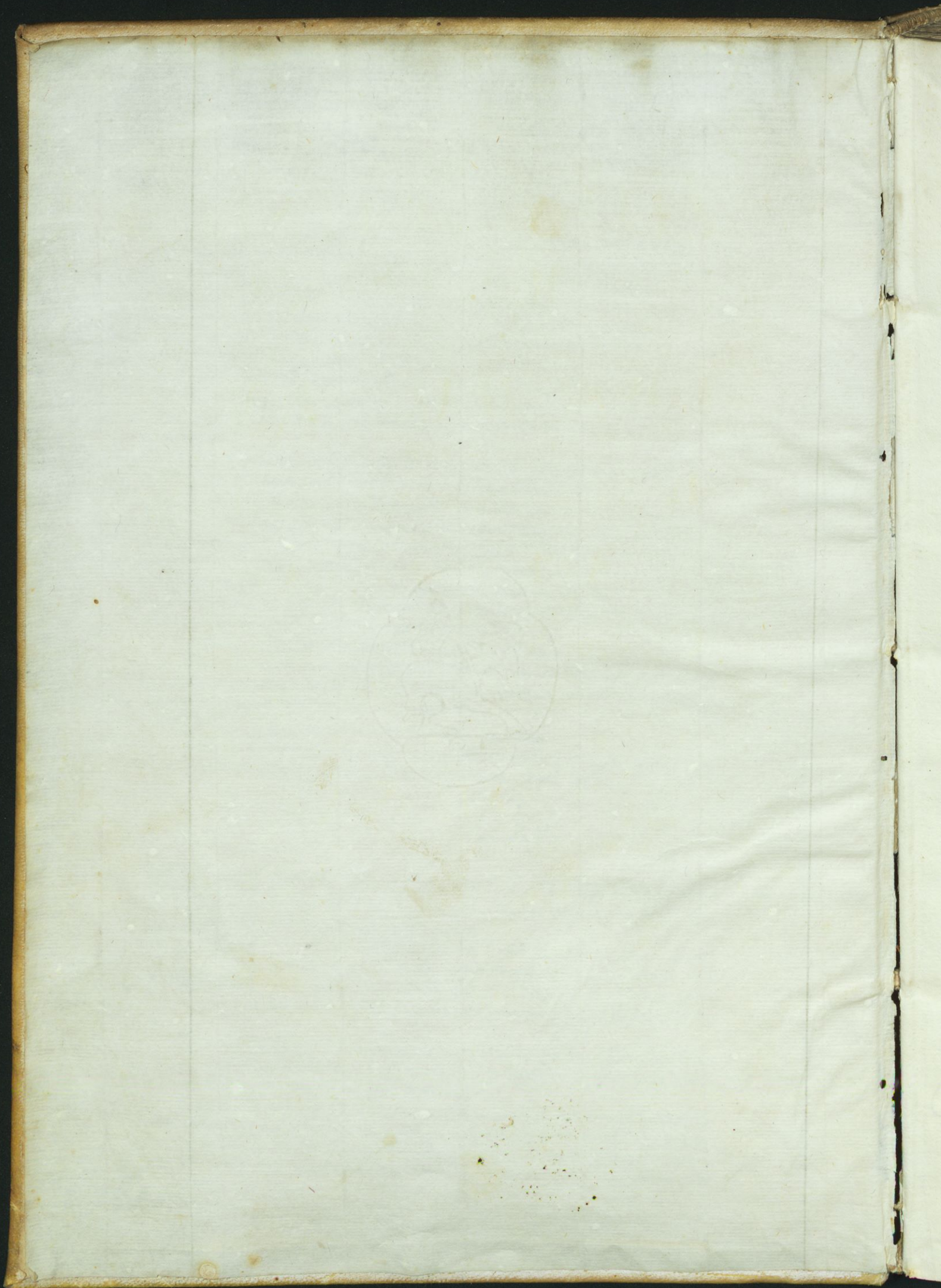
et intelligit

introm ad intellectum

quod Deus in illa

hunc

FATVM AVGVSTÆ DO-
MVS AVSTRÆ,
SIVE
CONSILIVM PROPHETI-
CVM.

De falsâ et verâ Sacri Romani Imperij me-
delâ,

Ad Ferdinandum II. Cæs:

Aug:

Casparus Scioppius in sanctuario Dei
auditum iussus
enunciauit.

PSAL. LXXII.

æstimabam vt cognoscerem hoc: labor est ante me, donec intrem in
Sanctuarium Dei, et intelligam nouissima. Interpretante Lyran: donec
intrem ad intellectum sacra scriptura, quam uocat sanctuarium, eo
quod Deus in illa loquitur, sicut in sanctuario diuinitus responsa da-
bantur.

CONSILIUM PROPHETICUM.

aput i.

Sacrae. & Regia Maiestas.

De Sac. & Maiestatis Vrae literis ad Episcopos datis com-
peri Maiest. Vram ruinam et interitum Romano Imperio, et Catho-
lica in eo Religioni magnopere metueret, nec ullam nisi in Deo
ope spem habere, ac propterea ab Episcopis contendere, ut cum Piae-
tion suarum Clericis, monachis & populis ad Dei misericordiam con-
fugiant, eiusq. iram quovis precam et suppliciorum genere placare an-
nitantur. Itaq. pro fide, quam communiter Mti Vrae tanquam Rei
publica nra capiti debeo, quoq. me propria ei postremum Ratispona
discedenti, obstrinxi, facere non possum, quin cum ipsi et Augustus
Domui Austria, tam uniuersae Patria nra, in hoc tanto discrimi-
ne salutari consilio succurrant, eaq. ipsi aperiam, qua me Deus in
Sanctuarium eius intrare, id est, in lege eius die ac nocte meditari,
proculq. ab omni cura alia in solitudine rationem cum ipso solo habere
solutum docere dignatus est.

Ac de periculo quidem et exitio Religionis & Patria imminente iam
tum ab hinc biennium Duci Feria, et anno superiore Duci Tursio mul-

tisq.

alij Mediolani id impendere denunciaueram, cum simul contestarer
minimam malorum, quod acture deberemus, bonorum uero, quorum nobis
spem facere possemus futuram perniciosam, reiq[ue] Catholica nomini bus pesti-
feram, cum protestantibus pacificationem.

De modo euitandi tam presentis periculi & fatalis exitij
a Domino sua et a repub. nra peripulsandi Maiest. V^{ra} plurimum
falli uideo, ac propterea opera precium me facturam arbitror, si
ex Deo tam uerbo tam opere duobus consilij mei capita M^{ti}

V^{ra} demonstrarem. 1.º hoc quod Maiestas V^{ra} putat nequaquam uerum
esse, suorum ac Reipub. malorum remedium. 2.º uerum remedium
esse, quod Maiest. V^{ra} minime putat.

S. P. V. T. 2.

De priori consilij mei capite.

Putat Maiestas V^{ra} si Episcopi in Diocesibus suis multas
solemnes supplicationes, & nocturnas diurnasq[ue] preces, uiaq[ue] pa-
nitentia exercitia et documenta indicant, et instituant, fieri posse,
ut Deus Maiestati V^{ra} et omnibus Catholicis fiat propitius, et ira-
cundia sua flagella, qua peccatis nris meremur, elementer auertat.

3
cum scilicet scriptum sit Math. 7. Petite et dabitur vobis, querite et in-
venietis. Atqui non minus scriptum est Jacobi 4. petitis et non accipitis,
eo quod male petatis. Male autem petit, qui Deum tentat, non se, ut
oportet ad orationem comparans. Eccl. 18. Ante orationem prepara-
tiam tuam, et noli esse quasi tentans DEUM, tanquam scilicet pericu-
lum faciens an cordis arcum Deus scrutetur, & sciat, num ipse serio quod pe-
tit, contingere sibi cupiat, nec eius adipiscendi causa quicquam quod presta-
re posses pratermiseris. Preparat vero aiam, qui orationi sua geni-
nas adoptat alas, qui sublata in calum exolet: Haec ala sunt timor, et
humilitas, et iustitia. Eccl. 2. Accedens ad servitutem Dei, id est ora-
tione tua Patria cultum Deo exhibens. Ita in iustitia et timore: Timor
est, partim opera sua, quantumvis bona, reverentis seu suspecta habentis,
partim seipsum accusantis, et peccatum confitentis, partim denique se con-
temnentis, nec monitoris aut correptoris operam veluti supervacuum asper-
nantis. Qui timori et humilitati adversatur Superbia, aut cordis obdura-
tio, vel peccata sua non agnoscentis, sed sibi de suis operibus placenti-
tis, vel in prudentia sua confidentis, & correptorem asperius patientis.
Eccl. 35. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & non discedet, donec
altissimas aspiciat. Job ii. Imitaris linguam blasphemantium, qui eva-
cuasti timorem, & tulisti preces coram DEO: oratio tua nihil aliud
fuit, quam blasphemia, quia timore et humilitate vacuus coram Deo com-

comparere ausus. et Job 31. Non abscondi quasi homo peccatum meum, nec
celavi in sinu meo iniquitatem meam, semper quasi tumentes super me
fluctus timui Deum, et pondus eius ferre non potui, sed humiliter me sub
misi. Job 9. Verebar omnia opera mea, sciens quod Deus non parca
ret delinquenti. Job 35. Tamabunt et non exaudies Deus propter super
biam malorum, qui scilicet a se securi sunt, nec penitentia Deum
placare solent, Job 24. Dedit illi Deus locum penitentiae, et ille ab
utitur eo in superbiam. Isai. 66. Quae est ipsa domus, quam edificabi
tis mihi? qui immolat mihi bouem, est quasi qui interficiat virum,
id est: Longè erratis, qui arbitramini mihi satisfieri edificando
Ecclij, et immolando sacrificijs, si absit timor aut humilitas. ad
quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu, et tremen
tem sermones meos? Prou. 28. qui abscondit scelera sua non dirigetur,
qui autem confessus fuerit, et reliquerit ea, misericordiam conseque
tur. Psal. 144. Voluntatem timentium se faciet, et deprecati
onem eorum exaudiet. Ioan. 9. Peccatores Deus non audit,
sed si quis Dei cultor est, et voluntatem eius facit, hunc ex
audit.

Justitia altera orationis ala est partim erga DEUM, partim
erga homines. Justitia erga Deum est cum Directionis cum cor
rectionis, per quam scilicet homo actiones suas dirigit, et sicuti
a

à bono aberrant, corrigit. Directio fit per custodiam legis Divinae,
 siue observatione aut executione eorum, quae cuiq; à Deo praecepta sunt,
 sine qua oratio, ieiunium, elemosyna, aliq; pietatis opera non modo Deo,
 um homini non reddunt propositum, sed etiam multo magis irritant, et
 exasperant. Prou. 28. Cui declinat aures suas ne exaudiat legem, ora-
 tio eius erit execrabilis. Luc. 6. Quid me uocatis Dñe Dñe? sur multum
 oratis, et non facitis quae dicor? Job 22. Acquiesce Deo, siue fac quod
 Deo placet, et habeto pacem, & per hac habebis fructus optimos, susci-
 pe ex ore ipsius legem, et pone sermones eius in corde tuo. Correctio fit
 per satisfactionem pro peccato, quae siue facto, siue voto Deo presta-
 tur. Correctio per factum est, cum quis seipsum indicat aut punit, ac
 uelut tortoris manus praenit, quod facit, qui non modo peccasse se
 agnoscit, sed etiam suscipienda corporis sui castigatione, ultro dat Deo
 supplicium. 1. Cor. 11. Qui manducat & bibit indigne, iudicium sibi
 manducat & bibit, non diiudicans corpus Dñi. Ideo inter vos mul-
 ti infirmi, et imbecilles, & dormiant, seu mortui sunt multi, quod si
 nosmetipsos diiudicemus, et indignam corporis Christi manducatione
 operibus penitentiae in nobis puniremus, non utiq; iudicemur, nec
 uel mortis uel morte temporali à Deo afficeremur. Dum iudicamur aut
 à Dño corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. 3. Reg. 19. Cum
 audisset rex Achab sermones Eliae, scidit vestimenta sua, & ope-
 ruit

operuit cilicio carnem suam, ieiunavitq et dormivit in sacco, et ambulavit demisso capite. Et factus est sermo Dñi ad Eliam dicens, nonne uidisti humiliatum Aedab coram me, quia igr humiliatus est mei cā non inducam malum in diebus eius. psal. 34. Induebar cilicio, et humiliabam in ieiunio animam meam, et oratio mea in sinu meo conuertetur. psal. 34. Ego in flagella paratus sum, et dolor meus in conspectu meo semper. psal. 101. Fixerem tanquam panem manducabam et potum cum fletu miscebam. Correctio uero per uotum est, cum quis aliquam peccati redemptionem et expiandi necessitatem suam Deo, fidem eam in rem obligans sibi imponit. Job 22. Si reuersus fueris ad omnipotentem: ei aliquid uouendo: edificaberis, et iniquitatem: panem iniquitatis seu calamitatem immisam: longe facis à tabernaculo tuo. Erit omnipotens contra hostes tuos. Rogabis eum et exaudiet te, et vota tua reddet.

PARV. 3.

Iustitia erga Homines est partim cōis oīum, partim Regum, omninoq eorum, qui in alios Homines à Deo potestatem acceperunt magis propria. Communis iustitia est, per quam homo homini reddit debitum, tanquam fratri, eiusdemq patris celestis filio, nempe misericordiam, veniam, omninoq eandem charitatem, quam sibi quisq ab alijs prastari cupit, de qua Christus Matt. 7. ita

præcipit: Omnia quaecumq; vultis, ut vobis faciant homines, et vos facite illis. Hac est enim Lex et Prophetæ. et Paul. Rom. 13. Nemini quicquam debeatis, nisi ut invicem diligatis; qui enim diligit legem implevit. Oratio ergo hominis iniusti fraternam charitatem proximo debitam non reddentis iustitiæ alia caret; adeoque ad Deum evolare nequit, aut saltem aures eius obsecratas frustra pulsat. Prov. 21. Cui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, et ipse clamabit et non exaudietur. Prov. 15. Longe est Dominus ab impijs, seu inmisericordiis, et orationes iustorum exaudiet. Eccl. 28. Relinque seu veniam da proximo tuo nocenti te, et tunc deprecanti tibi peccata solvantur. Homo homini reservat iram, et à Deo querit medelam? In hominem sibi similem non habet misericordiam, et de peccatis suis deprecatur? Propria regum ac Potestatum iustitia tribus spectatur officijs, quorum primum est sollicitudo seu sollicitas, seu prompta discendi voluntas, ut quis sciat partim causas, et querelas subditorum, partim monita et præcepta sapientum, quibus adiutus ex usu Reipub. præsit. Itaque cum querelas et postulata subditorum, tum consilia et monita, atque etiam increpationes hominum sapientum, non æquis modo auribus, sed animo et libenti debet cognoscere. Rom. 13. Cui præest, præsit in sollicitudine. Sæd. 28. Viri mali non cogitant iudicium: mini- me sunt solliciti ut faciant iudicium et iustitiam in terra, cuius causam potestatem à Deo velut vicarij eius acceperunt, qui de se ipse sic

prædicat Jerem. 9. Ego sum Dominus, qui facio misericordiam et iudicium, et iustitiam in terra, hæc enim placeant mihi, iudicium nempe in causis cognoscendis, iustitiam in sententijs exequendis. Reges qui Deo placere non curant, neutrum cordi habent, qui autem inquirunt Dominum, advertant omnia Prov. 29.

Novit iustus causam pauperum, ipsius ignorat scientiam: quia laborem re-
fugit inquirendi, et pauperes patienter audiendi: Rex qui iudicat in veri-
tate pauperes, et causam quam nesciebam diligentissime inquirebam. 2. Paral.

*
honorus eius in eternum
firmabitur. Job. 29. Pa-
ter eram pauperum

19. Videte iudices quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini, et quodcumque iudicaveritis in vos redundabit, sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite, non est enim apud Dominum Deum nostram iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Agite diligenter, et erit Dominus vobiscum Prov. 22. Gloria regum est investigare sermonem. Prov. 13. Ignominia ei, qui deserit disciplinam: nec aequo fert animo se doceri: qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur. Prov. 19. Doctrina viri per patientiam noscitur, et gloria eius est iniqua pretergredi. Gloria et honori cuius ducitur, si eum, qui se monet ac docet, patienter audiat, et ab iniquitate monitus recedat. Prov. 18. etiam stulti recta in oculis eius, qui autem sapiens est, audit consilia, qui odit increpationes insipiens est. Prov. 15. Sapiens corde præcepta suscipiet. Prov. 15. non amat illud soror eum, qui se corripit, nec ad sapientem graditur.

Auris quæ audit increpationes vita: nec suam vitam reprehendi indignatur: in medio sapientum commorabitur, qui abiicit disciplinam,

seque increpari agere patitur: despiciit animam suam: nec curam habet,
ut ea per sapientiam linguam sanctetur, et uiuat: qui autem acquiescit increpa-
tionibus, possessor est cordis. Psal. 140. Percutiet me iustus in misericordia et in-
crepabit me, oleum autem pectoris non impinguabit caput meum: tametsi rex
sum et propheta, homo tandem sum et peccare soleo, et nobilissimo misericordia
opere, quae est increpatio, sanari necesse habeo. Deum ergo precor, ut
mittat mihi hominem, qui me verbis sapientum, quae sunt sicut stimuli, uul-
neret, ac salutari dolore afficiat. Eccl. 12. Meliora quippe sunt uulne-
ra diligentis, quam fraudulenta oscula obientis, cuius sermones sunt mol-
li supra oleum, et ipsi sunt iacula, uenerum aspidum sub labijs eius. Me-
lius est a sapientia corrigi et uulnerari, quam stultorum adulatione deci-
pi, quorum sagitta uulnerans est lingua eorum. Rom. 17. Eccl. 7. Psal. 54.
et 139. Perem. 2. Alterum officium in quo regum principumque iuditia
spectatur, est defensio bonorum, et innocentium. Tertium, Humiliatio ca-
lumniatoris, seu uindicta eius, qui malum fecit, ut homines animi impotentes,
uiribus et opibus fretos, eoque minus et uolentos, uel metu coercant, et in officio
erga tenuiores contineant uel supplicijs, et eorum quae alijs rapuerunt,
restitutione culpam luere compellant. i. Pet. 2. Subiecti estote omni hu-
mana creatura propter Deum, siue regi quasi praecellenti, siue ducibus
tandem ab eo missis, ad uindictam malefactorum, laudem uero bonorum.
Rom. 13. Principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non
timere potestatem? bonum fac, et habebis laudem ex illa, Dei enim minister

Est tibi in bonum, si aut malum feceris, Deum time, non enim sine causa
gladium portat, Dei enim minister est, & index in iram ei, qui malum
facit. Psal. vii. Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio
regis, indicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum, et hu-
miliabit calumniatorem: liberabit pauperem a potente, aias pau-
perum saluos faciet. Ex usuris et iniquitate redimet aias eorum,
et honorabile nomen eorum coram illo. Job. 29. Iustitia indutus sum
et uestiui me iudicio meo, oculus fui ceco, et spūs claudō, pater eram pauperum,
et causam quam nesciebam, diligentissime inuestigabam, contrebam molas mi-
qui, & de dentibus illius auferēbam pradam pauperi restituendam: Bene-
dictio perituri super me ueniebat, et cor uidua consolatus sum. Auris audi-
ens beatificabat me, eo quod liberaſsem pauperem vociferantem et pupillū
cui non ēet adiutor. Jerem. 22. Rex Josias nunquid non comedit et bibit,
et fecit iudicium & iustitiam tuam, cum bene erat ei, et pame, & abundan-
tia frueretur: indicabit causam pauperis et egeni in bonum suum, nunquid
non ideo, quia cognouit me dicit Dñs? quo docemus eos reges Deum non
nouisse / contemnere, nec pro Dño suo habere, quia secunda fortuna aura
inflati, et otiosis animis edentes et bibentes, suisq; modo voluptatibus
explendis occupati nihil pensi habent pauperum causas cognoscere, ac iura
illis reddere, quasi pauperes non aequē, atq; ipsi Dei filij ēent, aut ipsi a
ceteris hōib; specie differrent. His nimirum venit pes supercilii et dia-
boli peccatoris manus eos mouet, siue impulit, ut in Dei pariter, ac sui iq-

ignorationem laberentur, adeoque nec Deum timerent, nec sese à quoquam uiam bonam doceri a quo animo ferrent, quorum morem et ingenium Dauid ita describit, ac sibi deprecatur psal. 35. Dixit iniustus ut delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos eius, quoniam dolose egit in conspectu eius: nec enim serio et ex animo, sed tantum dicit causa, aut pro formula solenni Dei gratia regem se profitetur, cum Dei voluntati parere nihil curet. ut inueniatur iniquitas eius ad odium, nec fidelis monitoris voce arguatur, uelut is contingit, quos Deus amat, sicut ipse Apoc. 3. de se pradicat: Eos quos amo arguo et castigo. et psal. 98. Deus tu exaudiebas eos, quia propitius fuisti ulciscens in omnes adinuationes eorum, sed quos odit non ostendit his se irasci, nec eos curat, aut ulciscitur, sed admittit secundum desideria cordis eorum in adinuationibus suis. Psal. 80. quia pariter cum amore eorum rebum et iram ex animo eiecit, eiusque loco odium concipit. Ezech. 16. Sufferetur rebus meis à te, et quiescam, nec irascar amplius: Verba eius oris iniquitas et dolus, noluit intelligere ut bene ageret sed grauiterg tulit se officium doceri, monitoris operam superciliose sic aspernatur, faciat in malam rem cum sua sapientia. Num tandem mihi est confessarius? iniquitatem meditatus est in cubili suo: adstetit omni via non bona, maliciam autem per ministrorum suorum non odit, sicque mala facientibus consensit, coramque Deo, oium, quae illi scelerate fecerunt, reus est, quod Principibus deprauatis, et fida monita aspernantibus usuenire necesse est. Te ergo Deus, supplex ueneror ut non ueniat mihi pes superbia, et manus pectoris non moueat me. Ibi sine su

superbia cā ceciderant, qui operantur iniquitatem, expulsi sunt, nec potue-
rant stare: fieri enim non potest, ut non cadat, quem diaboli manus impellit,
et in superbiam precipitat. Eosdem sic describit Gal. 4. Mei pene mo-
ti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei, quia relaxi super iniquis, pa-
cem pectorum uidens, in labore hominum non sunt, et cum hominibus non fla-
gellabuntur: quia Deus non nisi homines quos amat, flagellis in rectam
viam redire & laborare admonet: ideo tenuit eos superbia: peccatum
diaboli, cuius sicut in culpa, similiter in pena erunt participes:
operavit eos vestimentum violentiae: quos decebat indui iustitia et
vestiri iudicio: prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. Et dixerunt,
quomodo scit Deus? et si est scientia in excelsis: aut Deum non esse, aut certe
nullam rerum humanarum curā gerere, persuasum habent. et Gal. 8. Vers
stetit in Synagoga Deorum, sive regum ac Principum, in medio aut Deos diu-
dicat: eos in conspectu sic increpans: usquequo indicatis iniquitatem, et facies
pectorum sumitis? Iudicate egeno & pupillo, humilem et pauperem iustifi-
cate: eripite pauperem, et egenum de manu pectoris liberate: sed reges
officij admonere, est surdo fabulam narrare: nescierunt neque intellexerunt,
in tenebris ambulant: ut nec Deum Dominum suum, neque nihil nisi ser-
uos eius esse videant. Ideo pauperum causas nesciunt, neque tantum habet
intelligentia, ut sapientum consilijs et monitis uti sciant. Homo e-
nim cum in honore eet, non intellexit, comparatus est iumentis in-
sapientibus, et similis factus est illis Gal. 4. Ideo: manebantur

omnia fundamenta terrae / et regna propter eos, qui ipsos e' officium suum
sic ignorant, grauiſſimis motibus concutientur: / ego dixi V' estis, et filij Exceſſi
omnes, vos aut' ſicut hoies / de infima glebis fece: / moriemini, et ſicut unus de
principibus cadetis, ut flagellemini cum Lucifero, quem ſuperbia Doctorem ſequi
maluiſtis, quam Chri' humilitatis magro aſſimilari, qui uos imperandi exemplum à
ſe petere hoc modo docuerat. Reges gentium dominantur eorum / ſive herile et do-
minium in eos exercent imperium libidinem pro actionum norma, commodum uero
proprium pro fine ac ſcopo habentes: / vos aut' non ſic, ſed quicunq; uoluerit inter
uos maior fieri, ſit u' miniſter, et qui uoluerit inter vos primus e'e, erit omnia
ſeruus, ſicut filius hois non uenit, ut miniſtraretur ei, ſed ut miniſtraret. At
enim reges pleriq; ſe non hoies, ſed Exceſſi filios, nec hoies ſed Deos credi poſtu-
lant, adeoq; ſua maiestate indignum ducunt alijs miniſtrare, et in cognoſcendis pau-
perum cauſis, iureq; reddendo multum laborem capere, tantum abeſt ut cum quo-
quam ſubiectorum in ius ambulare, et iuri bonq; arbitrio ſtare dignentur, quod
quam luciferiana ſit ſuperbia, quam nullum omnino regibus uenia locum a-
pud Deum relinquat Job vi. ſic docemur: Non contempſi iudicium ſubire cum
ſeruo meo et ancilla mea cum diſceptarent aduerſum me / quamuis rex regu-
e'm: / quid enim faciam cum ſurrexerit ad iudicandum Deus, et cum quo ſierit /
quare ius eluſerim et filium eius pro me contempſerim: / quid respondebo
illi, nunquid non in utero fecit me, qui et illum operatus eſt, et formauit me
in uulua unus? Ad penam eorundem regum gladio ad mali operis timorem,
et ad vindictam malefactorum ſegniter utentium hoc quoq; Dei fulmen perti-

portinet Jerem. 48. maledictus qui facit opus Dñi negligenter, et maledictus
qui prohibet gladium suum à sanguine. Opus vero Dñi quod ille sibi placere
testatus est, et à regibus exigit, est facere miam & iudicium, et iustitiam
in terra. Jerem. 9. quod opus negligenter facientes iam sententiam in se
pronunciatam habet Psal. 108. pro eo quod oblitus est facere misericor-
diam: cum pauperibus opem suam implorantibus: / constitue super eu-
pētozem, et diabolus Act à dextris eius: / qui officij neglecti graviter
eum accuset: / cum iudicatur exeat condemnatus, et oratio: / aliud
bonum opus eius: / fiat in peccatum; fiant dies eius pauci, et alieni diri-
pant labores eius, et episcopatum seu principatum eius accipiet alter: fi-
ant nati eius in interitum, in generatione una deleatur nomen eius, in me-
moriā redeat iniquitas patrum eius, & petum mris eig nō deleatur.
Fiant contra Dñum semper, et dispareat de terra memoria eorum.

APVT 4.
Ex istis cibus M^{tas} V^{ra} facile colligere potest, non ee cur ullum
malis publicis remedium à votis et supplicijs Episcoporum et Cleri
expectari potest, cum eorum orationes alis illis, quas dixi carere
nemini non appareat. Ut enim primo de timore seu humilitate a-
gam excurrente anno ib 51. duos edidi libellos de causis et remedijs
publicarum Imperij calamitatum; in eiq; demonsttraui solo rationali
consilio Cleri et populi mores emendari, atq; iram Dei averti à nobis posse,

quod quidem nisi relictis rebus fieret, perspicue denunciaui Germania
euenturum, quod Deus populo Israelitico Amos 8. sic comminatus fuerat:
Venit finis super populum meum, audite hoc qui conteritis pauperem, et deficere
facitis egenos terrae. Nunquid super isto non commouebitur terra, et luge-
bit omnis habitator eius, et erit in die illa dicit Dominus, occidet sol in meridie,
et tenebrescere factam terram in die luminis. Ideo repente se vertent fortu-
nae, et pro summa prosperitate ex improviso summa ingruet calamitas, non
aliter ac si media die, media noctis caligo terras opprimeret: et conuer-
sa festiuitates uestras in luctum, et omnia cantica uestra in planctum, et indu-
cam super omne caput caluitium, et ponam eam quasi luctum unigeniti, et
nonissima eius quasi diem amarum. Nec tamen adibus modo fundis et for-
tunis omnibus euententur, sed nec uerae fidei, et diuini cultus exercendi co-
pia et facultas eis erit reliqua. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et emittam
famen in terram, non famem panis, neque sitim aquae, sed audiendi uerbum Domini,
et commouebuntur, siue hac illac circum^{ue-}labunt: a mari usque ad mare, et
ab Aquilone usque ad orientem circuibunt quarentes uerbum Domini, et non in-
uenient. An autem quisquam fuerit in omni Germania, qui istis et alijs
multis prophetarum uerbis a me allatis et iam ipso euentu nimis plus
comprobat, quicquam moueretur, et salutarem in se timorem conciperet,
utque emendatae consilia agitare, imo uero iterum prophetis euenit, nec
enim ego propheta sum, nec filius prophetae, tantum prophetarum eis uer-
ba de sacrae scriptura thesauro protuli, Deique consilium in sanctuario eius

auditum enunciaui, quod ei quondam in populo Judaico contigisse r. Paral.
36. sic narratur. Rex Sedechias non erubuit faciem Jeremiae prophe-
tae loquentis ad se ex ore Dñi, et induravit ceruicem suam et cor, et ut
reuerteretur ad Dñum, sed et vniuersi principes Sacerdotum et populus
prauaricati sunt inq. et polluerunt Domum Dñi: mittebat aut. Bag. ad illos
per manum nunciorum suorum quotidie commouens, eo quod parceret popu-
lo et habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios Dei, et pauci pendebat
sermones eius, illudcabantq. prophetis, donec ascenderet furor Dñi in po-
pulum eius, & cēt nulla curatio.

Quod deinde ad iustitiam attinet, si Deo in sacra scriptura loquenti
credimus, hoc est, si Christiani sumus, fateri nos oportet, nihil nobis
Germania Catholicis fieri posse iniustius, erga Deum & proximum
contumeliosius, ut nullo modo dubitandum sit, quin orationes nrae sint
apud Deum execrabiles, nec ulla genere meliores, quam imperiorum illoru
militum Chr. adorantium, simulq. conspicientium et percutientium salu-
tatio: Huc rex Iudeorum. hac de re facile iudicare poterit, qui scriptu
meminerit Eccl. 10. scām iudicem populi, sic et ministri eius, et qualis
est Rex et ciuitatis, tales et inhabitantes in ea. Et Jerem. 50. Grex per-
ditus factus ē populus meus, pastores eius seduxerunt eos. Primum
enim oēs tam Ecclesiastici, quam seculares principes, Artistites, Reguli,
et Nobiles sunt idololatrae, et in sublime tolluntur, quod altum est
affectant, opes, nempe, honores, et vite voluptates, siue mundum, et

10
ea, quæ in mundo sunt, diligunt, eoque ipso sunt inimici Dei, et Christum odierunt,
suum ei honorem eripiunt, et propterea nec caritate ulla proximorum tenen-
tur. Atque in ipsis tanto grauius à nobis peccatur, quod tam solida et atroces
Dei iniuriæ in mores transferant, et pro peccatis non habentur. Quod Ma-
iestas Vra suam interrogans consciam statim sine dubio deprehendet, hoc est,
inuaciet se talia pro peccatis non habere, quæ tamen primo decalogi præcepto
perspicue aduersantur, et primum Symboli Apostolici articulum conuellunt, sententia
est S. Aug: Hoc quisque Deum facit, quod plus quam Deum diligit, plus uero di-
ligit id, cuius adipiscendi aut retinendi causa, Deum et gratiam eius perdere non
dubitatur. Qui ergo pecunia, qui honoris, qui uoluptatis causa quicquam facit,
quod lege sua Deus uetuerit, is ex pecunia, ex honore, ex uoluptate seu
uentri suo Deum facit, habet Deos alienos coram Deo, nec unum Deum esse
credit, ac propterea Paul. Ephef. 5. ait auaritiā esse idolatriam, et uoluptati
additos insinuat uentri suo seruire, et uentrem esse eorum Deum. Rom. 16. Philip.
3. Cui consentaneum est, quod 1. Joan. 2. legimus. Nolite diligere mundum, neque
ea quæ in mundo sunt, si quis diligit mundum, non est Patris caritas in eo.
Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, seu uoluptas et luxuria
et concupiscentia oculorum seu auaritia et superbia uitæ, siue ambitio,
Et Iacob. 4. Amicitia huius mundi inimica est Dei. Quicumque ergo uoluerit
esse amicus seculi huius, inimicus Dei constituitur. Adem ipsum uero Christus ante
docuerat. Matt. 6. Nemo potest duobus dominis seruire scilicet mundo et Deo:
aut enim unum odio habebit, et alterum diliget, aut unum sustinebit, aut

alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammona, et Luc. ix.
Nolite in sublime tolli, ut Irou. 23. scriptum ē. Nolite erigere oculos vros
ad opes, quas habere non potestis, nempe sine p̄cto Luc. 16. Quod altum ē
hominibus, abominatio est apud Deum. opes et honores, quae prima morta-
les putant, sunt Idola, quae in scriptura abominatio dici solent, cum Dei ho-
norem ad se conuertant.

APVT. 6.

Sic veniamus ad Ecclīasticos nros, et quidem ad illos, quos sp̄s S. posuit
Ep̄os regere Ecclīam Dei, act. 20. Non iam dubito quin M.^{as} Viri vi peruersa
consuetudinis decepta sibi persuadeat, non dēē in Germania Ep̄os satis pro-
babiles, Deoq. acceptos, quorum orationes ad auertendas calamitates publicas
non minimum ponderis habitura uideantur. At enim si ipsi non interce-
dunt, quin uera credamus Dei uerba, se non modo pastorum sed neq. mer-
cenariorum noīe dignos, reg. uera coram Deo fures et latrones ēē fateantur
nece se ē. Opus enim ipsum satis clare uociferatur, quo aīo ac proposito Ep̄is-
copatum susceperint, et sc̄rinc amor, an honoris et opum cupiditas eos impule-
rit, ut Chri. gregibus praecē non uellent. Qui oēs oues tripliciter pascit,
uerbo praedicationis, nonarum et veterum exemplo, non tantum inculcata
sed et perfecta et Aglicae conuersationis fructu, deniq. sacrificij et ora-
tionis, hic enim uere pastor ē aīarū et Ep̄us per ostium: per Chrum et a-
morem eius in ouile ingressus. Qui uero munus pas toris, quamuis legiti-
mē sibi delatum suscipit, cum tria ista praestandi, aut uoluntas eum, aut

21
Facultas deficiat, is aliunde ascendit, et per suiprius amorem / per opum et
honoris cupiditatem, tanquam per pseudochyam, aut fenestram se mergit,
aut irripit, estq. fur et latro, qui non venit, nisi ut furetur et mactet. Jo.
ax. 10. atq. hoc tam certum est, quam certum est Deum esse cali et terra crea-
torem. Jam quotus est quisq. Germaniae Eporum, qui non factis ipsis testa-
tum faciat, se non per ostium in ouile intrasse, sed aliunde ascendisse? sacer-
dos est angelus Dni exercituum, Malach. 2. Quam pauci uero sunt Episcopi,
qui non erubescant Angelico fungi officio, et mediatorem esse inter Deum et
homines? alij cum Epum iure diuino oporteat esse doctorem et sacerdotem, seu
praedicatorem, tam sacerdotio initiari, quam euangelizare erubescunt. Alij
nonnunquam sacra faciunt, non tamen sine perspicua Dei et hoium iniuria,
similes Iuda, qui Chrū, quem tradebat, osculabatur, ut multo satius foret, eos sa-
crificando penitus supersedere, Dei iniuria est, quod eius uoluntatem ita pa-
lam contemnunt, cum ipse sibi ab eis praestari uelit, aperte tulerit. Osce 6.
Misericordiam uolo et non sacrificium, et sciam ^{Dei} plus quam holocausta. Vbi mi-
sericordia significat doctrinam seu praedicationem, uelut omnium mio operū
nobilissimum, et pastoris maxime suum ac proprium uelut Eccl. 18. scriptum
est: Qui miam habet, docet et erudit quasi pastor gregem suum. Itaq. Chrū
Apos quidem et Epōs misit docere et baptizare, si tamen per alios baptiza-
re possent, eos doctrina attendere maluit, uelut Paulus de se loquitur i. cor. 1.
paucissimos urum baptizavi, non enim misit me Chrū baptizare, sed euan-
gelizare. Cui exemplo uere dici potest: Non misit Chrū Episcopos sacrifi-

Sacrificare sed euangelizare / pastores et Doctores agere, atq; et pro-
phetare. Nam qui propheta, Eccliam edificat, quia hoibus loquitur edi-
ficationem, exhortationem et consolationem, teste Paulo i. Cor. ix. Itaq;
dubium non est, quin Epus multo plus subiectorum saluti consulat uno
anno predicans, quam ipsis decem annis quotidie sacrificans. quod qui nes-
cit, a S. Aug. cognoscere poterit. Hominum uero iniuria e, quod cum eo-
rum militare stipendijs non dubitent, tamen non modo ipsi eos parue-
re dedignantur, sed et alia ad salutem utilia, omninoq; necessaria eis
subtrahere non uevantur, qualia sunt cum aliarum, tum precipue dua-
rum virtutum exempla: humilitatis nimirum honorata, et pauperta-
tis opulenta et copiose, qui enim uult Chrum sequi, primum oium ne-
cesse habet, fieri humilis, deinde pauper et affectu saltem, animiq;
preparatione oibus quae possidet renunciat: alter non est Chro dignus,
nec eius potest ee discipulus. Matt. ii. Luc. ix. Hac uero duo sunt ho-
minibus longe difficillima, iugumq; istud Chri putant ee durissimum et
onus importabile, nec nisi exemplo eius persuaeri potest, uerum ut ee ere-
dant, quod Chrus dixit, iugum suum suauis, et onus suum leue ee. Itaq; Chrus
Episcopos sibi uoluit ee testes Act. i. Non modo uerbis magis magisq;
etiam factis, ut hoies in eorum uitam, conuersationem intuentes, Chri
uerbum uerum ee agnoscant, cum Epi per donum gracie eius sint, humiles
in honore et imperio, pauperes uero in opibus Eccliae, ad pedes eorum deposi-
tis, et fidei et dispensationi eorum creditis. Itq; hoc est, quod Chrus ait.

Joan. 10. Pastor ante oves vadit / exemplo / et oves cum sequuntur, et 1. Pet.
 3. Si qui non credunt verbo per conversationem sanctam, sine verbo lucrifiet
 et psal. 92. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis, quia domum decorat facti-
 tudo in longitudinem dierum, et Philip. 4. Scio abundare et penuriam pati.
 Omnia possum in eo qui me confortat. Quo docemur, omnipotentia divina hoc opo-
 re, si Ecclesie ministri in abundantia penuriam patiantur, inter opes uiuant et pau-
 peres, et 2. Cor. 6. Exhibeamus nos, sicut Dei ministres, sicut egentes, multos aut locu-
 pletantes, siue liberaliter a lentes, tanquam nihil habentes, et oia possidentes. 1.
 Tim. 3. Episcopum oportet esse hospitalem. 1. Tim. 6. Nos Apoli et Episcopi habentes ali-
 menta, et quibus tegamur, his contenti simus. Act. 20. Ostendi uobis Epis quod opor-
 tet uos meminisse uerbi quod dixit Christus. Beatus est magis dare quam accipere.
 Eccl. 31. Beatus diues qui inuentus est sine macula, et qui post aurum non abiit, id
 est: non corruptus est opum contubernio: / quis est hic et laudabimus eum, fecit
 enim mirabilia / seu magnum miraculum: / in uita sua. qui probatus est
 in auro, et perfectus inuentus, Eleemosynas illius enarrabit ois Ecclesia sanctorum.
 Hoc ergo est perpetuum Episcoporum miraculum, quod semper bonis exhibere, et testi-
 monium Christi credibile debent reddere, uelut bonos Episcopos futuros praecellum fuit
 Iai. 61. Vos sacerdotes Domini uocamini, ministri Dei nostri dicetur uobis / id est:
 cum tantum Deus uobis honorem impartitus fuerit, ut uos Sacerdotes: Angelos
 et Legatos uos faceret, et uerbum reconciliationis in ore uro poneret. 2. Cor. 1.
 Vos tamen ministros esse nunquam obliuiscimini, nec sicut principes gentium do-
 minari affectabitis, sed humilitatem honoratam oculis oium exhibebitis.

Præterea vero etiam fortitudinem gentium deorabit. / longe supera-
bitis, quia poteritis simul diuites esse et pauperes / et in diuitijs earum
eritis admirabiles, opes enim ad pedes vros depositas uelut lutum
calcabitis, ut Paul. ait Philip. 3. oia mundi lucra arbitramini ut ster-
cora, ut Christum lucrificiatis. Atq. hoc similiter 2. ad. 10. prædictum
fuit: et erant quasi fortes, conculcantes lutum viarum in peralis, et bel-
labunt, seu triumphabant, quia Dominus cum eis, et confundentur ascensores
equorum. / illi Episcopi nihil perficient, et à Christo confundentur, et ne-
gabuntur, qui equo mereri non pedestrem militiam militare. / qui
diuitias usurpare et ostentare non conculcare voluerunt. Tali mi-
raculo Apoli sæcl. iterumq. prædicantes octo horum millia Christo
lucrati sunt. Virtute enim magna Apoli testimonium reddebant
Christo, et grã magna erat in omnibus illis, de opibus enim ad pe-
des eorum depositis dividebatur singulis, prout cuiq. opus erat,
neq. quisquam egens inter illos. Act. 4. huiusmodi solo miraculo
testatur P. Chrysostomus breui tñre uniuersum orbem per Epis-
copos conuerti posse. hoc est signum illud, quod Deus in testibus
suis sacerdotibus se positurum, eosq. populos se commoturum
dixit, ut ad Ecclesiam congregentur, si tamen simul offendicula iter
eorum occubudentia ab Epis. sint sublata. Isa. 66. Venio ut
congregem omnes gentes & linguas, & assumam ex eis in Sacer-
dotes & Levitas, et ponam in eis sionum, & mittam ad

gentes, et annuntiabunt gloriam meam gentibus, et adducant oves vestros de cunctis gentibus donum Domino Isai. 62. Transite, transite per portas: vos Epi, quorum est vadere ante oves: preparate viam populo, planum facite iter, et eijcite lapides, et eleuate signum ad populos. Isa. 57. Viam facite, praebete iter, auferite offendicula de via populi mei. Hinc apparet duo esse utilia et necessaria, quae hominibus Epi prestare debent. Primum ut eleuent signum ad populos, sanctam nimirum conversationem, in qua praecipue luceant, paupertas copiosa et humilitas honorata. Alterum ut auferant offendicula de via populi, qualia praecipue sunt, abusus diuitiarum, et negotiorum secularium implicatio, per quae homines magis docentur diligere mundum, quam odisse. At enim ne vix quidem est in vi Germania Episcopus, qui vel offendicula eiusmodi auferat, vel signum Dei populis exhibeat. Itaque sacrificia eorum Deum non modo non placent, sed ultero etiam offendunt, quod ipse sic testatur Psal. 49. Non in sacrificijs arguam te, holocausta aut tua in conspectu meo sunt semper. Lateor te quotidie, sacra facere, enarras et iustitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum: sed soles et non nunquam praedicare. tu vero odisti disciplinam, et odisti sermones meos.

retrorsum. Phariseorum instar dicis et non facis, alios docens
te ipsum non doces. Matt. 23. Rom. 2. / argum ergo te et statua
contra faciem tuam, ut Paul. interpretatur. 1 Cor. 9. cum alijs pra
dicaueris ipse reprobus efficiaris.

Hoc amplius manifesta Episcoporum in Deum est contumelia, cui
hominem mortalem non modo aequare, sed et anteferre non ueren
tur; certum enim est, eos maiori sibi honori et gloria ducere, quod
sint principes Imperij seu Legati, aut Vicarij Caesaris, quam quod
audiant Epi, seu Legati aut Vicarij Christi, ac propterea praei
pium, maximeq. proprium Christi munus, quod est predicare prater
mittunt, ut muneri a Caesare mandato, ac secularibus negotijs vaca
re possint. Cui consequens e, eos Deo, quem despiciunt, placere ne
quaquam posse, ac propterea orationes eorum esse execrabiles,
ac fieri eis in peccatum. 1 Tim. 2. Labora qui Epus es, sicut
bonus miles Christi. Nemo militans Deo implicatus se negotijs se
cularibus, ut placeat ei, qui ipsum in militiam adscripsit.

Itaq. Christo Imperatori Episcopus non placet, si secularibus ne
gotijs implicetur. Malach. i. et 2. Si dominus ego sum, ubi e
timor meus, dicit Dominus ad uos o Sacerdotes, qui despicitis noem

14
meum, non ponitis super cor, ut detis gloriam nōi meo. Offertis enim
mihī super altare panem pollutum et cæcum, claudum ac debile,
quæ si offeretis duci v̄ro, non placeret ei: itaq; minus me quā
duam honoratis: itaq; non ē mibi voluntas in vobis, et munus non
suscipiam de manu v̄ra, scandalizatis plurimos in lege et irritum
fecistis pactum meum. Propter quod et ego dedi v̄os contempti-
biles et humiles omnibus populis, et maledicam benedictionibꝫ
vestris.

A P V T. 6.

Quod demde ad clericos, maxime cathedralium Ecclesiarum canoni-
cos attinet, quotusquisq; inter illos non ita se adhibet, ut S. Bern.
censoria notione, fur, raptor, et sacrilegus auliat? sic enim ille
magno oīum sanctorum Patrum consensu docet: Res pauperum non
pauperibus dare, par sacrilegij crimen ēē dignoscitur. Sane fa-
cultates Ecclesie sunt patrimonia pauperum, et sacrilega eis crudeli-
tate surripitur, quidquid sibi ministri et dispensatores ultra victum
accipiunt et vestitum, quia Clerice surgis ad vigilias, vadis ad missas,
horis chorum nocturnis diurnisq; frequentas, bene facis, si Ecclesia pra-
bendam gratis non accipis. Dignum est, ut qui altari seruit, de altari
uiuat. Conceditur ergo tibi, ut si bene seruis, de altari uiuas, non aut
ut de altari luxurieris, ut inde compares tibi fræna aurea, sellas

depectas, calcaria deargentata, deniq. quicquid præter necessarium
victum, ac simplicem uestitum de altari retines, tuum non est: sed
alienum, adeoq. furtum: rapina est, sacrilegium est. Siml. S. Hiero-
nymus. Illos, inq., clericos convenit Ecclesia stipendiis sustenta-
ri, quibus parentum et propinquorum nulla suffragantur bona,
qui aut bonis parentum et opibus suis sustentari possunt, si quod pau-
perum est, accipiant, sacrilegium profecto committunt, et per abuso-
nem talium iudicium sibi manducant, et bibunt. Propterea vero
Ex viros sanguinis sine homicidas esse eos, qui pacem pauperibus de-
bitum defraudant, ipsius Spiritus S. est iudicium Eccl. 34. Panis egentium est
vita pauperum, qui defraudat illum, homo sanguinis est, non minus aut
animarum eos homicidas esse, dum suis ceteros avaritia, superbia, vani-
tatis, luxus, et libidinis exemplo corrumpunt, idem Bern: ita que-
ritur: Quis obsecro laicorum auidius clericis querit temporalia, et
ineptius utitur acquisitis? cum tantum fastum viveant laici in sup-
pellectili clericorum, tantum in vestimentis ornatum, in cibis tam
superfluum apparatus, nonne per eos potius mutantur ad mundum
diligendum, quam negligendum? sicut populus sic et sacerdotes, si-
cuti laicus, sic et clericus, uterq. cupit, uterq. diligit mundum, et qua-
in mundo sunt, laicus vero cum labore, clerici vero sine labore volūt
possidere totum mundum. Quomodo seculares non expendere sub-

Substantiam suam uiuendo luxurijs etiam in presentia sacerdotum, quo-
modo non intenderent uanitatibus et lenocinijs huius mundi, quomodo no-
eant insolentes, et elati, cum tantum factum, tantam insolentiam uide-
ant clericorum. Nonne in presentia laicorum irreuerenter abuti-
mini elemosynis pauperum. De patrimonio crucis Christi non facitis co-
dices in Ecclesijs, sed pascitis pellices in thalamis uiris, impinguatis canes,
adornatis equos phalerantes pectora et capita deaurando. Eosdem im-
pastores, circumuadores hominum, et fraudulentos deprecatores esse, nec
ita se comparasse ut Deo grati fierent, suarum gratiarum peccatoribus, quorum
uiuunt stipendio, ueniam a Deo facilius obtinerent, hoc modo idem eis Bern.
exprobrat: Va, va tibi clericum, mors in olla, mors in ollis carniarum, mors in
huiusmodi delicijs est, ob id maxime, quia populi constat esse peccata, quae come-
dis. Bonum erat magis fodere et mendicare. Peccata enim populi comedis,
ac si propria minus tibi sufficere uiderentur, sollicitus esto, tanquam
redditurus rationem pro eis: et quamuis non sis sacerdos, sed simplex cle-
ricus, tamen pro ijs, quorum opibus uictitas, obligatum te meminere.
gemitus fovere, dignos agere poenitentiae fructus, alioquin tibi noue-
ris imputanda peccata populi, quae modo inter delicias comedis, et parui pendis.
Cruentiorum Dei abyssus multa! o terribilis Deus in consilijs super
filiis hominum. Frustra tunc incipient miseri dicere mortibus, cadite su-
per nos, et colubus: operite nos. Veniant, veniant, ante tribunal Christi.
audietur populorum querela grauis, accusatio dura, quorum uixerunt

stipendijs, nec diluerunt p̄ta, quibus duces cæci facti sunt, fraudu-
lenti mediatores. Cūde porro principes discere possunt, se aibus fi-
liorum ac frum mortem in olla antepone, eisq; damnationis cām
esse, si eis plures episcopatus, et Abbacias conficiant, quos tamen sa-
cerdotes, nec Doctores, multo minus monachos fieri, nec oves Christi pas-
cere, & exemplo ducere, sed tantum populi p̄ta comedere, et paupe-
rum patrimonia per luxum absorbere, et quotidie splendide epulari cu-
piunt, nec eis quicquam in uenia seu dispensatione Pontificia est pae-
sidiū. Iuris enim diuini est, ut Episcopus sit doctor, sit sacerdos,
qui Christi filios per prædicatione gignendi, per exempla sanctitatis,
et sacrificia atq; orāōes, alendi et nutriendi uoluntatem, et faculta-
tem habeat, quibus qui caret, eum non modo Pontifex, sed nec Petrus
et Paulus cum uniuerso Apostolorum collegio dispensatione sua uel
ad unicum Sacerdotium, non dico Episcopatum potest admittere. Qui
ergo quod Principum sint filij, se diuino Iure teneri non putant, et
auro & argento Ecclesiarum Pontificia dispensatione freti sacris a-
nimis potiuntur, cū tamen sacerdotes non sint, nec oves Christi pasce-
re cogitent, eos damnationis suæ certissimos reddere debet,
uel ista Dei comminatio. Osce 8. Ipsi regnauerunt, et non ex me,
Principes extiterunt, et non cognoui. argentum suum et aurum suū
fecerunt sibi idola ꝑ: eis anare in diuano. ut interirent, scripsi
eis multiplicis leges meas, quæ uelut alienæ computatæ sunt, ac si

Principum filios leges meae non obligarent. At enim non subtrahet personam
 cuiusquam Deus, nec uerebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum et
 magnum ipse fecit, et aequaliter cura est illi de oibg. Fortioribus tamen fortior
 instat scrutatio, siue examen in mortis articulo, et iudicium durissimum, si
 ne ulla admixtione misericordiae, in his, qui praesunt, fiet; exiguo enim, siue humilis loci
 homini in agone mortis conceditur misericordia: ut de petris dolere et corde contrito
 ex uita possit excedere: / potentes autem potenter desperationis tormenta pa-
 tientur. Sap. 6. Sed ad inferioris loci atq. ordinis clericos reuertor, quos
 immundos porcos et canes esse, si postquam Dei ministerio se consecrarunt,
 postea ad mundi inquinaciones reuertantur, et stercora amplexentur. /
 opes, honores, voluptates adament, in eisq. impleatur illud Thren. 4. Cui
 nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. S. Pet. disertim affir-
 mat 2. Pet. 2. Si refugientes coinquinationes mundi ob cognitionem Christi,
 his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora
 prioribus, et contigit illis illud ueri prouerbij: Sanis reuersus ad suum uomi-
 tum, et sus lota in uolutabro luti. An ergo talium oratioes non potius
 nauseam Deo, Stomachumq. mouere, quam ipsis et alijs quam conciliare arbi-
 trabimur. In grauibg. petris quis positus, dum suis premitur, aliena non
 soluit. Sancti enim liquido nouimus, quod cum is displicet, qui ad interce-
 dendum mittitur, irati atq. procul dubio ad deteriora prouocatur. Scriptu
 quippe est, uictima impiorum abominabiles sunt Deo, uota iustorum placu-
 bilia. Hae S. Greg. magnus. Cui si Maiestas Vra credit, tales pro se et

republic. ad Deum intercessores mittere sedulo cauebit, sed longe diuersa
propitiandi Dei rationem inuendam esse statuet.

Reliquum est, ut uideamus quam opus divina spiritum monachorum
preces nobis afferant, huius autem uerborum ne *M^{tas} V^a* rerum, quae talis
in Sueuia nunc geruntur, penitus sit ignara. Vix enim ullum est
in ea Monasterium. Cuius monachos *M^{tas} V^a* militis terrore sui
non fugauerint, & ad miserum exilium ac mendicitatem adegerint.
Non est dubium aliquot ibi Benedictinorum et Premonstratensium
Monasteria fuisse, quorum Religiosi erant sine querela & simplices
filij Dei sine reprehensione in media nationis praue et peruersae,
qui nunc in exilio mendicantes aegre uictum inueniunt. Maior uero
Monachorum pars auaritia et in egenos immiserordia, non paucitiam
morum dissolutione uitaeque licentia iam olim iram DEI in se prouocarunt
ac nec hodie tot tantisque miserijs, quas pertrulerunt, emendati, atque haud
dubie simul cum pace ad ingenium ueterum sua uitia redituri, citius
ex propitijs Deum sibi, et alijs connotum reddiderunt, quam iram eis
cestrinxerint. Cuius rei proximis annis in Wirtembergica prouincia
passim uidere documenta licuit, ubi plerique *M^{tas} V^a* Edictorum ordinis
norum Monasteria reducti tanti luxus, profusionis ne potationis ac
nequitiae uitam egerunt, ut per ipsos uia ueritatis inter Protestan-
tos blasphemaretur, adeo, ut ipsi Patres Cappucini, oculati rerum
testes, magnopere mihi affirmant, multo minus mali futurum fuisse.

si Lutherani dogmatis praecones in monasterijs illis formantur,
 Multi etiam monachorum, qui ceteris minus vitiosi vulgo creduntur, vir-
 tutis sibi summam in eo collocarunt, quod cultum divinum in
 Ecclesia magna cum mundicie & ornatus cura obirent, et symphoni-
 corum, cantuumque vocibus, nervis et flatibus non tam Dei laudes celebrare,
 quam suas et advenarum aures iuvare propositum haberent, ceterum
 ex formula aut regule praescripta vivere, et vitae sanctitate, erga
 pauperes beneficentia gratiam apud Deum et homines colligere.
 haud aeque solliciti, ut quiddam audire mereantur: quale Phariseis
 Christus impiegit. *Vae vobis Pharisei, Hypocritae, quia mundatis quod
 deforis est calicis et paropsidis, intus enim pleni estis rapina et
 immunditia. Vae vobis, quia decimatis mentes sanctas et ejumum
 et reliquistis quae graviora sunt legis, Iudicium, misericordiam &
 fidem, haec oportuit facere et illa non admittere, si apparet non
 esse, cur *M. V.* milites et ministri exulatum profugere compulerint,
 alij moribus suis Deum potius irritaturi, quam placaturi videantur.*

Nec tamen sine inter clericos et Religiosos, siue in populis viros
 bonos Deum timentes deesse nego, qui iam olim gemant & doleant
 super cunctis abominationibus, quae fiunt in medio eorum. Sed eos
 satis habere par est, si ab Angelis Dei signentur, nec una cum
 reliquis interficiantur, suus sanguine Dei iniuria parentent. *Ecce.*

Ut autem salutem reliquis et impunitatem tribuat, non nisi impro-
bi à Deo postulauerint, non liberabunt filios, neq. filias sed ipsi
soli Iustitia tua liberabuntur, terra autem desolabitur. *Exod. 32.*

AP. VI. 7.

Id minus autem de ijs, quæ adhuc disputavi, quicquid subij. Mi
relinquatur, ea referre hic placet, quæ Deus in Veteri testamento
Israelitis populi per prophetas pronuntiata opere ipso postimpleuit.
Et Paulo teste ad doctrinam et correctionem nostri Litteris consignari
uoluit, et usui essent ad erudiendum et corrigendum in Iustitia fieretq.
Somo Dei lectione eorum perfectus, & ad omne opus bonum instru-
ctus i. Cor. 1. et 2. Timot. 3. *Isaie. 1.* Terra uestra deserta
est, ciuitates uestræ succursæ igni. Regionem uestram coram
uobis alieni deuorant, super quo percutiam uos ultra, nec enim
locus ulli nouæ plagæ uidetur relictus, omne caput languidum
& omne cor moerens. A planta pedis usq. ad uerticem non est
in ea sanitas. Hic prorsus est Germania, maxime uerò Sueuia
miserrime status. Videamus nunc, ullamne malis publicis me-
dicinam Episcoporum, Principum, Regularium ac populi suppli-
cationes, religiosa peregrinationes, victimæ & Festiuitates facere
queant. Audite Verbum Domini Principes Sodomorum, perci-
pite auribus legem Dei nostri populus Gomorra. Quis mihi
multitudine uictimarum uestrarum, dicit Dominus? Cum uene-

ritus / in Caeloriam / ante conspectum meum, quis quasiuit
 hac de manibus uestris, ut ambularetis in arboribus meis / et tempus
 publicis regni negotijs deditum inutiliter consumeretis officium
 dicentes, non facientes / ne offeratis ultra sacrificium frustra.
 Incensum / orationum uestrarum psal. 140. Abominatio est mihi.
 Neomenia et Sabbatum & festiuitates alias ferre non possum.
 iniqui sunt coetus uestri. Calendas uestras & solemnitates uestras
 odit anima mea. Facta sunt mihi molestia, laboravi sustinens.
 Et cum extenderitis manus uestras auertam oculos meos a uobis,
 & cum multiplicaueritis orationem / totum Breviarium, et Rosari-
 um, Centuriam deblaterant / non exaudiam. Manus enim uestre
 sanguine plene sunt / ut Esai. 3. explicatur. Rapina pauperis
 est in domo uestra. Ministri Principum, qui sunt eorum
 manus, defraudant pauperum manus panem, ac propterea
 sunt uiri sanguinum, sicut etiam ipsi Principes, qui fraude
 faciunt mercenariis, et trlicantur nec nominibus, ^{respondent} sed credentes
 differendo fortunas eorum evertunt, sanguinem effundunt, et proxi-
 mum occidunt. Eccl. 34. / Lauamini ergo / id est rapinas resti-
 tuite, mercenarijs paciam mercedem, et creditoribus rem soluite.
 mundi estote, auferre malum cogitationum uestrarum ab oculis
 in corde suo. / cuiusmodi cogitationes Psal. 9. sic describuntur. Dixit
 impius in corde suo, solitus est Deus, non requiret / quiescite agere

ad se ingredi non sinunt, sed in capissimorum ministrorum manibus
 relinquunt. Hi suis orationibus, sacrificijs, festiuitatibus, sab-
 bathis et publicis actibus non modo Deo rem grata non faciunt
 sed ultro etiam bilem ei mouent, ita ut Deus consolatione capiat
 quando immisit in eos gladio iniuria sua parentat. Quorundam
 provincie M^{as} V^{as} fallitur, si Germania mala extensione
 manuum, multiplicatione orationum, alijsq; pietatis exercitijs sa-
 nari posse existimat. Principes Idolorum infideles homicidae
 furum socij et capita languida cum manibus sanguine
 plenis et peruerse agentibus, nullam medicinam locum relinquunt.
 Sap. 8. Ostendam vobis quid ego faciam vinea mea regno
 Germania / auferam sepem eius et erit in direptionem: dirua
 maceviam eius / siue minuiam auctoritate, & ut agunt respe-
 ctum Regis, quo amisso iacet macevia, estq; transitus bestijs
 et uindemiabunt eam oves qui praegrediuntur uiam. Isal. 29.
 & 148 / et erit in concultationem. / siue ab exteris concultabit
 regnum et patebit contemptui / et ponam ea desertam, non puta-
 bitur et non fodietur, et ascendent uerpes et spinas & nubibus
 mandabo ne pluant super ea imbrem / id est si habebit
 homines per contemplationis reuelationem a Deo doctos
 qui ex sacris literis salutaria eos doceant. Tales
 quippe sunt nubes Eccl. 1. & repleta fuerint nubes

imbrem super terram effundent. / Va qui coniungitis domum
ad domum, et agrum ad agrum copulatis, nunquam habitabitis vos
soli in medio terrae. / de propterea omnia pradia et fundos,
sive quo iure, quaque iniuria alijs ademptos, sive grandi cum
iniquitate mercatos, sive probrosa Principis largitione donatos
possidere uultis. / Va qui potentes estis ad bibendum vinum,
& uiri fortes ad miscendam ebrietatem. Cithara et lyra &
tympanum et tibia in conuiuijs uestris et opus Domini non respicitis,
nec opera manuum eius consideratis. / opus Domini est facere,
misericordia et Iudicium et iustitia in terra. Jerem. 9. & opera
manuum eius sunt pauperes, quos contemnitis, cui scriptum sit
prou. 14. Qui calumniatur egentem, exprobrat sine conta-
melia facit. Deo factori eius, honorat autem eum, qui miseret
pauperis. Propterea captiuus uiuetur populus meus, qui non
habuit scientiam ex libro mandatorum Dei uiuere uoluerunt
et exquisiuerunt prudentiam quae de terra est, ac propter insi-
pientiam suam perierunt. Baruch. 3. secum uero simul populum
perdiderunt Eccl. 10. Rex insipiens perdet populum suum,
Prou. 20. Dux indigens prudentia multos opprimit per
calumniam. Abiecerant legem Domini exercituum, et eloquium
sancti Israel blasphemauerunt. / ei Suij aut Taciti aut
Suetonij latione praesentantes. / ideo iratus est furor Domini.

in populum suum et percussit eum, et conturbati sunt montes
 Id est summi Principes & facta sunt morticina eorum, quasi
 sterus in medio platearum, ut ex metu taceant et utilia
 subtrahant. Nobiles eius interibunt fame, et multitudo eius
 sibi exarescet. Propterea dilatavit infernus animam suam
 & aperuit os suum absq[ue] ullo termino, et descendent fortes populi
 eius et sublimis gloriosiq[ue] ad eum.

CAPIT. 8.

Isai. 30. Populus ad iracundiam prouocans est, et filij men-
 daces filij nolentes audire Legem Dei: adeoq[ue] ex a ligno gen-
 tili et impio Scriptore, quod ex sacris literis prudentia saurire
 maluerunt: qui dicunt uidentibus, nolite arripere, et aspicientibus
 nolite aspiciere nobis ea, quae recta sunt, loquimini nobis pla-
 centia, uidete nobis errores, auferre a me uiam, declinate a me
 semitam, cesset a facie nostra Sanctus Israel: siue ut habet
 Chaldaea uersio, cesset uerbum sancti Israel, nolite nobis aures
 oppilare sacrae Scripturae uerbis, et uera regnandi semita nos
 doceatis. Talia uero Principes uidentibus aspicientibus non
 tantum uerbis dicunt, quod faciatis, si nempe metu eos impleant,
 et ex metu taceant, & utilia subtrahant & spem uero boni
 alicuius consequendi gratia iucunda potius, quam saluti Principum
 utilia aut necessaria loquuntur. Propterea haec dicit. Israel

pro eo quod reprobastis Verbum hoc in sacris literis comprehendit
et sperastis in calumnia et in tumultu, et innixi estis super
eo. plures fecistis gentiliū praecepta, quae non nisi calumnias
sive iniurias et tumultus violentos docent. propterea erit vobis
iniquitas haec, sicut interruptio cadens et requisita in muro
excelsi, quoniam subfuit, dum non speratur, venit contritio eius.
huius prudentia à gentilibus hausta, et sacra Scriptura repudiata
fructus erit, ut regnum uestrum ac luti murus excelsus, in eū
requireris, ut ei innitamini saluū sitis, praeter oīd opinionem,
repente corruat, videntes & adspicientes sunt homines in contem-
platione, cogitatione, et cura utrum ad Dei gloriam et spiritua-
lia sua ad proximorū bona pertinentium occupati, quos alios
speculatores, imitatores spirituales ac prophetas Scriptura
appellat, cū ea uideant, & hominibus aperiant, ad quae summa
nae scientiae oculus colligat, nec nisi peculiari Spiritus S. dono
ab homine cognosci possunt. Et horum alij videntes sunt ex
officio, alij ex privilegio. Ex officio Episcopi, qui quando con-
ueniunt uidere de verbis aliquis sive de rebus ad fidei
veritatem et mundi directione necessarijs & utilibus ita simul
ipsi et Spiritus Sanctus vident, nec haeculantur et errant. Isai.
32. non caligabunt oculi uidentium. Nec enim de se dicunt quod
Apostoli in concilio congregati. Act. 15. Visum est Spiritui Sancto

et nobis similiter. Videntes ex officio sunt Theologi à confessionibus
 & sacris communionibus, quod est veluti in speculo pro animabus ex-
 cubias agere, et videre veniente gladio, sine considerare animarum
 periculum, et canere buccinas, ut homines se custodire meminerint.
 Ezech. 45. Sed usu venit non raro, quod Deus de populo suo Isai. 26.
 queritur Speculatores eius cœci omnes quia munera sine accepta,
 sine sperata exaccant oculos sapientium et subvertunt verba iustorum.
 / Exod. 23. / nequiverunt universi / nec suam officium, nec animarum
 periculum. Canes muti non valentes latrare. Predicatorum &
 Confessorum os muneribus ligatum est, nam Paxia et dona
 excoecant oculos iudicium et quasi fratrum in ore auertunt cor-
 reptiones eorum. Eccl. 20. / impediunt eos ne peccatores corripiant.
 Videntes vana / opibus et honoribus indigentes respiciunt in-
 uanitates et insanas falsas, sine ut Hieronymus uerit, respiciunt
 in superbiis pompasq; mendacij Psal. 39. / dormientes et amantes
 somnia surgentium Psal. 72. / et canes impudenterissimi nesci-
 runt saturitatem, nec unquam dicunt sufficit, sed semper sibi aut
 suis noua petunt beneficia, ipsi pastores ignorauerunt intelli-
 gentiam / quia sacrarum literarum studium Episcopi abiciunt,
 secularibus se negotijs applicantes, quæ sunt scientiæ impedi-
 mentum. Nam sapientiam Scribit in tempore vacuitatis, et
 qui minoratur actu, seu qui minus multis actibus occupatur

sapientiam percipiet Eccl. 1. 9. / Omnes in uia sua declinauerunt
unusquisq; ad auaritia suam a summa usq; ad nouissima. Jam uero
Eccl. 10. ¹³ Scriptu^m auaro ^{ni est} mibi est sceleratus, hi enim et anima
suam uentilem habet, quoniam in uita proiecit intima sua,
uia misericordiae viscera ex animo eiecit, ut nec suae illam nec
alienae animae miserescat. Varigitur Principibus de quibus Episcopi
et Confessarij suis factis uerbis in auaritia negotiantur ne butim
populo Christiano euentum. Pet. 2. praedicitur. Maxime deinde
erga Principes e beneficium, si eis contingat. Videntes ex. primum
Legio, quibus nempe Deus reuelat sapientia in mysterio abscon
ditam. Historia regni coelorum sensus mysticus Scripturae
intellectus spirituales ad docendum, arguendum, corripiendum et
erudiendum utiles, quos oculus non uidit, auris non audiuit, nec
in cor hominis ascenderunt. Corint. 2. Coloss. 2. Mat. 13. et 2. Timot.
2. Hos Paulus uocat spirituales ac Prophetas, eorum officium
ait esse, homines in aliquo delicto praecogitatos instruere in
spiritu lenitatis Galat. 6. Redificare Ecclesia, loqui hominibus
in Ecclesia sine uerbo sine scripto Ier. 23. v. 8. Habac. 2. 11.
2. Redificationem exhortationem, consolationem. 1. Corint.
14. Talis uident erat Dauid, tamen: Sacerdos non esset,
nec in Sacerdotum scholis eruditus fuisset, nec literaturam
cognouisset, a patre et matre ueritatis et in agrum et in

pecorum pastus delegatus psal. 27. et 70. Hic tamen de
 scripto profectus, 2 Reg. 23. Spiritus Dñi locutus est per me,
 & sermo eius per linguam meam, et psal. 44. Lingua mea calamus
 scribæ uelociter scribentis. et psal. 118. Adolescentulus ego sum
 et contemptus, nihilominus super inimicos meos prouentus me
 fecisti mandato tuo, super senes intellexi, quia mandata tua
 quaesivi: super ues docentes me, sine sacerdotibus, intellexi, quia
 dilexi legem tuam in medio cordis mei. 1. Voluntas mea
 loquebar in testimonijs tuis in conspectu regum et non con-
 fundebam, nec potentia eorum deterrebar, quin uitia
 eis loquerer et psal. 139. Volui legem tuam in medio cordis
 mei. 2. Voluntas mea fuit in lege tua, et in ea medita-
 tus sum die ac nocte psal. 1. Annunciaui iustitiam
 tuam in Ecclesia magna, et labia mea non prohi-
 bebo, non abscondi misericordiam, seu doctrinam tuam et
 ueritatem tuam à conuicio multo sed publicè saltem
 scripto alijs docui, et psal. 50. Incerta et occulta
 sapientiæ tuæ manifestasti mihi. Itaq; docebo ini-
 quos uias tuas et impij ad te conuertentur. Etiam
 David tantus Propbeta et doctor est, quia tamen
 spiritus Propbetarum prophetis subiecti sunt forint. it
 minime designatus est, Sacer uidentem uel luxi Sacer

dotem et Episcopum / 2. Reg. 18. / et Natb. Prophetam
de rebus ad animæ et regni salutem pertinentibus consu-
lere et correptiones eorum patientes audire. Imo uero optavit
nunquam saluti uirum copiam deesse, qui uerbis sapientiam
uelut stimulis pungentibus, ac uulnus et dolorem facien-
tibus subinde sibi moderentur. psal. 140. percuties me iustus
in misericordia et increpabis me, o leum autem peccatoris tui
adulatoris non insinua bit caput meum. Itaq non minus Sae
Videntem suum / psal. 21. / libenter audiuit, egressus
actiones suas direxit, Reg. 22 et 2 Reg 24. & quoniam
Dauidem Deus propter simplicitatem cordis et aequitatem
actiones suas direxit, uelut Iudae, seu exemplar boni Regis
omnibus Regibus imitandum proposuit 3. Reg. 9. 11 et 12.
discere hinc Reges possunt nondum se satis ^{ex} officio facere,
si Confessarij et Episcopi suis consenti a honore uiden-
tium et spiritualium opera et monita et increpationes
aspernentur. Est enim illi ex officio uidentes sunt, in
tu demonstravi, fieri potest ut sine muneribus exerceat,
sine dormientes et amantes somnia et spiritum non des
sed suum sequentes nihil uideant a quibus quantum
Regibus et populis periculi impendat. Ezech. 13.
hic docemus. Vae Prophetis insipientibus qui sequuntur

spiritum suum et nihil vident quasi Vulpes in desertis pro,
 pheta sui Israel erant: quia astutia et calliditate praediti
 nihil nisi suum emolumentum ex munere prophetico caput,
 semper de Gallinam lege ac strage consilia agitant,
 vos ascendistis ex aduerso neque: vos ipsos Deo irato sanctitate
 et deprecatione uestra: opposuistis murum pro domo Israel,
 ut staretis in praetio in die Domini et diuinae iracundiae flagella
 a populo auerte retis. Vident uana et diuinant mendacium
 et uiolant me ad populum meum propter pagillum & fragmen
 panis, ut uiuificent animas, quae non uiuunt: absoluant eos a
 peccatis qui non in peccatis seruent, nec se emendant men
 tentes populo meo credenti mendacijs. Moereri faciunt
 cor iusti mendaciter, quem ego non contristavi, qui nihil pe
 cauit sed recto fuit, scrupulum ingerunt et uigiliam confor
 tant manus impij, ut non reuertantur et uiuant. Vae qui
 faciunt cervicalia sub capite uniuersae aetatis ad capiendas
 animas, ut capita populi in grauissimis etiam peccatis a
 nimo otioso sint, ac securi dormiant, ut stertant fiantque
 partes Vulpium, et introeant in inferiora terrae *Psalm. 62.*
ABV. T. 9.

Qui uero Reges Davidis exemplo, se in misericor
 dia ab homine iusto, percussu inrepari et sanari quae sibi

caput ab oleis inpinguari, aut ab istis Cœuicalium,
sacinationibus suffuliri maluit, certas habent notas et
argumenta, ex quibus sine errore iudicare possint, siue quis
Videns et propheta aut spiritualis etiam sic Sacerdos non sit,
nec monachus nec Episcopus. Christum enim sciuit, spiritus
immundos ex hominibus eijcendi gratiam, etiam illi signata
esse impertiri, qui nec Apostolos nec septuaginta discipulos
sequebatur per quā gloss. Mart. 9. monet significari faciū
bonum, qui non habet prædicandi officium, tamen bonis uerbis
et exemplis agit, et expulsorem Dæmonis de cordibus
proximorum quamuis non sequatur Christum per statum
Religionis et Clericatum pari modo Luc. 10. Cum quem
latrones spoliabant, ac plagis impositis seminauunt et linguentes
abierant, à Sacerdote et Leuita neglecta Legibus, sed dāma
ritas uidens eum, misericordia motus est, et alligauit
uulnera eius et curam eius egit, quo exemplo docemur,
Deum gratia de spiritali proximorum salute bene proci
merendi non ita Clericis et religionis impertiri, ut propte
rea tibi ius esse uoluit, eandem etiam laicis hominibus tri
buendi, ut non minus illi sacrorū litterarum lætione
ad omne opus bonum instruantur, & nouis Scripturæ sensibus
docendo arguendo audiendo et corripiendo, uerbis de The

sauro suo prolati uelut uini et olei infusione periculosa
 et mortifera Auaritia, ambitionis, sacrilegij, luxus, inuidiae,
 Hypocrisis ac similia uulnera alligare curare ac persanare
 possint, Cuius ergo qui de Dei dono uinum et oleum habet, Somni,
 nes animos sanatos et à Sacerdotibus ac Levitis preteritos suae curae
 & misericordiae commendatos acite statuit, cum Christus eius
 Samaritanj exemplum imitari huiusce uerbis in beat,
 Vade ex ea fac similes. Nota autem ex quibus Videntem
 aut Spiritualem cognoscere Princeps potest sunt potissimu
 quatuor. Prima est familiaritas diuina, qua Deus homines
 uoluntatem in lege ipsius habentes, in eaq. die ac nocte me-
 ritantes dignatur tanquā eos manu directa in sacraria suam
 inducat, consilij et auarorum suorum faciat participes,
 et ad familiare colloquium quotiescunq. ipse uelit admittat,
 qualem honorem si quis Rex homini alicui priuato haberet,
 eum quominus nulla praefectura aut dignitate affectum,
 omnes Aulici magnates propter amicitiam Regis colerent,
 quāq. sibi Regis nomine ab eo dicta essent, eis fidem sine re-
 tractatione adiungerent, et mandata impigre exsequerentur,
 et ipse Rex eum à quoquā contemni saud dubie pergrauiter
 ferret, suamq. iniuriā interpretaretur. Hic autem assiduū
 Sacrae Scripturae studium nihil aliud, quā interiorem quendam

Dei usum et familiarem consuetudinem. S. Cyprianus ita
significat lib. 2. epist. 2. sit tibi oratio continua et lectio
nunc cum Deo loquere, nunc Deus tecum, et S. Ambrosius lib. 1.
offici. c. 20 Christum alloquimur cum oramus Christum au-
dimus cum legimus divina oracula, et S. August. tract. in
psal. 85 quando legis, Deus tibi loquitur, quando oras cum
Deo loqueris et S. Gregorius magnus in Job. 32. Deus coribz
singulorum privatis, vocibus non respondet, sed tale eloquium
construit, per quod cunctorum questionibus satisfacit. In scri-
ptura quippe eius eloquii causas nostras singuli, si requi-
rimus, invenimus. Nec opus e, ut in eo quod specialiter quisq.
tolerat, responderi sibi divina voce, specialiter quærat, ibi
enim nobis oibz in eo, quod specialiter patimur, communiter
respondetur, ibi vita præcedentium sit forma sequentium
sed multo idem clarius ipsa sacra scriptura testatur
sapient. 7. Sapientia infinita est thesaurus hominibz, quo
qui usi sunt / id est qui de scriptura thesauro velut divites
Dei docti ad regna celorum proferunt veterale nova
Matt. 13. / participes facti sunt amicitie Dei Joan. 15. Jam
non dicam vos servos / ait Christus / quia servus nescit
quid faciat Dñs eig. / nec in consilium admittitur / vos
autem voco amicos, quia omnia quaecumq. audivi a patre nesci

nota tui nobis, quae nimirum tua et aliorum saluti sunt con-
 ciliabilia Psal. 72. Existimabam ut cognoscerem hoc, quare
 impij abundantes in saeculo obtineant diuitias, sed labor est
 ante me, donec intrem in Sanctuarium Dei. I. in sacra Scrip-
 turam ait Liranus et intelligam nouissima eorum. Tenuisti
 Deus manum dextram, et in consilio tuum deduxisti me,
 I. sic e in sebreos I. & cum gloria suscepisti me. I. maximo me
 honore suscepisti, cum ipsi etiam Reges scripturam non legentes
 omnibus diebus uitae suae I. uelut facere cussant Deut. 17. non
 tractentur a Deo pro amictis sed pro Seruis et mancipijs, qui
 orando quidem loquantur cum Deo, sed nunquam Deum secum lo-
 quentem audiunt, quod Scripturae lectionibus contingit, ut eo
 nomine pro Regibus beati sint psal. 73. Beatus quem tu eru-
 diens Dñe et de lege tua docueris eum. Jerem. 23. Propheta
 polluti auaritia decipiunt nos, uisionem cordis sui loquantur non
 de ore Dñi, qui coram adfuit in consilio Dñi et uidit et audiuit
 sermonem eius, quis considerauit uerba illius et audiuit, si
 steterint in consilio meo et nota fecerint uerba mea populo,
 auertissant eos utiq. a via mala sua & a cogitationibus suis pesti-
 mis. Secunda uidentis nota est Apoclia huius animi I. con-
 stantia, quia neminem eorum timet, qui tantum corpus possunt
 occidere, sed scelera sua eis annuntiat ut ad poenitentiam eos

prouocet, aut saltem ab imitatione eorum alios deterreat,
quam animi praesentia ac robur amicis et nuncijs suis
Deus impertitur, eoque velut signo et typographo verba
eorum confirmat, Luc. vi. Dico vobis amici mei, ait
Christus, non terre amini ab his, qui corpus tantum vident,
& post haec non habent amplius quod faciant, psal. 42.
auedite ad illum et illuminamini et facies urae non
confundentur, & diem hominis non desiderabitis, nec sa-
bubimini et pauebitis Jer. 17. Quoniam ut Moyses Exod.
34. facies ura erit cornuta ex consortio sermonis Dni
ut vos timeant principes Synagoga. Mat. 23. Ego dedi fa-
ciem tuam valentiorum faciebatur eorum, ut adamante esset
Sicem dedi faciem tuam, ne timeas eos, Ego dedi te in
murum aereum Regibus Iudae, Principibus Sacerdotibus et
populis terrae & bellabunt aduersum te, et non preualebunt
quia ego tecum sum, ut liberem te. Non formides a facie
eorum, ego enim faciam te non timere vultum eorum,
Mich. 3. Ego cepletus sum fortitudine Spiritus Dni, iudi-
cio et virtute, ut annunciem Jacob scelus suum et Israel
peccatum suum. Audite hoc Principes qui abominabili
iudicium et oia recta peruertitis. Tertia Videntis
nota est domum linguae nouae, ex quo Joanne Bapti-

sed omnes certi essent esse Prophetam quamvis nullum unguis
 signum seu miraculum fecisset, Joan: iii. Qui ad Phariseos seu
 ad Sadduceos dicebat. Progenies viperarum, et gemmina Ser-
 pentum facite fructus dignos poenitentiae, ad Pulchram quoque
 accedens Regem Herodem corripiebat de omnibus malis quae
 fecerat. Matth: 23. Luc: 11. Tamen et aliorum Prophetarum exemplis
 monebatur, illam eleuterostomia sine omni libertatem exitiis
 futuram. Rex quippe Asa Prophetam Hanani propter exprobra-
 tam sibi stultitiam iussit in nervum mitti et parat. 10. Cuius
 Hanani filium Jehu mox Basa Rex Israel iussit occidi, propter
 verba quod futurum ei praeveniarat, ut posteritatem ipsius et domus
 eius a Deo dementeretur, sine ut eius familia et posteritas
 interiret, 3 Reg: 10. Rex Achab Michoram Prophetam occidit
 quod non prophetaret sibi bonum sicut pseudoprophetae de Re-
 gine mentis comedentes, iussitque eum in carcerem mitti, ac dari
 ei panis modicum et aquae paucillum et parat. 18. Rex Joas Sa-
 chariam a quo reprehensus fuerat lapidatione interfecit et
 parat. 24. Rex Amasias propheta se obiurganti respondit
 Num consiliarius Regis es? quiesce ne interficiam te. et parat.
 25. Eodem te facto minime fugit Joannem uduum, in quo eventu
 suo comprobatur, ut sit haec Christi de eo uerba testantur.
 Venit Joannes non manducans panem neque bibens Vinum

et dixerunt demonium habet, ꝑ. quo iuuante tā duram uitam
agere potest, ꝑ. nec cognouerunt eum ꝑ. aut honorifice acceperunt,
sed fecerunt in eo quaecumq. uoluerunt. Tūc ei in Herodis re-
gia conflagrant Luc. 7. Matth. 7. Huiusmodi uero Linguae nouae
et in aulis inauditum donum. Longe certius Spiritus Christi
argumentum est, quam linguis uariis loquendi gratia, nā
et cum summa caritate coniunctum est, et proximos adifi-
cat et instruit, sed qui linguis loquitur in aerem loquitur, et
nihil eis prodest, quia uirtutem eius nesciunt. Itaq. etiamsi
linguis hominum loqueretur et Angelorum, caritas ē autem
non haberet, non esset aliud quam aes sonans aut cymbalu
tinniens Corint. 13. et 14. Multo ergo magis hic locum habet
illa Christi promissio Marc. 16. signa eos qui in me credide-
rint, haec sequentur. Daemonia eijcient non modo de corporibus
sed etiam quod magis ē de anima ꝑ. linguis loquentur nouis
et Isaac. 18. in loquela labij et lingua altera loquetur
ad populum istum, ꝑ. sermo eius uiris illusoribus, qui
dominantur super populum in Hierusalem, ex ore uidentur
auhorum prius non auditus, qui scilicet loquuntur primum
placencia, uidentq. errores. Quarta uidendi nota est
dolor, quem sermo eius facit, quia uerba Sapientiae sunt
sicut stimuli. Eul. 12. Ad quem locū Hieronymus notandum

27
monet, quod verba Sapientum dicantur pungere non passare,
nec molli manu attrahere Lasciviam sed errantibus et tardis
ad poenitentiam dolores et vulnus infligentibus, iste non est sermo
Sapientis Veruntamen sermo iste sanat non pungit, sed obsecratione
facit audientibus Prou. 12. Linguae Sapientum sanitas est ac pro,
pterea melius est à Sapiente corripi, pungi ac vulnerari quam
stultorum adulatione decipi. Eccl. 7. Meliora sunt vulnera dili-
gentis quam fraudulentia oscula occientis prou. 27.

ALVT. 10.

Insignis porro talis Speculatoris et Videntis vel Aspirantis
descriptio Isai. 53. legitur, ex qua principes fuisse et sine
errore iudicare possunt, vnde quis sit Spiritua lis ac videns, adeoq;
dignus, cui velut Dei amicus ac nuncio Fides habeatur.

Qui ambulat in Iustitijs et loquitur veritates, qui pro-
ijcit auariciam et calumniam, peccata mittere rapinam
et excutit manus suas ab omni munere, qui obturat aures
suas ne audiat sanguinem, et claudit oculos suos ne videat
malum. Iste in excelsis habitabit, munimenta Sapientie
sublimitas eius. Carnis ei datus est, aquae eius fideles sunt
seu perennes Regem in decore videbunt oculi eius,
cernent terram de longe.

Sententia horum Verborum est, hominis Spiritua lis vita ex

contemplatione et actionem mixtam esse contemplationis est habitare
in excelsis in munitione et sublimitate Saxonum velut in Specula,
atque ibi in Christi gloria et terra sine huius saeculi longe a caetero remo-
ti miseria spectanda occupari, quae sursum sunt quaerere, ubi Christo
est in Dextera Dei sedens, non quae super terram, 1. Coloss. 3. atque
ibi vel loquenda vel scribenda discere Deo aenelante, ut quis
cum propheta de se profiteri queat, super specula Domini ego sum,
stans iugiter per diem, et super custodia meam ego sum,
quae audiui a Domino annuntiatio vobis, et praedicatione mea
uos velut manipulos frumenti in area ungulis meis tero, et
ab impietate velut grana a plumis et folliculis cu limo sepa-
remini. Isai. 21. Super custodiam meam stabo et figam gradum
super munitionem. Super monumenta Saxonum sublimium
& contemplabor ut videam, quid dicatur mihi et quid respondeam
ad arguentem me. Et dixit mihi Dominus scribe visum et explana eum
super tabulas et percurrat qui legerit eum, et visio seu doctrina tua
per totum orbem etiam post multa saecula lectoribus sit usui.
Haba. 2. Actionis est facere et docere. ad. 1. hoc est alios in vir-
tutum suarum exemplo, tum doctrina sine revelata edificare,
et Christo lucrifacere. Virtutes hic enumerantur Iustitia erga
Deum, per quam debitum ei redditur amore ut patri, timorem
ut Domino. 2. Iustitia erga proximos quae psal. 112. sic declarat.

ad nihilum conductus est in conspectu eius malignus, timen-
tes autem Deum glorificant, quo pacto suum cuique tribuit. Debet
enim honor et gloria omni operanti bonum. Rom. 2. Præ uero
contemptus Dei inimicis. 1. Reg. 2. Qui contemnunt me contem-
nentur. Job. 12. Deus effundit desperationem super principes, sicut
exemplo Iordæ impius Rex Israel, quem non despexit Eliseus
ut ei ad se uenienti diceret 4. Reg. 3. Vivit Dominus, si non erube-
scerem malum p^{ij} Regis Josaphat, non attenderem quidem te, nec
despexissem ut ait Crisostomus homil. 5^a de verbis Isai. Talis Rex
est fugitivum et ingratum Dei mancipium et homini qui calum-
niam habet præ oculis est quous cane uilior. Nihil enim imbecillius eo,
qui diuinas conculcat leges, et qui committit peccatum, seruus est
peccati, etiamsi decem milia coronarum habeat in capite, odium
ipsius debet proxi. 28. ita docemus: qui custodiunt legem sauen-
tibus contra impium et psal. 96. qui diligitis Dominum, odite
malum. Itaque de suo in tales odio Dauid gloriatur psal. 28. Nonne
qui oderunt te Domine oderam et super inimicos tuos tabescebam
profecto odio et uerbis psal. 12. Loquitur ueritatem in corde
suo nec agit dolum in lingua sua. 1. neq. simulat quidquam
neq. mentitur q. Aut b^{ar}thol. 1. ut Paulus interpretatur 1.
Timot. 6. pietas cum sufficientia, ut habens alimenta, et quibus
tegetur his contentus sit, nec diues fieri uelit, quia uirtutem

Hebr. 13. sic exigite sint mores sine auaritia contenti presentibus
nec de crastino solliciti, quod ē mammona seruientis Matt: 6. Ipse n.
dixit non te deseram nec derelinqua, ita ut confidenter dicamus,
Dñs mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo, an prohibe-
bit ne Deus mihi det, quē promisit ipsi seruientibus, panem quoti-
dianum. Itaq; spiritualis proijcit calumnia et rapina, quahā sunt
bona Ecclesiarū et Monasteriorum, de quibus si quid quantūuis al-
tari bene seruientis præter necessarium uictum et simplicē uestitū
retines, tuum non est, rapina sacrilegium est, uelut à S. Ber-
nardo supra didicimus. abstinencia a muneribus, ut ab omni mu-
nere Regum præcipue ac principū manas suas exeat, cum
illi uix unquam donec nisi aliena, quæ nempe alijs restituere
deberent, uerbi gratia populo quē iniquis exactionib; spoliabant,
aut creditorib; quos frustrabant, nec ad diē eig soluant, aut conti-
liarijs ministris, militib; et operarijs quib; mercede pacta non
representant, quib; oib; furtum princeps facit, cum quicquam
cuiquā donat, et qui ab eo munus accipit fit socius furis. Mammo-
na seruit Christum odit, auarus est, et nec suū illum nec Prin-
cipis ad miserescit. Itaq; ueros uidentes tam constantes Regum
munera aspernari solitos Scriptura commemorat 2 Reg. 5. Na-
man princeps leprosus uenerat ad Eliseū munera ferens.
decem talenta argenti, et sex milia aureorū, et decem mutatoria

uestimentorum, cumq ab illo lepra liberatus et quasi à peccatis,
 quae animae lepra sunt, absolutus, gratiae voluntatis testanda eam
 manus suam sic obcalifecit. Obsecro, ut accipias benedictionem à seruo
 tuo, respondit Propheta. Vivit Dñs, ante quē stō, quia non accipia
 cumq vim faceres, penitus non adquisiuit. Hoc loco in memoria
 Metastasia redire potest, unquam ne sibi usuuenerit, ut dicit propheta,
 tibi vim facere necesse haberet, ut manus aliquid acciperent, ac
 n̄ potius experiendo sensorit, quam aere ductum fuerit prout reg.
 20. Ignis nunqua dicit sufficit. Infernus et perditio nunqua
 implentur similiter et oculi hominum insatiabiles 3 Reg. 13.
 Ver Dei Regi Iorobab in regia sua hospitium offorenti sic por-
 cise negat, Si dederis mihi mediam partem domus tuae non ueniam
 tecum neq comeda panē neq bibas aqua in loco isto, si enim
 mandatu est mihi in verbo Dñi, ut nihil scilicet cum Regibus et
 aulis eorum commiscam negotij, quod similiter oēs Spirituales
 sibi mandatu putant. Dan. 5. cum Rex Baltazar tam magni,
 siue Regi Danieli promississet, si uales Scripturam legere &
 interpretatione eius mihi indicare purpura uestieris et
 torquem aurea circa collu tua habebis, et tertiu in Regno
 meo princeps eris, ad ea si Daniel respondit. Munera tua sunt
 tibi, et dona domus tuae aliena da, Scriptura autē legam tibi
 et interpretationē ostendam tibi. Atq haec ē praeicipua,

Hominiū Spiritualium uirtus, ut alio uultu dona Regū rejiciant, 6.
Sancitas erga Carnē et sanguinem, siue carnalis et Secularis per-
ditiōis abp̄matio, .i. fortitudo et animi ad effundendā Hominiū
gratiam et persecutionē mortēq̄ ipsa Christi causa sustinendam
preparatio. Qui enim sibi et uitae suae parcat, et incolumitati
suae consulē deserit, propheta officium, ut futura in peccatis
permanentibz non annunciet, hic sapit ea, quae sunt Hominiū
et acquiescit carni et sanguini, sed carnis suauitatis aures obtura-
uit, Velut Christus Matt. 16. docet, cum enim Petrus Hierosolimitanā
profectionem ei dissuasisset, ne ibi à Judaeis, quos offenderat, occideret,
respondit ei. Vade post me Satana, scandalum es mihi, non enim sapis
ea, quae Dei sunt, sed quae sunt Hominiū. Itaq̄ Paulus cum à Christo
ad Euāgelii Candorem uocatus fuisset continuo non acquieuit carni
et sanguini, sed carnis suauitatis aures obturauit, Galat. 1. quod etiam
ad hoc hoc facere se testatur, Spiritus Sanctus per oēs ciuitates
mihi protestatur dicens, quod uincula et tribulationes Hieroso-
lymitae me manent, sed nihil solum uereor, nec habeo animam
pretiosam, et Sirciae pro nihilo habetur mihi anima mea, .i. uita
ipsam nihil facio, dummodo contumem cursum meum et mini-
sterium quod accipio à Domino, qui ergo offensae damni et mor-
tis metu missat, nec Principi ad salutem utilia libere annun-
ciat, hic audit sanguine simulq̄ effundit sanguinem, hoc ē ipsū

Principem, cui utilia subtrahit, occidit, ac propterea san-
 guinem eius de manu ipsius Deus requiret, Ezech. 23. quod
 ibidem Paulus ita docet contestor vos hodierna die, quod mun-
 dus sum a sanguine omnium, non enim subrefugi, quo-
 minus annunciarer vobis omne Dei consilium, et nihil sub-
 traxi vobis utilium, quo minus docerem vos publice et per do-
 mos, per triclinia nocte et die non cessavi cum lacrymis
 monens unumquemque vestrum, argentum et aurum aut uestem
 nullius concupisci, nec pro me nec pro socijs meis. Ipsi scitis
 quod adaeq. opus erant mihi, et his qui mecum sunt, ministra-
 vere manus illas, quoniam meminoram Verbi quod dixit
 Jesus, beatius est magis dare quam accipere, nempe
 si aliter Paulus fecisset, ac propter metum alicui non
 accipiendi, quicquid utilium subtraxisset, mundus ab eo
 sanguine minime fuisset, meritoq. Deus aas totius, qui
 ob silentium eius in peccato perisset, de manu eius
 acquisiturus erat. 7. Amor solitudinis quam eligat oportet
 Spiritualis, qui malum non vult videre, cum totus mundus
 sit in maligno positus i. Joann. 5. Ac propterea de homi-
 ne contemplationi dedito S. Gregorius interpretatur locum
 hunc Job. 39. Qui dimisit Onagrum libens et vineula
 eius soluit, ei dedi in solitudine domum, et tabernacula

eius in terra saluginis, contemnit multitudinem Ciuitatis
et clamorem exactoris non audit. / quales exactores sunt, quicumque
sibi iustitiam aut gratiam a principe tribui, ad eam rem
hominis spiritualis et apud Principem gratiosi precursus suffragari non possunt. Talem exactorem et clamorem mini-
me exaudit, qui uiuit in solitudine. / circumspicit montes pascua
sua, / prophetas et apostolos, quorum uerbis animam pascat
et uerentia quae perquirat. Talem Anagnin. s. David
fuisse significat, quoties scilicet uidens iniquitatem et
contradictionem in Ciuitate, assumpsit pennas sicut co-
lumba et uolauit & requirit, elongauit fugiens et
mansit in solitudine. / psal. 54. Inq. terra deserta et in-
uia et inaquosa, non a lixer atq. in deserto siue calu ap-
paruit Deo, ut uideret uirtutem et gloriam eius, sicq. adipe
et pinguedine caritatis repleta fuit anima eius.
psal. 62. Ut predicare de se posset. Dominus parauit me
et nihil mihi deerit in loco pascuae, ibi me collocauit
super aquas & fecit uis conuertere me, animam meam conuer-
tit, parauit in conspectu meo mentis et calix meus inebri-
ans quod. / praeclatus est psal. 42.

Haec igitur sunt hominis contemplatoris et uidentis uir-
tutes cuius exemplo simulq. a fidei ad Deum precibus

21
quantum ad salutem multorum et ad Reip. vniuersae conser-
uationem fiat momenti ex his diui Thomae uerbis intelli-
gi potest et. quod is. ad 4. Illi qui solitariam uitam agunt,
multum utiles sunt generi humano. Vnde Augustinus de
his dicit, pane solo, qui eis per certa tempora interualla,
aferunt, et aqua contenti desertissimas terras incolunt, perfru-
ntes colloquio Dei, cui puris mentibus inhaerent, vident
autem nonnullis res humanas plus quam oportere describere
non intelligentibus, quantum nobis eorum animas in orationibus
prosit, et uita ad exemplum quomodo corpora uidere non sin-
mus: Sed etiam ipse Spiritus Sanctus solitariam uitam longe ad
meritum laudem certorum in societate uiuentium negotiorum an-
teponit plerosque Ecclesiae filios non hominum in Verbi et Sa-
cramentorum ministerio sat agentium occupationi, sed illorum
procul a turba coelestium meditationi uacantiis quiescere debere
docet. Isai 54. Latere sterilibus, quae non paris decanta laudes
et hymnos quae non pariebant, quoniam multi filij deserta
magis quam ei, quae habet uirum & Isai 49. Deserta tua et
solitudines tuae et terrae ruinae tuae angusta erunt pro habi-
tatoribus et longe fugabuntur qui absorbebant te: ac prae-
ae pascuis tuis insidiabantur. Atque dicunt in auribus tuis
filij sterilitatis tuae. Angustus est mihi locus, fac spacium

mibi ut habitem. Et dices in corde tuo. Qui genuit miki istos,
Ego Sterilis et non pariens transmigrata et captiva, et istos
quis enutrit. Et j. Reg. 2. Arcus potentia superatus est,
parumq. in debellandis Ecclesie hostibus defuerant, qui po-
tentes fuerant in sermone, et dictis ac persuasibilibus humana
Sapientiae verbis rem gerebant sine ostensione Spiritus et
Virtutis. i. Corint. 2. Et infirmi accincti sunt robore. ut
sicut Eliseus in diebus suis non pertimescant principem, et po-
tentia nemo vincat illos. Eccl. 48. Sterilis peperit plurimos
et quae multos habebat filios infirmata est. Deus pedes San-
ctorum suorum servabit. nec in commotione dabit. psal. 140.
aut ab officij via aberrare. Videntes furem cum ipso currere
currig. adulteris portionem suam ponere, sine lites iudiciis
qui aliunde absunderunt participes fieri. psal. 49. Im-
pium in tenebris conticescent. infructuosa tenebrarum opera
non cedarguent, sed ipsi per silentium communicabunt, contra
quae filios lucis Paulus facere hortatur. Ephes. 5. Eratis
aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino ut filij lucisambu-
late et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum,
magis autem cedarguite, quae in oculis fiunt ab ipsis, quae tunc
est et dicere. Omnia autem quae arguuntur a lumine ma-
nifestantur, omne n. quod manifestat, lumen est.

APV. ji.

Et hæc sunt virtutum exempla, quas Isaias in spiritualibus hominibus
 vita lucentes describit, doctrina eius significat nominibus panis et
 aquam fidelium seu perennium ac nunquam deficientium. quomodo etiam
 Is. is. cibabit illum pane vite et intelluctus et aquis sapientie
 salutans potabit illum. Et Isai. 55. Omnes sitientes. Thabaiæ oēs
 discere volentes. / venite ad aquas. / quas haurietis in gaudio de fontibus
 salutaris. / sacris literis. Isai. 55. quare appenditis argentum non in
 panibus. / frustra alibi quæ in scriptura sacra panem vite queritis.
 Audite audientes me, et comedite bonum et delectabitur in crassitudine car-
 nis. De Paulus prius psal. 22. Mensa et calice inebriate significari
 vidimus, quia nempe ex scriptura velut ex torrente voluptatis tuæ
 impletur calix sapientie psal. 35. Inebriabuntur ab ubertate domus
 tuæ et torrente voluptatis tuæ potabis eos. Inebriari vero ex sacris
 literis legendis profectum fieri, et ad omne opus bonum instrui. Pro-
 p. Anima, quæ benedicit impinguabit, et qui inebriat ipse quoque inebri-
 abitur. Vbi Thabaiæ uerbo habet, et qui docet ipse quoque docebitur, seu
 discet Cant. 5. Comedite amici et bibite et inebriamini Carissimi,
 si porro inebriati calice sapientie et sermonibus pleni proximorum et
 ut uerba bona doctrina ac laudis Dei erudant ac uerant. / ut loquantur
 aut scribant ab alijs mensa eorum circumstantibus congreganda siue discen-
 da psal. 118. Cructabunt labia mea hymnum, cum docueris me iustifi-

cationes tuas. psal. 44. Eructavit cor meum uerbum bonum. Jerem. 23.
factus sum quasi Vir ebrius et quasi homo madidus à vino à facie Dñi,
et à facie sanctorum uerborum eius. psal. 126. Vana est uobis ante lucem
surgere, surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. Frustra
in ciuitate Des edificanda et in domo eius cūs todienā Laborem capitis, qui
ante lucem ad docendū surgitis, nondū scilicet per contemplationis reuela-
tionem et diuturnā Scripturæ meditationem illuminati. Vos ad docendum
debet esurgere qui diu sedistis solitarij. Thren. 3. panemq̃ doloris mandu-
castis. quibus Deus aperuit sensum, ut intelligatis Scripturas. Luc. 24.
quæ quidem Scripturæ intus et foris. in liberali et mystico plenæ sunt
doloribus. Nam et manducanti dolorem faciunt in Ventre, ut uoce re-
cupiat, quamuis dum comeduntur seu discuntur eloquia eorum faucibus
sint dulcia super mel et fauē psal. 18 et 118. Et peccatoribus in quos euo-
muntur, nisi penitentia agant, nihil nisi cruciatu et dolores commi-
nantur. Jerem. 4. et 18. A facie manus tue solus sedebam, quia com-
minatione repleuisti me. Verbum hoc quod mihi reuelasti, nihil tui
minas in peccatores continet, quorum iā eis aut ludibrio sum aut odio
Jerem. 18 et 20. Jam olim loquor uociferans iniquitatem et uastitatem
clamito. Prædico ciuitatem uastatū iri, nisi peccatores iniqui-
tatis peniteant. et factus ē sermo Dñi in opprobrium et in derisum
tota die, omnes substantiant me, Et dixi non recordabor eius, neq̃ loquar

ultra in nomine eius. Non enim alijs ludibrio. Sed fortior me fuisti
 Dñe et inualluisti. Et factus est sermo tuus in corde meo, quasi ignis exa-
 stans claudusq; in ossibus meis, et defeci ferre non sustinens. Audiui enim
 contumelias multorum & terrore in circuitu ab omnibus uicis, qui erant
 pacifici mei. Persequimini et persequamur eum, si quomodo de-
 piatus et preualeamus aduersus eum, et consequamur ultionem ex eo. Ve-
 nite et loquamur contra Ieremia cogitationibus et percutiamus eum,
 lingua, et non attendamus ad uerba sermones eius. Tu Dñe sis
 de consiliis eorum, aduersum me in morte, ne propitiis iniquitati-
 eorum, et peccatum a facie eorum non deleatur. Ecdz et 3. Eue man-
 missa ad me in qua erat inuolutus liber, qui erat scriptus intus et
 foris, et scripte erant in eo lamentationes et gemitus et Ve, et dixit
 mihi aperi os tuum, et comede uolumen istud et uadens loquere
 ad filios Israel, et comedi istud et factus est in ore meo sicut mel
 dulce. Et abiit amarus in indignatione spiritus mei, quia scilicet
 Venter meus amaricabatur et uomiturio bat, hoc est peccatores
 arguere uolebat. Apo. 10. dixit mihi Angelus accipe librum. et deuora
 illum, et accepi librum et deuorui et erat in ore meo sicut mel dulce,
 & cum deuorasssem illum, amariatus est venter meus, Et dixit mihi ite-
 oportet prophetare gentibus et populis et Regibus multis. Hoc id
 omnibus illis mandatum est, qui sedentes solitarij manducant panem
 doloris. His enim dictum est surgite postquam sederitis, quod idem est

ac si dictum eis foret, oraret et vos Regibus et populis propitiare,
et librum comminationis lamentationibus gemitibus et Va plerumque in pec-
ca toris euomere, quod nisi faciant, eis erit causa cum Isaia clamandi, Va
mibi, quia tavi. Isai. 6.

Iam Reges ac Principes, qui panem doloris ac verba S. Israelitum,
eorum instar purgentia in se nosunt euomere, ad eos videntibus edunt, ne
videant, ut errores sibi iudare et placentia loqui iubent ex Dei uerbis
ex Isaia recitatis dicimus esse filios mendacij. Minime ueros
Christianos, qui legem Dei contemnant, Deumq ad iracundiam prouocent,
et his nihil nisi uanam et contritionem Regni expectandam esse, tantum
abest ut suis orationibus et sacrificijs illam a Deo gratia inire
possint.

AP. VII. 12.

Isai. 18. Clama ne cesses quasi tuba exalta uocem tuam, et annun-
cia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum. Me
enim de die in diem quaerunt, et quotidie in templis oraturi et immola-
turi ueniunt: et scire uias meas uolunt, cogitant me iudicia iustitiae,
quasi gens quae iustitiam ~~non~~ fecerit, et iudicium Dei sui non dereli-
querit, quaerunt nempe ubi sit iustitia mea, qui tot calamitates
in se, imitantur homines sed deuotos. Appropinquare Deo uolunt,
cum eo litigare dicentes: quare ieiunauimus et non adspexisti, hu-
milianimus animas nostras et nescisti. Ecce in die ieiunij uestri inueni

voluntas ur̃a et res debitorum ur̃os appetitis. ꝑ. propterea mini-
 me mihi accepta sunt ieiunia ur̃a, quia sine ulla proximie cari-
 tate ieiunatis, nec debitorum vos miseret. Ieiunatis ergo, quia
 ego iussi, sed quia sic vobis libet, misericordiam enim, qua magis
 uolo, quam sacrificium aut ieiunium, praeponitis. Ecce ad huc
 et contentiones ieiunatis, et percutitis pugno impię. Nolite ieiun-
 are sicut usque adhuc diem, ut audiat in excelsis clamor ur̃us,
 et ut peccata ur̃a in coelum clament, et vindicta exposcant,
 et aures Dei talibus clamoribus opplere precor aras exaudire
 non possint. Ita discimus oia pietatis et devotionis opera,
 corporis relaxationes coram Deo esse licita, quamdiu ab eis
 abest id, quod Deo maximo cordi est, nempe caritas hominum.
 quamdiu Dei aures querelis et clamoribus eorum, qui iniurias
 accipiunt, pulsantur, frustra eos esse, totaq. uia errare, qui cum
 se precibus et ieiunijs placaturos sperant, quod ipsum non,
 minus alijs Scripturae locis docemus. ut Jacob. 4. Cur
 merces operariorum, quae mense erat, regiones ur̃as, quae
 fraudata est a uobis, clamat, et clamor eorum in aures domui
 Sabaoth introiit, Job 24. Agrum non suum decutant et vineam
 eius, quam ui opprēserint, uindemiant, nudos dimittunt homines
 indumenta tollentes, quibus non est opus in frigore,
 Vim fecerunt depredantes pupillos, et uulgum pauperum de-

spoliarunt, nudum incedere fecerunt absque uestita, et esurientibus
tulervnt spicas. Inter aemulos eorum mendicati sunt, qui calatis
torcularibus sitiunt. De civitatibus fecerunt viros gemitu, et anima
vulneratorum clamarit et Deus in altum abire non patitur psal.
9. factus est Dñs refugium pauperi, adiutor in opportunitate, in tribu-
latione non dereliquit quærentes se, requirens sanguinem eorum reos.
Datus est, non est oblitus clamorem pauperum, nunc exurgam dicit
Dñs, non in finem obliuio erit pauperum, patientia pauperum
non peribit in finem. Cognoscebat Dñs iudicia faciens psal. 135. Propter
miseria inopum et gemitum pauperum nunc exurgam dicit Dñs,
ponam in salutari. Isai. 5. Exaltabitur Dñs in iudicio, et Deus
sanctificabitur in iudicia. Isai. 3. Populum meum exatores sui
spoliarunt et mulierem sicut uelut paulo supra dixerat. Ego
dominati Principes nullam Reipublice curam gerentes sed usque domi-
natio desides, dominati sunt eis. uelut domini in mancipia
seruierunt. Stat ad iudicandum Dñs, et stat paratus ad iu-
dicandos populos et eorum iniurias in principibus uerbis. Dñs
ad iudicium ueniet, seu sicut litigabit cum senibus populi sui et
principibus eius. Vos enim depasti estis vineam meam, et rapina
pauperis in domo ura, quam atteritis populum meum et facies
pauperum conuoluitis, dicit Dñs exercituum. Va impio in malis.
Retributio enim manus facta est ei. uelut principes uelut capita

potestas oīum eorum exsoluat, quæ manus siue ministri et milites
 eorū impiæ, inuoluntariæ, ac scelerate faciunt, nec enim fieri potest,
 ut capitis mundi sint ad Deum preces, cum interea manus humano
 sanguine inquinentur, hoc est, ut princeps sit innocens Deo pla-
 ceat, cuius ministri in subiectos populos Dei filios Principis tunc
 creditos, rapinis et caedibus grauantur, saluabitur innocens saluabitur
 autem in mundicia manuum suarum, Job. 22. Sed si manus eius san-
 guine plene sunt et pedes eius: id est Gregarij milites ad malum
 currant et festinent, ut et effundant sanguinem innocentem. Deus
 super illo uelut hoste suo consolabitur, et tanquam de inimicis ui-
 uacabitur. Isai. 5. Quod Principibus iustitia obliuiscit deq̃ orationibꝫ
 et ieiunijs suis frustra blandientibus tibi non minꝫ comminatur.
 Isai. 59. Ecce non est abbreviata manus Dñi, ut saluare nequeat,
 neq̃ aggravata ē auris eius, ut non exaudiat, si id ē nec facultas
 nec uoluntas uos inuocandi Deum deficit, sed iniquitates ur̃e diuise-
 runt: seu diffidum fuerunt inter uos et Deum ur̃um, et peccata
 ur̃a absconderunt faciem eius a uobis ne exaudiret, Manus n-
 uestre pollutæ sunt sanguine et digiti ur̃i iniquitate. Labia
 ur̃a locuta sunt mendacium: dum enim Deum uelut Dñm et Pa-
 trem coelos Deum inuocatis, mentimini, nam nec ut Dño timorem, nec
 ut Patri honorem additis, sed uoluntatem eius palam contra-
 nitur. Ipse quidem dixit. Misericordiam uolo non sacrificium,

Ego sum qui facio misericordiam, iudicium et iustitiam in terra, sed
n. placent mihi Jerem. 9. Vos autem quid illi placeat, nihil cordi habetis.
Itaq. velut hypocritae et mendaces labijs uris ei appropinquatis, cora u,
10 uru longe est ab eo. Mar. 7. et lingua ura iniquitatem fatetur.
Non est, qui inuocet iustitiam, et talis qui oret in veritate, in capitis
uerba ad Deum, operibus manuum erga homines, mundatij arguantur.
nec est, qui iudicat uerè, et confidunt in nihilo. s. in pietate. et deuo,
tione tua coram. s. ueluti capitis sunt. opera inutilia et opus iniqui,
tatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt et festinant,
ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes eorum cogitationes
inutiles. Cogitant n. de iuribus et orationibus pacem Dei accipe,
re posse, cui factis resistere, cumq. pauperum iniurias negligendis op,
pugnare et ad draconidiam provocare non cessant. Vix pauci nesciunt,
non intelligunt uerum modum Dei placendi, et non est iudicium in
gressibus eorum. s. nec meminere Ezech. 16. scriptum est, cum pla,
cuerint Deus uia hominis inimicos quoq. eius conuertet ad pacem.
Conuersum est iudicium retrorsum, et uis sita longe stetit, quia
corruit in platea ueritas et equitas non potuit ingredi. s. ad principem
quia ead. aditu prohibuit, nec ueritatem de horrendis Mi
nistriis sceleribus audire uoluit. s. et facta est ueritas in obli
uionem, et qui recepit à malo praeda patuit, et uidit Dominus
et malum. s. uice miseria populi. apparuit in oculis eius, quia

non est iudicium: cum princeps prope care non habeat iurini-
 strum suum facta male rege, propter hoc elongata est iudicium: et alibi
 à nobis et non apprehendet nos iustitia. Exprobrauimus lucem et eae
 tenebrae, splendorem et in tenebris ambulantes: etiamsi ex ope diuina
 nuper nobis lata spes appareret, calamitates nostras leuatum iri, tñ
 multa nouissima nostra prioribus deteriora facta iam sentimus. Qu-
 quimus quasi ursi omnes, et quasi columbae meditantes gememus. Ex-
 probrabimus iudicium: ex aula Principis: et non est saltem, et
 elongata est à nobis. Jerem. 4 et 6. Cui loquar et quē contesdabor ut
 audiat? Luc incircumcisae aures eorum & audire non possunt. Luc
 Verbum Dñi factum est eis in opprobrium, et non suscipiunt illud.
 Sacra scriptura uerba sibi allata ludibrio habent, Luc ego adduco
 mala super populum istum, qui uerba mea non audierunt, et legem
 meam proiecerant, Ut quid mihi thurs or Saba offeris, et calamus
 suauis olentem, de terra longinqua Holocausta tua non sunt
 accepta, et uictima tua non plauerunt mihi. Luc ego dabo populum
 istum in ruinam, & ceciderunt in ea patres et filij simul. Luc po-
 pulus uenit de terra Aquilonis, et gens magna consurgit à finibus Mi-
 sericordia. Filius et Pater eius inierunt ad puellam: eandem amicum ha-
 buerunt pecuniam. Crudelis est et non misericors. Malum ego adduco
 ab Aquilone et contritione magna. Ascendit Leo de cubili suo &
 praece gentium se leuauit, Gregorius ē de loco suo, ut ponat terram

sua in solitudinem, ciuitates tuae uastabantur, remanentes absq[ue] habita-
tore et erit in die illa, posibit eos Regis et Principum, et obstupescunt Sa-
cerdotes / seu principes confessorij: consternabuntur oēs illi Principes
declinantes, ambulantes fraudulentos, ut qui miscet as et ferrum, uni-
uersi corrupti sunt, frustra conflant conflatos, malitia enim eorum non
sunt consumpta, Argenta reprobum uocato eos, quia Dñs proiecit illos.

Capitulum 13.

Jerem: 7. Audite uerbum Dñi oīs Iuda, qui ingredimini per portas in
domu Dñi ut adoratis Dñm / putantes orationibus uestris Deos uos satisfacturos.
bonas facite uias uestras et studia uestra, et habitabo uobiscum in loco
isto, nolite confidere in uerbis mendacij, dicentes Templum Dñi Templum
Dñi, Templum Dñi est, ac si dixerint uos turus Cā Solius Deus
Eclesiam suā fructuare non submergi patitur, quasi uero si Germa-
nia tota sit amissa, propterea Ecclesia nusquam futura foret, quod
nisi si bene direxeritis uias uestras et studia uestra, si feceritis iudiciū
inter uirum et proximum eius, aduenae et pupillis et uiduae non fe-
ceritis calumnias, nec sanguinem innocentem effuderitis, et post Deos
alienos non ambulaueritis: nec per auaritiam Idololatriam reatum,
contraxeritis / in malum uobismetipsis habitabo uobiscum in loco
isto usq[ue] in saeculum: huc uos confiditis uobis in sermonibus mendacij
qui non proderunt uobis. Adhuc audetis gloriari uos cū Cā Solius
et opem à me expectare, et spelunca latronum facta ē domus ista / q[ue]

via furta rapinae et sacrilegia ur̃a Catholici nominis professione oc-
cultantur. Ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum
istum super viros et super iumenta, et succendetur et non exstinguetur. Au-
dite vocem meam et ero vobis Deus, Tu ergo Jeremia noli errare pro po-
pulo hoc nec assumas pro eis laudem et orationem, Et non obstitas mihi
quia non exaudiam te.

Nimirum exornatus sis. Deo cultus uanitas, et inutilis est, nisi coram Deo
Dei sint obedientia, quod et Samuel Regi Sauli dixerat Reg. 15.
Nunquid uult Deus holocausta et uictimam et non potius ut obediat
uoci Dñi. melior n. est obedientia quàm uictima, et audire magis
quàm offerre adipem arictum quoniam quasi peccata hauriendi et
repugnare, et quasi solus idololatris nolite acquiescere, pro eo ergo
quod abiecasti sermonem dñi, nec fecisti quod ille à te requisierat, sed
sacrificare quam tuum officium facere maluisti / abiecit te Dñs ne
sis Rex, simul autem hoc Jeremia loco animaduersionem meretur,
quod hominibus Dei uoluntatem contemnuntibus, non modo sua
orationes et uictima, sed neq. Sanctorum deprecationes ad Dei gra-
tiam et impunitatem suffragantur, quomodo alijs locis docemus Justos
et Sanctos non modo nihil talibus deprecari, sed ultero etiam suppli-
ijs eorum gaudere, idq. de causis 1.º quia sicut contumelia Deo facta,
facta ipsi dolori est, ita uicissim gratis eis accidit, si iniuria eis fieri
desinat. 2.º quia peccatores aut emendantur suppliis aut saltem maiora

supplicia mereri ceſſant, 3° quia ipſi et alij fiunt meliores. Jai. 28.
Cum feceris iudicia tua in terra, iuſticiam dicent habitatores eius. 4to
quia gloria Dei illuſtratus peccantium clade psal. 57. Lacerabitur Juſtus
cum uiderit uindictam, manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. id eſt poena
eius admonitus ſe ſtudioſius puriorem conſeruare, et dicet homo. Utique
fructus Juſti, utique eſt Deus iudicans eos in terra. Non eſt reſpectus
mortis eorum ſ. nulla ſentiunt flagella quae mortis eos admoſeant. et
non eſt firmamentum in plaga eorum, ſ. 7. flagellum inundant non perueni-
unt ad eos, aut cito tranſit Jai. 28. In labore hominum non ſunt, et de
hominibus flagellari non ſolent ſed, propter tantas atroxas perperſ. ſ. deo
tenuit eos ſuperbia. Et Hebr. 12. Fili mi non negligere diſci-
plinam Dñi, neq. fatigenſ, dum eis argueris. Quem enim diligit Dñs
caſtigat, flagellata oēm filium, quem recipit, tanquā filijs uobis
oſtendit ſe Deus. dum nos calamitatibus flagellat. quis n. filius quem non
corripit pater. et Jerem. 31. Caſtigasti me et eruditus ſum, quaſi inuolun-
tarius inuoluntarius, conuerſe me et conuerſus, quia Tu Dominus Deus meus.
Poſtquā n. conuerſiſti me ſ. caſtigatione ad conuerſionem me praepar-
aſti. egi poenitentia et poſtquam oſtendiſti mihi uirga diſci-
pline, quae ſtulticiam in corde meo colligatam fugare poteſt.
proa. 22. 1. percuſi femur meum, conſuſus ſum et embui, et Gede-
ia. et non fuit qui adſpiceret ſ. aut flagelli immiſiſſi caulas conſide-
raret. 7. reſpergiſti oē conſilium meum, et increpationes meas neglexiſti.

etis. Ego quoque in introitu vestro videbo et subtraham ab eis, quod timebatis
advenire. Tunc invocabunt me: publicisq; supplicationes et preces qua-
draginta horarum instinent: et non exaudiam, manus consurgent et non in-
venient me, eo quod timorem Domini non suscepierint: et peccata missa non
fuerint, quia per timorem Domini declinat omnis a malo pro. vi. / neque acqui-
euerint consilio, et detraherint universae corruptioni meae, ita ut ea
verba tam verba contemnerent, neutroq; modo se in viam officij redigi
sperarentur.

Jerem. 8. Attendi et auscultavi, nemo, quod bonum est, loquutus, nullus est
qui agat poenitentiam super peccato suo, dicens, quid feci. Omnes
conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu audens ad praelium.
Verbum enim Domini praevaluerunt & sapientia nulla est in eis: nisi sapientia
carnis, quae mors est, et nimica Deo, legi quippe eius non subiecta.
Rom. 8. Itaque sapientes sunt ut faciant mala bene autem facere nesci-
runt. Jerem. 4. Confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt,
quia a minimo usque ad maximum omnes auaritia sequuntur, a Propheta
usque ad Sacerdotem cuncti faciunt mendacium dicentes, pax pax, cum
non esset pax, idcirco cadunt inter corruentes, in tempore visitationis
suae corruent.

Non dubito si M^{ra} V^{ra} attendere et auscultare velit, quid Germa-
niae praecipue nostrae Ecclesiastici dicant ac faciant, quin eadem
etiam de illis predicare necesse habeat. Quis enim loquitur bonum?

quis confunderetur et erubescit? quis non sequitur auaritiam diuesq; fieri
cupit, ad mentis, et quibus regatur, minime contentus? quis agit poeniten-
tiam, quod plura sacerdotia obtineat, quoniam plurimum uxorum maritus sit,
siue pluribus Episcopatibus potius, qui praesertim Eunuchus sit, Eali-
siam intrare lege diuina prohibitus. Deut. 22. Qui nec Euangelij semen
habeat quo Christo filios gignat, nec lac quo paruulis potum det,
qui uel uno se beneficio, aut Episcopatu abdicare cogitat, ac non potius
uelut equus ad cursum suum ueterem impetu conuertere gessit. Quis est
Episcopus qui se peccasse agnoscat, quod Euangelium Christi erubui-
erit, quod Principatum saecularem quam munus legati Dei multis tibi
gloriosiorem duxerit, et Caesaris quam Dei legatione fungi maluerit,
quis fructus tot annis male perceptos restituere decreuit, uelut
lege diuina iubentur, qui aut sine legitima causa praedicando superer-
derunt, aut facultates pauperum alio auertorunt, quis est qui uerbum
Dei non proiecit nec alium quemuis librum, quam sacras literas
cognoscere praepitet? an non Propheta Theologi et confessorij
faciunt mendacium hominibus, nulla talia furtora, rapinarum,
sacrilegiorum, et homicidij poenitentia ducti, pacem atq; absoluti-
onem a peccatis praedicantes? Et adhuc M^{tas} V^{ras} somniat quicquam
apud Deum precium relictum esse loci, eaq; retineri posse, quin malos
male perdat, aut saltem porro etiam cibet nos pane lacrymarum,
et potum det nobis in lacrymis, in mensura ponat nos in contradictio,

39

nem Viuis nris, et inimici nri subsannant nos Psal. 79.

ALVT. iq.

Jerem: 5. negauerunt dominum et dixerunt, non est ipse neq ueniet super nos malum, gladius et fame n uidebimus / sicut Jerem: eig similes ex Verbo Dei nobis minantur / Propheeta fuerunt inuentum / sine vento aut ueritate pleni ut scilicet Prophecia spiritu dedit, credant, ista confingerunt / & responsum Dei non fuit in illis, hoc ergo euident illis quae ipsi nobis uaticinantur: Hoc dicit Dñs, quia locuti estis Verbum istud, ecce ego do uerba mea in ore tuo, Ignem et populum istud signa, et uocabit eos, causam Viduae non iudicauerunt, eam p, pelli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicauerunt / modo Principes in ipsos quae sua quae aliens munifici ac liberales essent, eis Viduarum, pupillorum ac pauperum causas commendare parum pensi habent / nunquid super his non visitabo dicit Dñs et super gentem huiusmodi non ulciscetur anima mea.

um eadem dia stuporis et mirabilium plena in Germania nra facta esse et fieri appareat, non est quod aliud, quā gladium ultrore foederis Dñi expectemus Leuit: 26 Ac nisi quamprimum cū Deo pacificati simus magnopere motuendum ē, ne nobis quoq dictum experiamur Esai. 21. Eijciam gladium meum de uagina sua et occidam impium et iustum in te.

Esai. 22 et 24. Et tu fili hominis, nonne iudicab, Ciuitatem

sanguinem et ostendis ei oēs abominationes suas. Ego Princeps Israel
singuli in brachiis suis fuerant, in te / ius in uiribus habuerant, et fecit qsq[ue]
quod sibi libuit, cum uiribus plus posset / ad effundendū sanguinem,
Aduerſam calumniati sunt in medio tui, pupillum et viduā contristarunt.
apud te, Sanctuaria mea spreuisti, et sabbata mea polluiſti. Viri de-
tractores fuerant in te ad effundendū sanguinem, et ad perdendas aas
Princeps in medio illius quasi lupi rapientes praeda ad effundendū
sanguinem & ad perdendas aas, ad auare socianda lacra. Propterea
effudi super eos indignationem meam & in igne irae meae consumi
eos, uiam eorū in caput eorum reddidi, Appropinquare fecisti dies tuos
Ciuitas Sanguinum et adduxisti tempus annorum tuorū / seu Visitatio-
is et poenae tuae / propterea dedi te opprobrium Gentibus et irrisiōem,
vniuersis terris, quae iuxta sunt et quae procul à te, triumphabunt de te,
Torrida, nobilis, grandis interitu. Ego polluiam Sanctuaria mea,
superbiam imperij ur̄i et desiderabile oculorum ur̄orum super quo
requiescunt aas ur̄ae, filios et filias ur̄as.

Quam in Germania nr̄a effusus sit Sanguis M^{te} Vra fugere n̄
potest, Effusus n̄ ē super petra limpidissima de Principum auar-
itia et in potentia dominaturus, ipsa uociferatur, qui se à subiectis
omniūq[ue] ab oib[us] locis inferioribus non aliter coli et appellari postula-
bant, ac si quarta Sanctissima Trinitatis persona forent. De Sacerdoti-
bus siue Episcopis, quā illi legem Dei contemnant et Calendas polluant

nec inter Sanctum et profanum, inter Ecclesiasticum et politicum,
 regimen quicquam habeant distantia satis iam demonstraui. Quis uero
 de Juris devaloribus dubitet, qui meminerit quantis uoluminibus
 famam et existimationem Veterum ordinum Monasticorum Ieruita
 ante hos quinq[ue] annos deperculati fuerant, cum eos meritos esse contendunt
 ut non modo ad monasteria sua ex protestantium manu recuperata
 non admitterentur, sed etiam ex eis, quae adhuc retinuerant eice-
 rentur, idq[ue] ad effundendum sanguinem, hoc est ad panem egentium,
 defraudandum, cum monachos S. Benedicti Lex obliget ex quibus suis
 non nisi ad simplicem amictu tenuemq[ue] uictum necessaria capere,
 reliqua in aduenas et egentes distribuere: quibus aduenis et egentib[us]
 calamnia fit, cum opes monasteriorum alio conuertantur, Et qui
 panem pauperum defraudat homo sanguinis est. Apoc. 3. Suis ope-
 ra tua, quia nomen habes quod habens uitam et sis mortuus,
 non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo, iam monentes
 S. Bern. Episcopi plena sunt opera, cum oues Christi tripliciter pas-
 cit, Verbo praedicationis. Exemplo Apostolicae conuersationis, et
 fructu sacrificij atq[ue] orationis, Estne tanta VNUS in Omni
 Germania Episcopus, qui quod Paulus iubet, in oib[us] laboret, ac mini-
 sterium suum impleat, ac non duas saltem principales magisq[ue] necessa-
 rias officij sui partes praetermittat? Christi ergo sententia oes sunt
 mortui eorumq[ue] Uxores siue Episcopatus sunt Viduae Jerem: 22. Magna

est uelut mare contritio tua o Germania: quis modestus tui.
Propheta tui uiderunt tibi falsa et stulta, nec aperiebant iniquitatem
tuam, ut te ad poenitentiam prouocarent. Timot 2.

CAP. V. 150

Isr. 7. Non clamauerunt ad me in corde suo, sed uulabant in uul-
sibus suis, super tritium et uinum caminabant, Vix eis quia reuer-
serunt a me, reuersi sunt ut essent absq. iugo: idcirco absq. lege:
facti sunt quasi arcus doctus: alius feriens quam quo sagitta colli-
neatur: cadent in gladio principes eorum, a furore Linguae Sae-
rae subannatio eorum in terra Aegypti.

Israelitae in Aegypto Moysen contemnebant, ac negabant non intelli-
gentes, quod Deus per manum eius uellet illis dare salutem, adeoq. in
seruitute Aegypti 40 annis porro quoq. permanserunt, Act. 7. Si-
militer Germania nostra Catholici, praecipueq. Ecclesiastici flagella,
quae illis immitit Deus ad salutem, contemnunt, animisq. auersantur,
et diutius peccato seruire, quam disciplina Dei patris admoniti ad
officium reuerti malunt, Esi ergo supplicationes publicas instituant
non tamen ad Deum clamant in corde suo, sed uulant, uocemq. non
hominis edunt, sed belluaram, quas natura pronas ventrig. obedi-
entes finxit, Una illis de uino et stitio cura e, ut autem in toto
corde ad Deum reuertantur, seq. iugo legis eius subiciant, non al-
cendit super eos unquam.

41

Amos 5. et 6. Va qui opulenti estis in Sion Optimates, capita
populorum, ingredienti es pompas domum Israel. cum magna an-
teambulorum et prosequorum caterva. qui dicitis nunquid non in
fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. et placetis vobis de sa-
culari principatu, qui conuertitis in amaritudinem iudicium et fructus
iustitiae in absinthium. ita ut etiam qui iustam causam obtinet, propter
letis impendas, longumq; sententiae suffragium et executionis moras ab-
sinthium sibi bibere videat, qui comeditis agnum de grege et vitulos
de medio armenti bibentes vinum in pialis, et optimo unguento delibati,
qui canitis ad vocem psalterij, sicut David putantes vos habentes
vasa cantica. seu cantorum et cantatricum voces, quae in Davidis convivio
audiebantur. Reg. 19. et nihil patimini super contritione Joseph.
cura non habebitis quis fiat de populo vtro, neq; vos calamitatum
eius misereat. Juravit ergo Dñs Deus in anima sua. Detestor
ego superbiam Jacob et domum eius odi, et iradam civitatem
cum habitatoribus suis, in oib; plateis erit planctus, et dicitur
Va Va, dicit proici festiuitates eius seu processiones suas et
non capiam odorem coetum vestrorum. quia ascendit foetor vester,
cum superbe egeritis. Iud. 2. quod si mihi obtuleritis holocausta
et munera vtra nō suscipiam, et vota pingui vtrius non respiciam.
Auferā me tumultum carminum tuorum et cantica lyrae tuae non
audiam, et nolite putare symphoniarum uocibus, quibus vras

potissimum aures oblectatis, mihi satisfieri pro peccatis
posse, cum eodem tempore populorum à ministris uris oppresso-
rum gemitibus suspiriis eiulatibus et clamoribus aures meae
personent. / cognovi multa scelera et fornia peccata ura, doctes
iusti accipientes munus et pauperem deprimentes in porta.
Quo habuerunt corripientem in porta et loquentem perfecte,
/ Grate loquentem sermonem bonum: abominati sunt et iniqui
tulerunt animas, ut ex sacris literis officium doceri. Perire pro eo
quod diripiebatis pauperem, et pradam electam tolerabatis ab
eo, domos quadro lapide edificabitis, et non habitabitis in eis,
Vineas plantabitis amantissimas et non bibetis vinum eorum.
Ex istis omnibus satis iam M. Vra liqueve arbitror, quae tota
erretur uia, si Principum Episcoporum Clericorum Mona-
chorum et populorum pompatice procedentium vota, cantica,
munera, incensa, ieiunia, festiuitates, publicis Germania
malis, mediatura existimentur, adeoque prius consilij mei caput
cumulare iam demonstrare uideor.

APV. 16.

De posteriore Consilij mei capite.
Verum malorum nostrorum remedium, de quo M. Vra nec
suspiciari uidetur, sacrarum literarum in praeceptis, tum exem-
plis nobis praemonstratur. Praeceptum affertur est, sed ego non

nisi tria hoc loco afferam, quae si M^{te} V^{ra} et Principibus atq^{ue} Epis-
copis speculatores sui, praedicatores et confessorij ex ore Dⁿⁱ annun-
ciassent, nec tam utilia atq^{ue} adeo necessaria eis subtraxissent, utriq^{ue}
mutos se Canos praebuissent, satis exploratum habeo, nunqua^m eam
malorum Ghadem Reip. fuisse incubituram, Itaq^{ue} illorum silentio et
adulatione adeo res rediit, ut propemodu^m locus fiat muliebri illi
maenia. Jerem. 38 Sedq^{ue} orant te et aduersum te praeualuerunt, Viri
pacifici tui: qui tibi pacem à Deo et peccatoru^m ueniam atq^{ue} indulgentia^m
praedicabant. Remiserunt in cano et subricio pedes tuos et recesserunt
à Deo.

Precepta in W. Sm.

Amos. 5. Quae^{re}ite D^{nu}m et uiuite, quae^{re}ite bonum et non malum,
et erit D^{ns} uobiscum, odite malum et diligite bonum, et constituite
in porta iudicium. fauite ut in tribunalibus ius populis reddatur
et reueletur iudicium quasi aqua publice manans iustitia quasi
torrens fortis, ut ad tribunal quicunq^{ue} accurrere, et inde uelut ex
torrente iustitia haurire possit, si forte misereatur D^{ns} reliquijs
Joseph.

Deum uidelicet ad misericordiam allicit iustitiae administratio,
vindicta contra maledictorum et tutela innocentium. Ipsius quippe
uox est. Jerem. 9. Ego sum D^{ns} qui facio misericordia et iudicia et iusti-
tia in terra. Haec enim placeant mihi.

Isa. 8. Anno dies illos merces Dominum non erat, nec merces iumentorum
erat, neq. introeunti neq. exeunti erat pax pro tribulatione, et dimisi oēs
homines, unumquemq. contra proximum suum / ut civili bello se ipsi confi-
cerent. Vineam dabit fructum suum et terra dabit germen suum,
et coelum dabit rorem suum, et erit, sicut eratis maledictio in
gentibus, sic saluabo uos eritis benedictio, nolite timere, haec sunt
ergo verba, quae facietis / sine ista sunt mea placandi rationes.
loquimini ueritatem unusquisq. cum proximo suo, et Veritatem
et iudicium putis iudicare in portis uris / non iudicium iniquum
et faciem peccatorum accipiens siue gratia et ambitione corruptio,
Unde marmus, dissidium et bellum existere necesse ē. Et unus-
quisq. malum contra amicum suum, ne cogitatis in cordibus uris et
iuramentum mendax ne diligatis, nec excusetis iurata / nec excu-
setis iurata haereticū fide neminem obligari. Omnia n. haec sunt
quae odi dicit Dñs, Veritatem tantum et pacem diligite.
Hinc didicimus cur non sit pax introeunti aut exeunti, seu unus-
quisq. dimittatur contra proximum suum, cur uinea n. dat fructum
nec terra germen, nec coeli rorem, curq. populus Christianus
sit maledictio in gentibus, eius rei causa ē, quia Deus facit
Dominum, quae odit, ueliscitur. Matt. 18. Si praecauerit in te frater
tuus uade et corripe eum inter te et ipsum solum, si te audierit, lucratus
eris fratrem tuum, Leuit. 9. Non oderis fratrem tuum in corde tuo,

sed publice: id est aperte per uerba / argue eum ne habeas super
illo peccato. Cal. 4. ne reueraris proximum tuum in casu tuo
nec retineas uerbum in tempore salutis. / cu proximus cecidisse in
peccatum aut cadum uides, caue ne offensa metu salutem eius pro-
das deserendo corruptionis officio. Huius quippe officij neglecto
grauissime Deum offendit, nec minus publicis morum corrupte-
lae quam publicarum calamitatum causa e. psal. ji. Saluum me
fac Dñe, quonia defecit Sanctus: quae uero causa rei causa e / quoniam
diminuta sunt ueritates à filiis hominu. Pēs in sanguine insidian-
tus, Vir fratrem suum ad mortem insidiatur Jer. 9. Habitatio
tua in medio doli, Vir frater supplantans supplantabit, et
omnis amicus fraudulentus incedet, Vir fratrem suum deridebit,
et ueritatem non loquens. Nunquid super his non uisitabo dicit
Dñs aut in gente huiusmodi non uluiscetur anima mea. Talem uero Dei
ultionem Episcoporum praecipue secularibus implicatorum negotijs
silentio assignanda e. ita docet S. Grego. Magnus Simil. Sympo. ij. Mini-
steriu praedicationis relinquimus, et ad poenam uero Episcopi uocamus,
qui honoris nomen non uirtutis tenemus. Cui iam pene nulla est seculi
actio, quam non sacerdotes administrent, Quanto a. mundi praecipue in Ger-
mania gladio feriatur aspiciamus quibus quotidie percussioni-
bus intereat populus, uidemus Cuius hoc uidi nro praecipue peccato agitur. Sed nos piores,
ante populo auctores mortis existimus, qui e. debemus duces ad vitam.

Ex nostro n. peccato populi turba prostrata ē, quia faciente nra
negligentia ad uitam erudita non ē, Lensemus ergo, qui unquam per lin,
quā nram conuersi, de peruerso suo opere nra inuepatione correpti poe,
nitentia egerant, qui luxuriam nra eruditione deseruit? quis auar
itiam, quis superbiam declinauit? Sed quomodo nos uitam corrigere
ualeamus alienam, qui negligimus nram, hinc porro auctoritas q̄s auesit
quā Alphonsus Salmero scribit Tom. 5 tract. 31. Ex correctionis frater
nae omīssione totus mundus in maligno positus ē uidetur, nam si is qui sumi
Pontificis locum obtinet suos qui sibi assistunt Cardinales et Episcopos
corrigeret, si Episcopi suos Clericos, si Curatus suā parochia concubis
narios usurarios et publicos aleatores, si Generales, praepositi Jesui
tarum, si suos religiosos, si Reges suos officiales et ministros. Haec inser
uientes, si deniq̄ Patres familias suos domesticos et familiares, et quisq̄ Christi
anus amicum suum delinquentem, profecto uix decima pars eorum quae quotidie
admittuntur criminū peccaretur. Sed quoniam nos officio nro desumus, et
alii alios corrigere praetermittimus. Turbissimam correctionem per iura
nris ceruicibus impendente per mutua principū Christianorum bella,
per Sarcenicos, qui Cūlesiam grauissime infestant adhibere uoluit. Et cum
bellua peruersa extra uiam, uel ad uiam redeat uel eandem uiam fe
stinantes persequatur, nos tñ toties peruasi, belluis deteriores, et minus
intelligentes, neq̄ peccati uia deserimus, neq̄ per uirtutis stadium
seu curriculum festinamus.

Aliteram quod Deus odit, est iudicium in portis / & in tribunalibz
sive falsum uel iniustum sive inaequale aut gratia uel partium studio
corruptum, Deus n. uult iudicari cum ueritate, tum iudiciu pacis, uerita-
tem non iudicat, qui iudiciis uel corruptela necessitate affert, uel in-
iuste iudicantis metu aufert, hoc e, qui uel stipendia et non representat,
unde se ac familiam tolerare possint, uel impune sapere sinit, quos in mu-
neribus iudicasse et lucra uel gratiam iuri et aequo ante tulisse. compe-
rit, Valde ingens et iniquu sacrilegium e, ut quaecumq unusquisq uel pro
remedio peccatoru, uel pro salute ac requie animaru suarum. Ecclesia contu-
lerit, aut certe reliquerit, a Principibus in aliud transferri, uel conuer-
ti permittatur. Itaq ueritatem princeps iudicat, cum Ecclesiam ac Mona-
sterioru opes in alios, qua quos earum conditores aut donatores sanxerunt,
usus conuer-
ti prohibet, Non tamen pacis iudicium iudicat, si a Protestantibz
eadem bona ceperat, eadem uero Catholicis aduersa Conditorum uoluntate
permittat. Haec n. res Dei, et protestantium pacem et amicitiam ab eo
distinguit, Apud Deum n. non e iniquitas, nec personaru acceptio, & paral-
ig. Quin nec sua ipsius causa cuiqua iniuriam fieri aequo animo sustinet
Velut Job c. 3. Docemus. Nunquid Deus indiget mendaciis uris et pro eo lo-
quimini dolum. Nunquid faciem eius accipitis, et aduersus hominem
innocentem pro Deo iudicare nitimini, aut placebit ei, quem cadere nihil
potest? aut decipietur ut homo uris fraudulentys? Ipse uos arguet / in

exeremus iudicio / quoniam in abscondito faciem eius accipitis, et ad maiorem eius
gloriam iniuriam proximo facitis, Quo exemplo sibi dictum putent licet, qui
ad maiorem Dei gloriam siue maioris boni publici causa, ultimas defunctorum
voluntates rescindendo, opus Ecclesiarum, bobus triturantibus, hominibus
egentibus et pupillis viduis et aduenis donatas uel relictas ad alios uas
conuertant, nunquid Deus indiget sacrilegis uis, et pro illo confirmata
hominum testamenta spernatis aut superordinetis, quod enim ad Deum
attinet satis exploratum habemus, nihil ei magis inuisum esse, quam cultus
ipsius quacumque hominum praecipue egentium et aduenarum iniuria conuictum
Eccl. 35. Nolite offerre munera praua, non enim suscipit illa et nolite respicere
sacrificium inuasum, quoniam Dominus iudex est, et non est apud illum gloria
personae, Non accipiet Dominus personam in paupere et deprecationem
suae exaudiet. Non despiciet preces pupilli nec uiduam, si effundat oleum
quelam gemitus Deut. 10. Deus facit iudicium pupillis et Viduae, amat
peregrinum et dat ei uictum atque uestitum Et uos amate ergo peregrinos, Pla-
nid igitur est. Quia cum Deo iudicium nequaquam ab eo iudicari, qui per-
reginos, pupillos et Viduas uictu et uestitu priuat, dum monasteriorum opes
fidei ac dispensationi Monachorum creditas transfert ad alios, sibi non a his
possidere solitos.

Quod deinde ad homines attinet, multiplicem eis princeps facit ini-
uriam, Ecclesiarum et monasteriorum bona, aduersis eorum sanctionibus, qui
ea conuiderant, aut ditauerunt, ad alios transferendo. Primum illi nequa-

45

quod iis cuique fecerunt, voluntatem suam aliter, quam verba sua perspicua minimeq; ambigua sanxerint, interpretandi, sed suis legibus stari voluerunt itaq; de re taliter cum Ecclesia pacti sunt, quod adeo certius explorati iuris e, ut Vincentius Filicij laurus Soc: Jesu Theol. et Juris Cons. scribere non dubitavit tract. 24. de alie. bon. Eccl. Pontifex ita ex officio quod quasi ex contractu, id est qui bona Ecclesie reliquerunt obligatus ex lege divina et naturali, tum illis qm iis, in quibus emolumentum relicta sunt, non alienare, adeo ut si contrarium fiat, iniuria fiat fundatoribus quod voluntate legitima et rationabili, non statim laedatur utilitas publica, cultusq; religionis. fiat etiam iniuria successoribus religiosorum quae tanto maior est, si praeter bonorum iacturam fama quoq; periculis accit, quod tunc accidit, quando bona ita sine causa auferuntur, ut detur alia occasio probabilis suspicandi factum id e, vel p ignorancia, insidia vel p vita flagitiosam, successorum, Et tenetur Pontifex ex iustitia reparare id, quod intere ita in fama et existimatione, quae bonis temporaliibus. Deinde falso illud affirmatur. Si bona Monachorum Jesuitarum dentur conditum et fundatorum voluntates et leges pactas, non rescindi irritasq; fieri, sed per benignam interpretationem in melius computari. Jesuitarum institutum nequaqua sanctius nec Deo gratius, nec Ecclesiae ac Reip. utilius e quam sit institutum Monachorum, Immo vero nullo genere in eo comparari potest, cum iam abhinc biennium in Astrologia Galileistica satis luculente M^{ti} V^{ae} probasse videor, quod de re etiam inter oracula de

exitus dei. Jesu distincte disputavi, sed superuacua id operari merito
uideatur multis tam ad rem argumentis uti, in ipsos Jesuitas id confiten-
tes habeamus. Exstat n. in mercurio Jesuitico ipsorum declaratio Re-
ctori et Universitati Parisiensi facta Anno 1664. in qua sic de se pro-
fidentur. Quandoquidem ita cultis plane nobis et perspicue declarabimus
totam vitam nostram et Societatis rationem. Primum, quoniam hoc nomen re-
ligionis semper hactenus solum est tribui monachis, nolumus ut quisquam
intelligat nos esse ad eundem modum religiosos. Verum enim nos dignosce
arbitramur, qui tam sanctum atque perfectum uitae genus proficemur.
Itaque non modo iniqui, sed etiam insipientis est tam sancti et perfecti
instituti professoribus contra omnia divina et humana iura bona
sua adimere et ad eos transferre, qui cum a horum iudicio suam ipsorum
confessione minime digni sunt, ut idem instituta proficantur. Cui conse-
quens est, iudicium patris in Deo et hominibus nequaquam ab eo iudicari,
sed Deo et homines graves offendi, qui monasteria ab ordinibus, quibus
condita fuerunt, ad Jesuitas sine transferre sine transferentibus
suffragatur.

CAPUT. 18.

Tertium quod Deus odit et mala contra alios Christianos in cordibus co-
gitare, quod etiam facit quisquis Catholicos in fide infirmos pro haere-
ticis habet, ac velut Dei et Ecclesiae hostes insectatur. Hoc opere
nos Sanctus docet Christianorum exemplo, qui erant in Calceis Gala-

tam et Romanorum. Nam Christianorum in Galatia alij erant Cathe-
lici, alij Evangelici, Catholici manent in eo quod ab initio ex ore
Pauli audierant sed Evangelii fraude pseudo apostolorum induci
se in aliud Evangelium transferri passi erant, cuius summa est.
Fidem in Christum esse quidem ad salutem omnino necessariam, simul
tamen oportere circumcisionem et alia Moysis praecepta observari,
isti malum alij contra alios cogitabant, se invicem prouocabant, mor-
debant et comedeabant fraternae dilectionis obliti, carnisque aduersus
spiritum concupiscentis desideria perficientis, Hoc nomine gra-
uiter a Paulo reprehenduntur, ac monentur, ut inter se diligant,
alter alterius onera portet. Esse enim eos omnes in Christo fratres et
amici eorum alij spirituales sint et perfecti, alij carnales et im-
perfecti ac uelut nani ab haereticis fascinati, ni huius fide crescant.
Galat. 3. O insensati Galatae, quis uos fascinauit non obedire ueri-
tati? Oes enim filij Dei estis per fidem in Christo Iesu. Cuius-
cumque enim in Christo baptizati estis carnem induistis: oes uos unum
estis in Christo, si a uos Christi ergo semen Abrahae estis, secundum
promissionem, haeredes. Paul. ait 7 bes. 5. Non quidem ad fidem
anima seu salutem sed ad incrementum et profectum. Est enim de
quibusdam adhuc ignorantia uel errorem habet, nondum enim per in-
credulitatem factus est, sed fide stat Rom. 10. quia in ore suo Iesum
confitebatur Dominum, et in corde suo creuit, quod Deus illum saluabitur;

tuis, haec fide sua saluus erit et uiuet. Rom. 10. et ^{lumen} fumi-
gans non exstinguet, nec in charitate perfectum aspernabitur, ut
abijceret, qui cum deberet esse lucerna charitatis oleo ardens, et bonis
operibus lucens, propemodum omni humore iam defectus extrema nouissimam
lumen spargit, Hunc tamen non exstinguet, sed de sua potius misericor-
dia oleo eia fundet, ne prorsus radeat, Item ipsa ergo Catholici Euange-
licis facere iubet.

Similiter in Ecclesia Romana alij erant perfecti et firmiores in
fide Catholica, alij uero infirmi, qui praeter doctrinam Ecclesiae de salute
per Christi fidem consequenda etiam abstinentia a certis cibis Moysis
lege foetidis credebant necessariam, ab haereticis in errorem abducti.
Et quoniam hunc errorem Apostolicum concilium decreto suo iam condem-
nauerat, propterea firmiores in fide, hos infirmiores disputationibus
dialogismorum inquietabant, spernebant iudicabant, progrediebantur,
oues et pertinacibus in errore suo haereticis dabatur, sed Apostolus eos
docet, tametsi error eorum sit haereticus, non tamen errorem in fide, sed eorum
erroris facere ex Christiano infidelem et Catholicum haereticum, Siquis
nempe non Christo Dominus, sed suo Ventri seruans, huc in mundum exiens aut
mundum quae in mundo sunt diligens, scilicet Ioan. 2 et 4. hoc est auaritia,
ambitionis et voluptatis causa Ecclesia doctrinam reliquit, et falsas
opinionem gignit, aut sequitur, is iam haereticus est incredulus et auarus
fractus, qui Christi mortem et resurrectionem inuens, eam fide salu-

tem sperans, aliquem errorem ex simplicitate et ignorantia amplexus
retinet, quae ipsa S. Augustini e sententia in sacros Canones relata.
caus. 24. q. 3. Huiusmodi ergo infirmos fratres iubet Paulus as-
sumi, sustineri et adificari, sine omni patientia et caritatis et humani-
tatis officio mitigari, et ad ueram patienter audiendum preparari,
uelat a. eos sperni, iudicari, contumari, infirmari, offendi et scandaliza-
ri, aut quouis modo induci, ut quod bonum et licitum est contra conscientiam
faciant, quoniam hoc sit opus Dei destruere, eum perdere, pro quo
Christus est mortuus, uelut Rom. 14. 15. et 16. Similiterq. i. Corint. 8.
Videre est. Hoc ipsum non minus 2. Pet. 3. docemus non continuo
scilicet Haereticos aut infideles esse, qui ab haereticis minus sibi cauentes
in errorem aliquem induuntur, sed tantum firmitatem fidei amittere,
nec in fide crescere. Verba eius sunt. In Pauli Epistolis quaedam
sunt difficilia intellectu, quae indocti et instabiles deprauant, sicut et
ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur hoc praeci-
pientes nos custodite ne insipientium errore traditi excidatis a pro-
pria firmitate, cresceite uero in gratia et cognitione Domini. Nam pro-
inde in corde contra salos cogitat, Deo uilem mouet, qui eos non modo
firmitate sed etiam fide excidisse, siue infideles aut haereticos factos
esse ac simul cum indoctis et instabilibus eorum magistris ac scripturae
deprauatoribus perditionem mereri iudicat.

Idem argumenta habent, quae in scripturis legimus de duplici

hominū genere, qui in Ecclesia uelut in Ciuitate, aut domo Dei inueniunt,
quod nimirū alij eorum sint senes siue Sapientes et perfecti/iani,
aliquis n. ē Sapientia et in multo tempore prudentia, alij uero
infantes lactantes, paruali sensibus sicut modo geniti, quae abso-
lute oibz sunt situ et credita necessaria. & simplices fide imper-
fecti, ea tñ scientes et credentes, Psal. 8. Habitabo in medio Jeru-
salem et uocabitur Ierosalem Ciuitas Veritatis et mons Dñi ex-
celsus. Mons sanctificatus, haec dicit Dñs adhuc habitabant Senes
et aui in plateis Ierosalem et baculus in manu eius p̄ multitudine
dierum. Et plateae Ciuitatis complentur infantibus et puellis lu-
dentibus in plateis eius. Huiusmodi infantes sunt adhuc inermi gen-
tium ac sine dentibus et solitum cibū mandare, i. difficiliora doctrinae
Christiane capita discere nequeant, itaq̃ n̄ nisi lacte butyro et melle
uictitant, nec nisi prima fidei elementa sicut Alphabetā norunt,
quae ipsis tñ ad uitam seu salutem ad̄ satis sunt, i. Leti. 2. Depo-
nentes oēs malitias, et oēm dolum et simulationes et inuidias et oēs
detractiones, sicut modo geniti infantes rationale adolōs non
adultera tā lac concupiscite et per id crescat in salutem, quā nimirū
rum si lac sit doluitatum et toxicī infusione corruptum, tñ salus
quidem n̄ priuat infantes impediri tñ eorum incrementū, ne crescant,
sed uelut fascinati semper paruali nati pumiliq̃ maneant, hoc ē
si una cum fide de Christi merito errores aliquot Haereticorum

conbibant, quos simplici animo ueritate eē credunt, non quidem
 propterea salute excedunt, nihil tñ in fide Catholica proficiunt,
 nam lae siue scientia hñ aut fides in meditatore, etsi uelero
 mixta dñm habeat, animas eorū saluandi, modo non desit eis concu-
 pidentia laetis ad dñm seu sinceri siue Sanctas Veritatis in
 ceteris fidei cap. i. 4 l. r. Nam charitas uerā credit etiam quæ nescit
 ait Marc. 16. qui crediderint in me si mortiferū quid biberint, non eis
 nocebit, ut enim Job. 22. scriptū ē, saluabitur innocens, saluabitur a
 in munditia manuum suarū. Itaq; de talib; Paulus ita loquitur. De-
 clinare ab illis: siue exterminare eos: qui dissensiones et offendi-
 cula fauent propter doctrinā quā didicistis. Huiusmodi enim Chrō
 non seruiunt sed suo uentri et periculos sermones et benedictiones
 deducunt corda innocentium Rom. 16. Et hi sunt, quos ut dixi uelut
 infirmos in fide affumi non iudicari iubet, quod hoc sit malum in corde
 suo contra innocentes cogitare, et opus dei destruere.

APV. 20.

Parimodo alij in domo dei Patris sui sunt uidentes, alij caeci in eorū
 scilicet comparatione, qui plura uident, siue qui doctiores sunt, alij quoq;
 ueloces currū et Auēpedij, quibus deus in brāis dilatat gressus ut uia
 mandatorū eius currant. psal. 117. et 118. alij uero sunt claudi et
 tardipēdes nec ita agiles, ut ad praepositōrū imperia strenue occurrant.
 Luc. 14. Dixit pater familias seruo tuo. Exi cito in plateas ciuitatis

et pauperes et debiles et cecos et claudos introduce huc, Et ait Seruus
Dñi factum ē, ut impasti. Et Th. 2. Nam caritas oīa credit etiam
quae noscūt. i. Conit. itz quia pro certo habent salutem à Christo pro
missum et datum Spiritum Veritatis, qui doceat eā oēm ueritatem,
siue absolute siue cum exceptione aut conditione salutis necessariam.
Hocam caritas facit, ut Deus tenebras eorū habeat pro luce et
praua pro rectis. i. ut ignorantia sua reputet illis in scientiam et
errorem in ueritatem. Melior quippe ē homo, qui minuitur sapien-
tia, siue qui habet minus sapientiae, et deficiens sensu cum timore
Dei, qm̄ qui abusat sensu et transgreditur legem altissimi. Cui.
ig. Atq. hoc etiam Christus docuit parabola Regis, qui eadē carnem
magna uocatos uideret discumbentes, non dedignatus ē conuiuas
habere cecos et claudos, sed eū qui uiam sibi uiderat suisq. pedibus
apportauerat, ligatis manibus et pedibus in tenebras exteriores
mitti iussit, eo quod n̄ eēt uestitus ueste nuptiali, siue operibus Cha-
ritatis. Leu. ig. quod facit quisq. simplici et illiterato, uel in fine
infirmo aliquo peccati ut contentionis oīq. aut simulationis causam
praebet, quod fit siq. in uerbis contendendo aut disputando irriter,
duris sermone furorem suscitet, uel intempestiuo sermone permis-
sarum uelā malam de se opinionem seu temerariū iudiciū aut odium
erga se in animo eius excitet, ut exemplo suo aut imperio eū permoneat,
ut simulatione utatur, aut faciat aliquis accusante conscientia, quod

49

et si bonus et indifferens sit, ipsi tamen malum ac lege uetita iudicant, quibus
omnibus offendiculis genonibus cacos in peccatam cadere ac salutis
iacitura facere et damnari. Paulus accurate docet Rom. i. q. et j. cor. 8.

CAP. V. 21.

Tandem in domo Dei alij sunt homines, alij iumenta, quae per se,
propterea iugum et onus Christi super se sustulerunt Matt. 23. hoc est
credendi et diligendi obligationem sua Jer. 31. Euc dies uenient,
dicit Dns et seminabo domum Israel et domum Juda semine homi-
num et semine iumentorum, et dabo legem meam in uisceribus eorum, scribam
eam, et ero eis in Deus, et ipsi erunt mihi in populum, psal. 135.
Homines et iumenta saluabis Dns prout ite nouit iustus iumen-
torum suorum animas, uiscera autem impiorum crudelia. Vimirum ne-
uise iumenta Dei oportet, sine humaniter tractare, non ignorare
uel contemnere, nullum numero habere, ut sine discretionis fustibus
in ea saluire, cum et Deus ad domus et hereditatis suae perfectionem
semine suo sine uerbo seminauerit ac legem suam in corde eorum scri-
pserit, quoad satis est, animas eorum saluandas. Malum ergo contra
proximum princeps cogitat in corde, qui iumenta Dei crudeliter tractat
eorumque cubos fuste dedolat, quod in uia mandatorum Dei nihil proce-
dant, quod ingenti petra obstructum esse apparet. In iuriam facit
subiectis, cum eos propterea bonorum publicatione infamia exilio
aut capitali supplicio afficit, quod uia illa quae Catholici faciunt, hoc

ē missas audire peccata sacerdoti confiteri, et Eucharistiae sacramen-
tum quotannis à sacerdote sumere reuocant, nec tñ eā de medio auferit
quae illis obstant, quo minus officium facere possint qualia sunt quaeuq;
Calosia eiusq; praepositis contemptu aut odium conciliant fideq; in-
dignos reddunt, si n. nullus ē in Germania Episcopus à mala sal-
tem specie alienus ita ut de illo non sit iusta suspicandi cā, eā amare
mundū et quae in mundo sunt, et in ouile n̄ per Chrī amorem intrasse sed
aliunde aduenisse, hoc ē, honoris opū et deliciarū cā Episcopatu sus-
cepisse, adeoq; Chrī osorem aliud furem et latronem eo fieri n̄ p̄t quin
protestantes tales pastores contemnant et oderint, sibiq; ab illis caen-
am censeant, et Calosia quae domus oratoris eo debuerat in spelancam
latronū conuersam indignentur nec ei se committere audeant. Qui ergo
protestantes uelut iumenta uult in uia progredi, inq; fide et caritate
crescere, nouisse aas eorū debet. humaniter tractare, non a. in
ea crudeliter sauire, ingentes petrae scandali, auaritia ambitio et
luxuria Cleri prius de medio auferantur, tñ sponte sua iumenta
pergent, quod ita docemur à Paulo tit. 1. Confitentur se nosse Deū
factisa. negant cum sint abominabiles et irreueribiles et ad hoc opus
bonū reprobi Rom. 2. qui aliud docēs se ipsum n̄ docēs, qui praedicās
n̄ furandū furarīs, qui uicis non mactandū mactarīs, qui abominarīs
idola, sacrilegiū facis qui in lege gloriaris per praeuicationē legis
Deum inhonoras, sicut scriptū ē Nomen Dei per nos blasphematus

inter gentes. 7 ipsa Dei ueritas propter uestra' testia eius impro-
bitatem promendacis habetur et fidem oem amittit, impossibile uero
est ut puer paruulus sine dentibz cibum solidum manducet. Nondum
poteratis sed nunc quid potestis, quippe paruuli in caro carnales n
spirituales ait Paulus 1. Corint. 3. Impossibile etiam e ut qui solidi
cibi capax est, nisi extrema compellat necessitas, cibum ex lance
uel patina petat, quod stercore inquinata uideat. Stercora u. sunt
coinquinationes huius mundi, opes sonores & uoluptates, quas Clerici
in cognitione Christi refugiunt, et arbitrantur, ut stercorea propter
eminentem Christi scientia / phil. 3. / quibusum postea uultus im-
plicentur, tum sunt Sues, qui post lauacrum in luto iterum uolitantur,
et canes in quod uomunt uersus deglutientes Malach. 1. et 2. Si
ego Dominus ubi timor meus ad uos o Sacerdotes qui despiciatis nomen
meum, nec ponitis super cor, ut deus gloria nomini meo sed auersu
sistis de uia et scandalizastis plurimos in lege, pp quod et ego dabo
uos contemptibiles et humiles oī populo, et mittam in uos egestatem,
et maledicam benedictionibus uestris et proiciam uobis brachia, siue
omne auctoritatem uobis auferam, et dispergam super uultum uestrum
stercus solennitatum uestrarum et assumet uos secum, ut nimirum simul
cum stercore uestro concubemini et pp gloria illa secularem, quae
tantopere uos inflat oēs sitis despectui, sed nec Principes mirari
par est, si iumenta Domus Dei ita contumeliose ab eis habita sublati

in eos calcibus uolantur aut etiam loco, quo ligata sunt, abrupti pro,
fugiunt. Nam etiam prudens grauabitur contumelia uestq; correptis
mendax in ira contumeliosi: Eccl: 19 et 21 p: quamuis Virga et cor,
reptis tribuat Sapientia prou. 29. si tempore suo adhibita, tñ si con-
iuncta habeat contumelia euenta fallax inuenitur, et non modo sa-
pientia non tribuit sed furorem quoq; suscitatur, prou. 15. Furor illis
eom similitudine serpentis sicut aspidis surda et obturantis aures
suas, quae non ex audit uocem incantantium, et Venefici incantantis
sapienter.

ALVT. 22.

Et enim princeps non sine ca^{sa} gladium portat, sed Dei minister &
Vindex in ira ei, qui malum agit, itaq; si malum fueris time ait Aplos.
Rom: Protestantos a. malum faciunt non seruando fidem qua Christo
in Baptismo dederunt, se uelut Cives Urbis, Magistratib; uelut domesti-
cos economo super oem familiam constituto, uelut membra corporis ei^{us}
capiti seu potestati Ecclesiastica subiectos et obediētes futuros.
Itaq; officio princeps fungitur, dū eos data Christo fidem seruare
compellit. Id quod e uerissimū, nec minus tñ uera sunt, quae ad de-
precandū sibi cum Protestantes contra contendunt.

Primum negant se Christo promississe, quod secuturi sint duces caecos, audi-
turi uoces alienorum, aut credituri testib; fraudulentis et ipsis palā
Deo infidelibus et mendacibus, atq; adeo, si talia promississent, negant

talia servari à se oportere velut mala et à Chrō ipso vetita, Eius quippe
 verba ē Matth. 18. Sinite Phariseos: cæci sunt et duces cæcorum., cæcus
 a. si cæco ducatur prædet, ambo in foveam cadunt. Et Matth. 24. Videte
 ne qui vos seducat, multi n. venient in nomine meo et dicent vobis. Ecce
 hic ē Chrō, sed nolite credere. 2. Pet. 2 fuerunt Pseudo, propheta in
 populo sedentes super Cathedra Moysis, quos Deus operuit suae cæ-
 cæcavit, ut verba scriptura eēnt eis sicut verba libri signati. Isai. 29.
 sicut et in nobis hoc est in S^{ci} Culcia erunt Magistri mendaces,
 qui introducent sectas perditionis. Cæci duces cæcos, quibus ducatum
 peratant, in foveam secum adducunt, et eum qui emittit eos dominum
 negant factis si minus verbis, et multi sequuntur eorum luxurias, siue
 insolentias, per quos via veritatis blasphemabitur, siue pro men-
 dacio habebitur, et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur,
 siue pecunia vos emungent. Deinde negant Protestantēs, se Chrō
 promississe, quod etiam spirituales Verbi et sacramentorum sumpturi
 sint ex vase immundo et in contumelia, siue ex manu dispensatoris son-
 guine plena et abominabili, quales sunt Episcopi ventri, honori, aut Mam-
 monæ servientes, cum scriptum sit Prov. 29. Abominantur Justī iurum
 Impiū. Act. 1. et 17. quos certum est nihil audivisse nec credidisse
 de primatu Petri et Pontificis de auctoritate conciliorum, de septem
 sacramentis, de transubstantiatione, de communione sub una vel altera
 specie, de confessione sacra peccatorum, de ieiunio quadragesimæ,

& quatuor temporum, de invocatione Sanctorum, de cultu imaginum, de
missis sacrificiis, de purgatorio, de Indulgentiis, alijsq; capitulis,
quae nos Catholici ueluti uiri perfecti experientis sensibus praevidi
et scientia diuites credimus. Ipsorum uero culpa n' e, quod tant sensib;
paruuli nec nisi lactis participes / Corint. 14. Hebr. 5. / et pau-
peros ac stulti ignorantes uia Dni iudicium Dei sui saltem de istis
capitulis non ad uitam sed ad incrementum seu profectum necessarijs.
i. Reg. 2. Rom. 16. et Corint. 1. Sed non in omib; e scientia. i. Corint. 8.
et fides non e omnium. 2. Thes. 13. Nec tamen Deus illos scientia
et fide pauperes uel ex ciuitate sua eiciat, uel fame confici patitur,
sed cum ipsos saturat, tum loq; magniloquis et scientia inflatis gratiores
habet. Sophor. 2. In die illa auferam de medio tui magniloquos super-
bia tua. Et derelinquas in medio tui populum pauperem et egentem, et
sperabunt in nomine Dni. Ephe. 4. Christus dedit pastores et docto-
res ad consummationem Sanctorum in opus ministerij in adificatione
corporis Christi donec occurrant omnes in unitate fidei et agnitionis filij
Dei in uerum perfectum, ut iam non simus paruuli fluctuantes et cir-
cumferamur in uento doctrinae sed crescamus in Christo. 2. Thes. 13. Nocte ac
die abundantius oramus ut uideamus faciem uestram et compleamus ea
quae desunt fidei uestrae. Alterum ut ipsi se emundent a coinationibus
mundi, ut sint uasa munda quae nemini stomachum moueant, ut solum
animarum cibum inde petere fastidiant et aspernetur. 2. Timot. 2. Si quis

emundaverit se ab ipsis erit vas in donorem sanctificatum et utile Dñs
ad omne opus bonum paratum. Luc. 16. Et sacerdotes qui ferant uasa Dñi
debent mundari corde et ex Babylone exire ut etiamsi sint in Babylone
non sint in de Babylone nec scelerum eius approbatores aut participes
quod de se suisq; discipulis Chrìs predicat Johan. 17 et 20. In mundo
sunt sed de mundo non sunt, sicut nec ego sum de mundo. Hoc ergo si Episcopi
et Ecclesia Romana faciant, gentes multe ad Ecclesiam aggrega-
buntur et erunt Deo in populum, occurrantq; omnes in uirum perfectum
nec erunt paruali fluctuantes, sed in Chrò crescent. Isai. 66. Venio
ut congregem omnes gentes et linguas et asumam ex eis Sacerdotes et Le-
uitas, et ponam in eis signum / nempe signum Apostolatus, omnem patientiam
2 Corint. 12. et mittam ad gentes et annuntiabunt gloriam meam gentibus / verbo
et exemplo et adducant omnes fratres uestros de uariis gentibus donum Dñs quomodo
si quis in domum Domini inferat munus in uale mundo.

ALVT 22.

Postremo negant Protestantes se Chrò promississe facturos se impossibi-
lia, quale est ut inq; iumenta Chrì cum onere in uia procedant quam
obiecta ingens et insuperabilis petra intercludat. Talis petra est iusta
sui contentus et est ody causa, quam suis sceleribus grex Chrì pastores pro-
bent, de quibus Dei querela est Jerem. 50. Grex perditus et populus meus.
Pastores eorum secusserunt eos, feceruntq; uagari in montibus omnes qui
inuerunt comederunt eos. Ita est scilicet nemine Catholicum Lutherum aut Calu-
inum

primū seduxit, quia omnes illi quos abduxerunt post se discipulos iam erant
Haeretici in errorem Episcoporum et Clericorum operibus abducti, de quibus 3.
Bernardi sententia ē. Multi sunt Catholici praedicando qui sunt Haeretici
operando, quod Haeretici faciunt per praua dogmata hoc faciunt plures per
mala exempla, seducunt scilicet populum et in errorem inducunt et tanto grauiorēs
sunt Haeretici quanto praualent opera uerbis. Heu heu Dñe Deus. Ipsi sūt
in persecutione tua primi qui sūt Vicarij tui, qui uidentur regere populum.
Miserā eorum conuersatio ē, miserabilis plebis tua subuersio. Igitur illos tunc
male bestiae Lutheri et Caluini haereticos comederunt, quos inuenerunt iam
Episcoporum operibus seductos et in errorem inductos, ut auaritia, ambitionem,
luxuriam peccata non putarent, nec Christum Dñm cū aut Iudicē futurū uiderent.
Qui fuerunt innocentes corde et simplices ac uelut paruuli distantiam
boni et mali ignorantes (Deut. 1.) hos Haeretici quidem per dulces sermones
et benedictiones seduxerunt, ita ut mendacia eorum pro ueritate haberent non
tū comederunt eos, quippe qui animo in monte Sancto Dei permanserunt et partē
scientia ueritatis in rebus scilicet absolute necessarijs partim charitate ueritatis
in rebus non nisi ad incrementum ac profectum pertinentibus animas suas saluas
facerent. In monte n. sancto habitabit lupus cum agno leo et ouis simul morabuntur
et puer paruulus qui natus ē nobis minabit eos ac bestiā uicinas compescet. Non
nocebunt et non occident in uniuerso monte Sancto meo, quia terra repleuit scientia
Dñi Isai. 11. et 12. Ecce innocentes ab eis seducantur et fascinantur, ut à firmitate
propria excidant, infirmij et paruuli permaneant, nec in Christi cognitione crescant,

id est Pastorum culpa tota assignatur, qui non uigilant nec iura habuerant,
ut oves suos praeferrent perfectos eos nempe non modo uerbis sed etiam operibus Apo-
stolicae conservationis exemplis pascendo, quod et Paulus facere se praedicat
Coloss. i. Dispensatio Dei data est mihi ut impleam uerba Dei per opera bonorum
in omnibus exemplum, nec Verbi praedicatio sit sermoinans uno plenitudine
ars sonans et ymbolum uinciens. Ezech. 34. *Vae Pastoribus Israel, qui pascu-
bant semetipsos. Eci comedebatis et lanis operiebamini, et quod uacuum erat
occidebatis, gregem autem meum non pascobatis, quod infirmum fuit non consolidastis: et quod cecum
fuit non sanastis quod confectum non alligastis et quod abiectum non aduoxistis et quod
perierat non quaesistis sed cum auiditate imperabatis eis et in potentia. Et dis-
persae sunt oves meae et factae sunt in deuorationem omnium bestiarum agri eo quod
non esset Pastor qui requireret. Eec ego induo inter pecus infirmum et forte
inter pecus pingue et matronum inter pecus oviem et hircum, quod pingue et
forte est custodiam, id est hircos observabo ut eos compescam nec infirmis et matri-
lonis ouibus nocere sinam. Nonne satis erit uobis si hirci cornuti pascula bona
depasci? Insuper et reliquias pasculorum uerarum concalcastis pedibus uestris
possessiones populi uestri subiectas per milites uestros uastastis, quibus uelut
pedibus dominatio uestra innotitur etiam purissimam aquam biberitis et ligula
pedibus uestris turbabitur. Pro eo quod lateribus et summis impingebatis et
cornibus uestris uentilabatis omnia infirma pecora, donec dispergantur foras
et aruis forisq. patrijs elictis exulatu abirent) saluabo gregem meum et non
erit ultra in rapina. Hircos uero Reges et principes propter superbiam*

foetentes si docemus Daniel 8. Hircus rex graecorum est. Zach. 10, quia simu-
lastra locuta sunt inutile nempe pastores qui velut idola sunt opera humanarum
manuum et nullum Dei opus in ipsis est. Jer. 23 scriptum est, nolite audire uerba
Prophetarum qui decipiunt uos. Visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini
sive ex sacris literis. Dicunt somnari somnari, et uolunt facere ut obliuiscatur populus
meus nomen meum propter somnia eorum quae narrat unusquisque ad proximum suum. Pro-
pheta qui habet somnium narret somnium nec illud pro uerbo Dei fiseig articulo som-
nibus obtrudat, et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum uere quid pa-
teris ad triticum dicit Dng furantur uerba mea a proximo suo, multa utilia eis
subtrahentes nec omne Dei consilium annuntiantes Isr. 40. Seduxerant populum
meum in mendaciis suis et in miraculis suis et nihil profuerant populo huic, id
circo abducti sunt quasi greges (affligentur siue in errores inducentur) quia non
est eis pastor. Super pastores iratus est furor meus et super breues uisitabo. Et
confortabo domum Iuda et domum Ioseph saluabo et conuertam eos quia mis-
erebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non prouideram eos. Sibilabo eis
et congregabo eos quia redomi eos. Itaque erat diuina in se conitanti pasto-
res et Hirci, siue Episcopi et Principes, quibus oues abductas, edictis minis
et poenis id est bonorum publicationibus exilijs ac supplicijs capitalibus reducere
et congregare annuntiantur, quod Somnatores eorum Jesuitae in Iustae doctri-
nae libro hunc optimum Haereticos conuertendi modum esse eis persuaserunt.
Deus n. congregationem illam per sibilum non per tumultuosum armorum fre-
mitum et per terrores Maris aucti clamores fieri debere docet, non hoc

54

tantum loco sed etiam (Iuch. 4. Non in exercitu nec in robore sed in Spiritu
meo qui est sibilus auree tenuis.

ALVT. 24.

Et autem tanto magis de omnium illorum quae dixi ueritate dubitandi an-
ticipata relinquatur, minime abscidendum uideor, si enim Summum
Pontificem aut bonitate et iudicio eadem corroborem.

Primum habemus S. Gregorij Magni epistolam ad Neapolitanum
Episcopum, quem grauititer obiurgat, quod Iudeis superstitionis suae exercitia
per uim abstulisset siue in celebrandis suis feriis et festiuitatibus eos impe-
disset. Non nec Episcopos docere, nec Iudeorum animabus expredicare quod eo
modo iusta ueritatis causa eis obiciatur per quod ad ueritatem audiendam fiant inepti-
ores, satius est inquit ut roboratione et mansuetudine nostra prouideantur.
Hoc a modo non conuertuntur sed magis alienantur. Pastores n. sumus
non persequutores. Noua et inaudita est praedicatio quae uerbis exigat fidem.

Deinde Pius V. in primo Pontificatus sui conatu seu Consistorio
aperse fassus est, cur haereticos superiori saeculo exorta tanto tempore per-
mansissent nec extincti fuissent, eius rei non aliam ueriores esse causam
quam manifestas capituli Ecclesiae uitiositates, quibus satis intelligebat
partim animos hominum offendi, et Ecclesiasticorum odio inflammar, partim mentes
et sensus eorum excoecari, ac ueri falsique iudicia corrumpi. Itaque magnopere
purpuratos patres adhortatus fuit, ut offendicula de populo uia auferre
et signum Dei exaltare seu bonum Christi amore praebere se studerent, quod

qui in errore esset ad Ecclesiae communionem allieventur, ut auctor est gravissimus
historiarum scriptor Johan: Bapta Flavrianus.

Postremo Popenus VIII. ante hos 35 annos meam probavit sen-
sentiam, quam libello ei oblato complexus fuera, qui simplicium meam libro
insertus est. Protestantes scilicet simplices bonoq; animo Haereticos credentes sine
pecuato ac salva charitate Haereticos appellari non posse, cum multi eorum sint
religiosi honesti et innocentes eorum reversione ad Ecclesiam Romanam sine duabus
maxime rebus impediri quae sunt Metagabinquisitionis errore, et Cleri odium
manifesta plerumq; improbitate excitatum. His impedimentis nondum subla-
tis testatus sum maximae imprudentiae esse eorum reconciliatione tentari aut
sperari et ex violentia erga ipsos abesse non posse, quin ad Romanum Imperium
ingens detrimentum redundet. Itaq; hoc duo ut incipiant agitari, Cleri emen-
dandi consilia et Pontifex protestantes Roma accedentes omni inquisitionis
motu liberet et hospitaliter benivolentiaq; accipiendo curet. Quae vero hoc
meum consilium Romae probavi ipsa M^{te} V^{ra} primariorum Cardinalium
litteris cognoscimus esse non unis publicisq; uariisq; subulis saepius testata est,
cui etiam nonnulli episcopi putat, quae me Ratisponae narrantem audiuit,
quomodo Bosnensem Episcopum idem Clemens excepisset, cum a M^{te} V^{ra}
Roma mandatus aduersus Turcos auxilia rogaret. Sciam habebatur nimirum
Clemens et fremebat M^{te} V^{ra} materno Imperio et Jesuitarum consilio
censura in Prouinciis suam protestantes tam in tempestive seueriterq;
acta non suas modo fortunas sed oem quoq; rem Catholicam in maximam pe-

viculum exoritur, desiderium precipitare ex parte Diabolos eē,
 eiusq; desideria velle facere contumelia aucti et desperatione in audacia
 uel potius rabiem efferari, ut ruina inuendū cēstinguere nihil pensi
 habentes sed panes Catholicos Turrica seruitutis iugo submittant,
 aut certe apud omnes quotusq; sint religionis suae socios ac participes
 implacabile odium et offensionē acerbissimā in M^{re} V^{ra} conuertent. Nouē,
 ras ille sc: quod eo tempore nondū mihi constabat, quo impensū Catho-
 licae fidei zelus et ardorem in impietatis odio in M^{re} V^{ra} praeuicari, quanta
 fuerat illorum sauitia, importunitas, ac rapacitas, quib; suorum in
 protestantes mandatorum executionem M^{re} V^{ra} commiserat quamq;
 impura ferē oīū Clericorū in tribus Prouincijs uita et Episcopi de
 grege poris dignissima, ut ipse etiam Pontifex ignoscendū protestantib;
 putaret, quod Dei mysteria ex manib; dispensatorū tam inquinatis
 capere eos distaderet. Sasanensis certe Episcopus Pontificis Nun-
 tius, id anno ibid. Roma Gratia reuersus fui, se perustratis
 ac uisitatib; eandem Prouinciā lūlosq; sex tantum Sacerdotes, q;
 concubinarij n̄ eēnt, inuenisse mihi confirmabat, quos, tantū abest, ut
 Jesuitae emendatos tantūq; offendicula a Protestantū uia ablatū
 uellent, ut manibus et pedib; exire omnia fecerint, ne uisitationē illā
 Nuntiū tibi a Pontifice imperatam obire permitteretur, uelut mihi
 tum primarij M^{re} V^{rae} procures aetulerunt, a quib; etia iudici, plerūq;
 illos Sacerdotes ac nepotulos Veneros Jesuitae disciplina fuisse

alumnos qui subinde collegijs misitare munera solabant, ut appareat,
quod nulla Jesuitis foret religio dum existimationi suae cauerent et luero
suo consularent, pariter Pontificis ius et Protestantia salutem circumscri-
bere et impedire. Ex praeinde *M^{tas} V^{ra}* hanc debet gratiam, quod Tementis omni
meaeq^{ue} praedictioni lucuosus respondit euentus. Ca. n. *M^{tas} V^{ra}* omnino iudicio
posuisset fortunae mensam, in eaq^{ue} non modo libasset, ut Isai. 65. scriptum
est, sed etiam hiasset et Imperatorum qui multis fuerit saeculis fortuna,
tissimus planeq^{ue} inuictus perhiberetur, eue comes Turriang alyq^{ue} Pro-
testantia Reguli ex illis *M^{tas} V^{ra}* prouincijs exsces, velut iamenta
importare Stimulis fossa sublati uatue calib^{us} positam illam
fortuna menta subuerterent ac Troia halosin seu Patna exaudiu-
oib^{us} Germanis una cu *M^{tas} V^{ra}* ueris lachrymis complorandi causa
attulerunt.

APV. 25.

Quartum deniq^{ue} quod Deus dicit e iusiurando monere, etiam hi co-
uolando Sonori diuino consuli, ne ui u. pietatis hostes inuadi uideant.
Sedechia certe Iudaom Regi possumus uerit quod in fide Babylo-
nia Regi iurata non manifestet, tamen ibi persuasisset ad honorem
Templi Deiq^{ue} gloriam pertinere, ne peculiaris Dei populus Regi
gentili et impio sub tributo seruiret, qua de re sui Deus ex postulat.
et Jer. 17. Veniet Rex Babylonis in Ierusalem et tollet Sedechia
de semine Regni, ferietq^{ue} cum eo foedus et ab eo accipiet iusiurandum

ut sit regnum humile seu tributarium et non eleuetur, sed custodiat pa-
 ctum eius, ut seruet illud. Qui accedit ab eo (seu foedus et sacramentum spre-
 nens) misit nuntios ad Regem Aegypti, ut daret sibi equos et populum multum
 p[ro]est, ut sibi aduersus Babilonios suppetias mitteret. Nunquid prospera,
 bitus uel consequens salutem qui fecit hoc et qui dissoluit pactum nunquid
 efficiet? Vixit ego dicit Dñs, quoniam iuramentum quod spreuit et foedus
 quod prauaricatus sum in caput eius et captum eum adducam in Ba-
 bilonem et indicabo eum ibi in prauaricatione, qua despectit me.
 Hoc exemplo docemus, si Catholici Principes cum Turcis Gentibus aut
 Haereticis siue pacem aut inducias siue foedus faciant et sua eis fide
 sacramenta obligent non posse eos pactum dissolvere aut irritum facere
 iusq[ue] iurandum contemnere quin Deum ipsum despiciant et ab eo perfidia
 ac perfidi perituri uindictam expectanda habeant. Nec refert q[uo]d
 sacramenta uiolando uidentur infidelitatem aut haeresim perimere
 atq[ue] abolere et gloria Dei late propagare multasq[ue] Chr[ist]o animas lu-
 crari posse. Noua n. et benignius Ecclesiae temporibus inaudita ē ista
 Euangelij propagatio et Haereticorum conuersio quae fit sine fidei sententia
 et periurando quod ratione Deo inoffensa ē nec ab eo preparata. Iri-
 sarum literarum lectione eis discere licet Ita quippe Job. 13. Non,
 quid Deus irascitur peccato uestro, ut pro illo loquamini dolos? quasi se:
 maior in Diaboli mendacio ac perfidia q[uam] in Dñi ueritate uisus sit
 ad homines aberrare aut peccatis reuocandos. Et Jerem. 2. 5. etq[ue]. Cir-

cuite vias Ierusalem et aspiciite et considerate et quærite in plateis eius
an inueniatis uinum facientem iudiciu et quærentem fidem / sine religiose ob-
seruantem quod promittit / et propitiu ero ei / sed ne unum quidem inuenietis
cum Rex Sedechias periurio suo erga Chaldeorum Regem ab ipsis Sa-
cerdotibus et Prophetis probato populo fidem frangere et perire
docuerit / qui cognouerunt uiam Dni iudiciu Dei sui / Sacerdotes putab
Propheta tenentes legem / magis confregerunt iugum regis Chaldei sub
quo collu suum curauant sed ei seruauit promiserant / ruperunt
uincula / fidei ac sacramenti, quo Sedechias se ac populum obstringerat,
Propheta ergo diuini somnatores ac augures dicebant ei ne seruiret
Regi Babylonis. Jerem. 13. Dic Regi ubi est grex qui datus e tibi,
pecus inclyta tuum? Viri pacifici qui te demorsum in cano relique-
runt atq ad hostes suos transfugerunt, tibi illud e re gestiunt. Jerem.
38. / quid dices cum uisitanerit cum traderis in manus Judeoru tuoru ut tibi
illudant, tu eis docuisti eos aduersum te, et erudisti eos in caput tuu. He-
sors tua pars mensure a me, dicit Dns, qd oblitus es mei et confidus es in
mendacio, quia te: Sacerdotes et Propheta polluti fuerunt, et ab illis
progreffa e pollutio super oem terra, ne in illis uideretur iter men-
daj, quo confortarentur manus impioru et pessimoru ut non conuerter-
retur unusquisq a malitia sua. Jerem. 23.

APV. 26.
Tertium Preceptu.
Joel 1. 2. Gens ascendit super terram fortis meam et innumerabi-

lis. Posuit vineam meam in desertam, et vinum meum deortiauit.
 perijt sacrificium et libatio de domo Dñi: lugerunt Sacerdotes Ministri
 Dñi. Depopulata ē regio, luxit humus, quoniam deuastata ē triticeus,
 confusa ē uinum elanguit oleum, confusi sunt agricola, ululauerunt
 uinitores super frumento et hordeo, quia perijt messis agri, nunc a. dicit
 Dñus conuertimini ad me in toto corde urō in ieiunio et in fletu et in
 planctu. Et sandite corda urā, et conuertimini ad Dominum Deum urū,
 quia benignus et misericors ē patiens et multa misericordia et pre-
 stabilis super malitia. Quis scit si conuertatur et ignoscat, et relin-
 quat post se benedictionem. Accingite uos et plangite Sacerdotes, ululu-
 late ministri Altaris, cubate in sacco, congregate populum, sancti-
 ficate Ecclesiam, senes coadunate sicut in consilio consulente malos
 remedia, quia multitudo sapientum ē sanitas orbis terrarum,
 Sap. 6. Intus vestibulum et altare plorant Sacerdotes Ministri
 Dñi et dicant. Parce Dñe parce populo tuo, et ne des hereditatem
 tuam in opprobrium, ut dominantur eis Nationes. Quare dicunt
 in populis, ubi ē Deus coram.

Hoc ergo Dei praeceptum ē, cui si pareatur habemus
 euentum ibide a Propheta sic prae dictum. Relatus ē Dñs terra
 suā et pepererit populo. Ego ego uobis mittam frumentum uinum
 et oleum et replebitur & non dabo uos ultra opprobrium in conspectu
 et eo qui ab Aquilone ē, praeul faciam a uobis et expellā eum

in terram inuiam et deserta, fauorem eius contra mare Orientale et
extremum eius ad mare nouissimum, et ascendet factor eius et descendet
putredo eius quia superbe egit. Noli timere terra, exulta et latare,
quonia magnificauit Dñs ut faceret. Et filij Sion exultate et
latamini in Dño Des uro, quia dedit uobis Doctorem Justitie.

Al. V. 27.

Quis exemplorum ad dirigendas actiones humanas usus sit, Sapient:
8: sui monemur. Sapientia sit prætorita, et de futuris æstimat, quo-
niam nimium similitum consiliorum et factorum similes ee euentus solent.

Act. 1. cap. 13. scriptum ē. Quod factum ē ipso permanet / siue ne nunc

quidem fieri desinit, quæ futura sunt, id fuerunt, et Deus instaurat qd
abiit. Ut igitur de uera malorum medicina M^{as} Vra cum conuicia,
vris suis tanto exploratius indicare possit, dno hui ex sacris literis to,
videmq exempla ex historia Ecclesiastica in medium afferre pla-
cet.

Exemplum Regis Dauid.

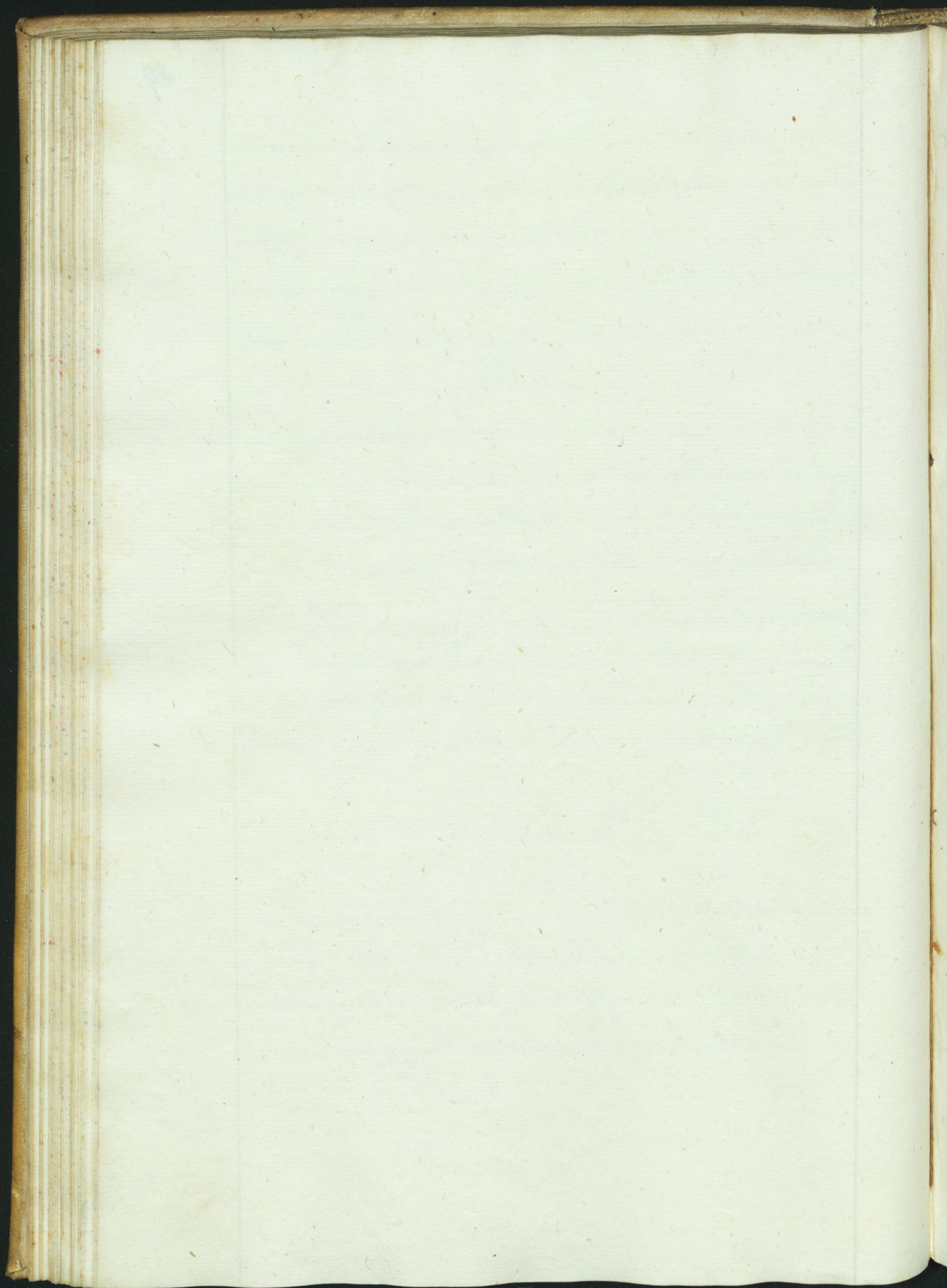
Dauid Rex aliquin optimus sanctissim^{us} et sapientissim^{us} duoque,
q^{uod} habuit uitæ naturalia, quæ sub uirtutis specie saepe eū se fecer^{unt},
unt, et eū ipsū in maximas calamitates coniecerunt, tum in causa fu-
erunt, cur eū ex filio nepos maiore Regni parte amitteret.

et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...

et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...

Exemplum Regis David

et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...
et cum in diebus suis...

Sacratissime et Christianissime Imperator.
Viximodum à scribendo deterreat, quod mihi toties de rebus gravissimis
et maximi momenti ad S. Caesar: M. V. scribere neq. in opera petiit
favere memini. Anno 1628. mense februario exemplis literarum
mearum ad Comitem Francoburgiam datam per Cardinalem ab Har-
rae M. V. exhibendum curavi, quibus serio testabar, bellum sub-
alpinum in Italia M. V. et Catholicis oib. ingentium malorum causam
futurum, eiusq. avertendi modum ostendebam. Anno deinde. 1629.
mense Martio Baroni Quastenbergio Hermannus scripsi M. V.
sine gravissima Dei offensa Hispanis adversus Mantuanum bellum
adiutorem esse non posse, id illi bellum minime necessarium, minime
suum, minime facile, et Universae Domui Austriacae multis nominib.
noxium ac lucuosum conflare auti sint. Minime ergo M. V. ex-
pedire ut suas res bonas cum malis Hispanorum commisceat.
Mox anno 1630. In libellis Augustae editis, et M. V. editis
missisq., perspicue de nonnullis monui, quae consilio et auctorita-
te M. V. providenda viderentur, quod aliter multis graviorib.
malis Remp. nrām oppressum iri appareret. Anno 1631. mense
Majo et iterum principio Octobris literis M. V. de ingentibus
calamitatibus ipsi et rei Catholicae imminentiibus prae-monui,
simulq. quib. ea modis praeverti posse viderentur sententia
mea aperui. Nunquam tñ fidelibus meis consilijs et monitis

quicquid loci datum animaduerti, ut ei posthac descriptioni merito supersedere
uidear. Rursum in gravissima sint causae, quibus impellor, ut quid hoc tem-
pore ex M. V. et patriae nræ usu sit, libere aperiam. Primum salua
conscientia n̄ possum deservere officium à Deo sic impositum. Cal. 4. Non
vercavis proximum tuum in casu suo (idē cum casum vides noli metu offensa
tacere) nec retineas Verbum in tempore salutis, non abscondas sapi-
entiam tuā in decore eius, quando sc: cate uti deet, in magno nempe
proximi periculo Cal. 10. Sapientia abscondita et thesaurus inuisus,
qua utilitas in utrisq? Melior ē Somo qui abscondit stultitiam suā
quā qui abscondit sapientiam suam. Deinde memini, me M. Vra
Ratispona discedenti promississe, nunquam me praetermissum movere in-
gratū quidquid ad Dei gloriam et M. Vra. emolumentum aut bono-
rem pertinere uideretur, eaq; in re nulla habiturū ēē ratiō, quid
hominibus plus minusue ad aures gratum potest audire modo in Chro-
niconi aliquando satis probaturus uideror, de quo etiā M. V. se
satis certa ēē, nec aliud à me quidquid expectare ostendit. Salua
proinde fide facere iam non possum, quin quae ipsius ac Reipub.
usus potius re uideatur, antiquū obtruncans, exponat. Huc auctori, quod
M. Vra. literis ad Episcopos datis aperte fert, in Romani Imperij
salute, tum Catholica Religionis in Germania conservatione in extremo
uersari discrimine, adeoq; magis, quā unquā, supplicationib; et
preibus Dei opem implorari monet, quae M. V. cura et sollicitudo

62

metum mihi facit, ne si in tanto rileam periculo, aliis uoce sero mit-
ta. Præterea causas habeo suspicandi. M. V. de presenti rerum
Succia statu minime edocta esse, ac propterea incipiendo consilio
facile hallucinari posse, id in omni consilio caput sit verum statum
explorato cognitum habere tandem non desunt causa metueri, ne Consiliarii
M. V. alios facultas, alios voluntas utilia et ad rem necessaria con-
sultandi deficiat. Facultas. de his desperatis rebus iudicandi non
humana sed diuina sapientiam seu diuinationem requirit, quæ est fata-
lium euentuum causarum et remedium notitia, quam affert diuturna
boni et operis Dei contemplatio, cui nomen est ex omnibus M. V. consi-
liariis uacasse satis certum est, ac propterea de similibus non magis quam
de coloribus cæcus, existimare possunt. Voluntas nonnullorum su-
perbia facit proximum annum euentum, quæ satis declarauit penes
M. V. inuentos homines nonnullos qui sint Consiliarii in semet-
ipsis à quorum consilijs Spiritus Sanctus diligenter attendere mon-
uit Ecl. 1. 57.

Propter has itaq. causas religioni habeo tacere, inq. tanto
periculo M. V. et patria neam deserere, et quoniam Deus me tot
annis in Sanduariam suam introducere et erudire, deq. lege sua docere
habuit, ut sine ulla uanitate in ipso gloriari, ac dicere in Dauis
de possim. Super inimicos meos prudenter me precepsi mandato tuo
super senes intellexi, quia mandata tua quaerui, super ues doctores

me intellexi, quia dilexi legem tuam, tota die meditatio mea est,
idcirco M. V. subijcere constitui ad quae Consiliarios eius mentem
intendere oportet, ut ne quid in tanta re hallucinentur, quae inusitati
sint, ipsa M^{tas} V^{ra} videre, si uelut poterit. Velle a. debet, siquid lo
dignu e facere n. grauarius Gloria n. Regu e inuestigare
sermonem ait Salomon.

Etsia. munitio mihi pollicor, si Spiritus Sancti ductum à me ipsis
oblatum non aspernentur, salutare M^{ti} V^{ra} consiliu maderis ne
quaqua defuturum, nihilominus ne ipse ex hac parte sim a symbolo,
hui secreto M. V. aperiam, quae illud ego hoc rerum articulo facere
robero censeo, ut à se ipsa et ab Augusta domo Austria ab uniuerso
deniq imperio exitum et introitum prohibeat.

Officia igitur M^{ti} V^{ra} hoc verum statuta ee iudic
i. Relationem de Suevia statu, qua una mitto, legere, ac ueritatem
eius diligentissime inuestigare ne grauetur, quomodo S. Iob, qui Rex
Regum fuit, se facere solitu gloriabatur: Lacer eram pauperum,
et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Qui n. explu
ratum habebit, Sueuia sub imperio M^{ti} V^{ra} tantam barbariem,
sauiam et immanitatem perpessa ee, et hodie quoq. perpeti, quanta
nulla Christiani orbis regio sub impio Attila Dei flagello pertulit,
neq. etiam perferret, si Turcaru Rex Germania imperaret, id quod
omnes fide digni, qui hac transeunt ad D. Virgine in L^{ra} pietatis

et uos causa peregrinantes, atq; etia Patres agnoscini, non modo
 uerissimū sed etiam cognitissimū et luce meridiana clariū ēē, uno oēs
 ore contestantur. Merito ergo M^{te} V^{ra} cohorsuat, si comporiat, sua
 nimia bonitatem, lenitatem, ignoscentiam et cunctantem, qua erga Mi-
 nistros usitur, etiam fidelissimis et Catholicis populis multis amplius
 nocuisse, quam si Germania sub crudelissima Turcarū tyrannide seruiret.
 Pro certo proinde habeat licet, se nullis labore infestiores inimicos, quam
 partim suos Ministros, qui sua inexplorabili auaritia, et immani crue-
 litate duo Caesaris Throni fulera subducunt, quae sunt Justitia et miseri-
 cordia, siq; solium eius euertunt, partim Sueuū Catholicos, qui oēs arma
 potentissima aduersus M. V. annuūq; domū Austriacā arripuerunt,
 quae arma sunt suspiria, gemitus, lachrymae, eiulatus et clamores coelū
 penetrantes et in aures Dñi exercituum introeuntes. Quomodo aduersus
 Regem Ezechiam ingenio suo optimū ^{ma^{te} iustissimū}, populus eius ab Aula ^{*mansuetissimū}
 proceribus excoctus bellum sumpsisse dicitur. Mich. 2. Populus meus
 in aduersarium consurrexit, quia desuper tunica, pallium sustulistis, et
 eos qui transibant simplices sine subditos Regis fidelissimos, conue-
 listis in bellum. Gen. 3. Job enērit ut propter inuestigatas pauperū
 causas, et opem pupillis, uiduis, omnibusq; oppressis latam, ab oib; bene-
 diceret, quomodo ipse eodem loco praedicat. Contreba molas iniqui,
 et de dentibus illius auferetis pradam. Oculus fui cecus et pes claudus,
 Justitia indutus sum sicut uestimento et cor meum consolatus sum. Auris

audiens beatificabat me, et oculus testimonium reddebat mihi, quod
liberasset pauperem uociferantem et pupillum cui non esset adiutor. Bene,
dictio perituri uenirebat super me. Si etiam cuius Regi officium bona
fide colenti praestat Deus, quod psal. 71. sic promittitur. Tota die be-
ne dicent ei quia iudicabit pauperes populi, et humiliabit calumniato-
rem suae populi oppressorem. Liberabit pauperem a potestate, et pauperem
cui non erat adiutor. Ex uinis et iniquitate redimet animas pauperum,
et honorabile nomen eorum coram illis: nempe ex diuerso abesse non
potest, quin tota die maledicant illi regi, qui pauperes iudicare et liberare
contemnit, nec eos calumniatores humiliat, et qui omni persequentium
super eum ueniat maledictio. Quas uero ista populi arma seu clas-
ses et maledictiones, uires habeant ad Reges debellandos et regna in-
tegra funditus euerrenda non uno scripturae loco docemus. Psal. 11.
propter miseriam inopum et gemitum pauperum, nunc exurgat
dicit Dominus. psal. 10. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus.
Tibi derelictus est pauper: Orphanus tu eris adiutor. Non in finem
obliuio erit pauperis. Patientia pauperum non peribit in finem.
Cognoscetur Dominus faciens iudicia, et conuertentur peccatores in infer-
num. psal. 78. Ultio sanguinis seruum tuorum, qui effusus est, introiat
in conspectu tuo gemitus compeditorum. psal. 101. Respexit in ora-
tionem humilium et non spreuit preces eorum. Dominus de coelo in terram
aspexit ut audiret gemitus compeditorum, ut solueret filios interemptorum.

Isai. j. Principes infideles, socij sunt iudicium non quaerunt, oppresso
non subveniunt, pupillo non iudicant, causa viduae non ingreditur ad illos.
Propter hoc dicit Dominus Deus heu consolabor super hostibus meis, et
vindicare de inimicis meis. Iul. io. Execrabilis omnis iniquitas
gentium Regnum de gente in gentem transfertur propter iniustitias et
iniurias et contumelias et diversos dolos.

2. Ut M^{tes} V^{ra} ex omni Consiliario numero ad ea, quae m^{ito}, conside-
randa eos eliyat, quos merito ipsorum existimat maxime fideles, et in
quos minimam suspicionis cadere potest, quod cum Commissarijs et militi-
bus congruant et colludant, à qua quidem suspicionem minime absint,
qui M^{ti} V^{ra} auctores sunt, ne Regi Hungariae filio suo tantum em-
sabeat fidei, quantum habuit Walsteinio perouelli suo. Ipse quippe
hanc de me facio coniecturam. Si mea putarem interesse, ut bellum
dueretur, et Imperij provinciae Commissarijs in pravam celsique,
rebus, unde ad me quoque bona eius pars perveniret, enipè certe omnia
facerem, ne M^{tes} V^{ra} summa belli administrandi potestate et ar-
bitrium filio suo permitteret, metuere enim ne ille compertis eorum
sceleribus, quae id minime obscura sunt, ex merito in illos animaduer-
teret, et mihi impostum pro lucis spe metus supplicij auerteret.
Magnopere providendum pertinet. Relatione de Suevia data &
consultationem mea non nisi cum integerrimis et ab omni suspicionis
remotissimis communicari.

13. *Re Mas Vra* Deus satisfaciat eumq sibi reddat propitium, cuius
quidem rei ac via media sunt partim Dei iustificatio, cuius exemplum
habemus 2. Paral: 12. Propbeta dixit ad Regem Roboam et
Principes, haec dicit Dñg: Vos reliquistis me et ego reliqui vos in
manu Regis Aegypti, consternatiq Principes et Rex dixerunt:
Iustus est Dñg. Cumq uidisset Dñg quod humiliati essent, dixit ad
Propbeta, quia humiliati sunt n disperdam eos, daboq eis pau-
xillum auxilij: partim timor et sollicitudo in conquirendo remedio et
celeritas in adhibendo inuenta est. Qui n. timet Dñm nihil negligit
(Ecl: 4. Sed anima uertit omnia (prou: 28.) et hanc sollicitudinem
a Regibus seruis suis Deus praecipue requirit. Rom: 12. Qui pro est
praesit in sollicitudine. Mich: 6. Indica bo tibi o Rex quid sit bonum
et quid Deus requirat a te. Utq facere iudicium et misericordiam
et sollicitum ambulare cum Dño deo tuo, Qui ergo Rex Deum uel
Dominum suum timet, eius uoluntatem soluisse et requirit omne a se in
officio fungendo somnolentia et inattentionem excludit est uelox in
omni opere suo, et qd ipse per se minus celeriter fieri posse intelligit,
id per aliam fieri Dei uoluntate impleri gaudet. Hoc tibi uolunt
ista Dauidis uerba de se praedicantis. psal. 135. In matutinis intell,
fructu oēs pecuatores terra / homines et tibi tantu sed etiam terra
sine populo pecuantes et exemplo noxios, celeriter et ante oia alia
negotia de remedio tolleba / ut disperderet de ciuitate Dñi omnes
operantes iniquitate, id est ut supplicia eorum alios ab imitando parti-

65⁶⁴
exemplo deserveant. Ad eandem executionis celeritatem hac quoque
pertinent Eul. 10. noli cunctari in temporis angustia, id est propterea in
angustia seu necessitate constituto succurrere non cesses. prou. 24. si fueris
remissus in die angustia / siue tardus ad subueniendum oppressis, im-
minet fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem et qui trahunt
ad interitum liberare ne cesses, uel cuncteris; si dixeris uires non suppe-
runt, qui inspector est cordis ipse intelligit uerane an ficta sit ista ex-
curatio / et seruatorem animae tuae nihil fallit, reddetq; homini iuxta
opera sua, neq; ad Mamadiuandū festinabit, qui iniuste oppressos ab
interitu liberare cunctatus fuit prou. 23. noli prohibere benefacere
eum qui potest, si uales et ipse fac, id est si tu oppresso per te subuenire
non potes, noli impedire quin alius qui potest pro te id faciat. No dicat
amici, Vade et reuertere, cras dabo tibi, id statim possis dare. Talis ergo
est solitudo, quam Deus à Rege praestari cupit, quibus etiam hoc uelut
boni Regis exemplar proponit Isai. 46. Praeparabitur in misericordia solius
Sedebit super eo iudicans et querens iudicium in ueritate, et uelociter
reddens quod iustum est, id est qui non tantum in causa cognoscenda et iudicanda
sed etiam in sententia exequenda celeritate utitur. Ut M^{as} V^{ra} partim
populis oppressis partim militibus satisfaciat: cuius rei exemplum habet
in Davide, quod 2 Reg. 19. sic describitur. Absolone in pugna occiso Rex David
cum luxit, et uersa est uictoria in luctum in die illa omni populo / plane
sicut uictoria Nordlingensis uersa est in luctum omnibus Sueuiae Abbatibus

Catholici / Ingressus ergo Boab ad Regem dixit, confudisti milites omnes
Seruorum tuorum, qui salutem fecerunt ad tuam. Diligis odientes te et odio ha-
bes diligentes te et ostendisti hodie quod non curas de seruis tuis. Juro n.
tibi per Deum, quod si non exieris, ne unus quidem mansurus sit tecum,
et prius erit hoc tibi qm oia mala, quae uenerunt super te aadolescencia
tua usq in praesens. Surrexit ergo Rex et sedit in porta (hoc e in loco
publico) et uenit uniuersa multitudo et ois populus certabat reducere
Regem. Itaq nri M^{as} V^{ra} simili modo satisfecit populis, quibus Nor-
tingensis uictoria uersa e in luctum, ostendit, quod non caret de illis,
qui M. V. tot annis suam fortunam, nec exigua sui aut suorum san-
guinis imposita fidelissime inserviunt, eiq regna sua recuperauerunt.
Satisfaciota. Si partim ex miseris illis quibus id conflictantur, eos
expedierit, partim securitate eis in futurum praestiterit, fihio nempe
ad oi auctoritate et plenissima belli administrandi pausq facienda
potestate ad exercitum missis, diligenterq monitis, ut qd ipsa M^{as} V^{ra}
propter naalem quandam suam dysopiam frontisq infirmitate et inge-
nij lenitatem facere praetermisit (sicut eo mihi dicere memini. Sibi tamen
senistam nihilq ingenium sortito obtigisse, ut ipsa eius caa reprehenderet,
quippe quae nec promerito in eos qui sunt noij animaduertere, nec im-
probius aliqui a se contendentibus praecidere ac negare animum inducat,
quomodo de Scipione Africano memorat Livius eo fuisse ingenio, ut
magis pecuari nollet ipse, qm animus satis ad pecunia alioru uindicanda liberet)

is ille corrigere eos, paucis subiectis populis in futura bona spem afferre,
improbos u. in officio metu continere memonerit. Cuius ubi exemplum M.
Al. uerū a Davide petere debet, qui sub uita finem, memor quantas in se
regnum uniuersa calamitates nimia sua lenitate et placabilitate con-
sumpsit, filium Salomonē adhuc uing in solio suo collocauit inq. sorores
etiam fratres suos oī uita ac ueris potestate instruxit, salutaribus
deniq. monitis ad commerita supplicia ab illis, quibus ipse male peper-
cerat, exprobanda, sibi q. ipsi ac posteritati securitate praestanda cuitauit.
Confortare inquit & esto uir robustus. Tu nosti quae mihi fecerit Iob
Sororis filius et dux mei exercitus, quae fecerit duabus principibus Israel
quos occidit et sanguinē belli effudit in pace. Facies ergo iuxta sapi-
entia tua et non deducas canitiem eius pacifice ad inferos id ē morte
uolenta eū tolles. Habes quoq. apud te Simeon qui maledixit mihi et
uelut Maiestatis reus saltem ad exemplū uindi debuit. Sed iuravi
ei per Deum, ne eū interficerem. Tu noli pati eū eē innoxium. Vir
a. Sapiens es et scis quae facias, deducōq. canos eius cumq. sanguine
ad inferos. Tali auctoritate ac similibus praeceptis si M. tua filius
intruxerit, in manu eius erit malis publicis medicina facere, ac Dei
pariter ira et hominū maledictiones diuulg. priores ab Augusta Domo
Austria auertere nec populorū modo sed etia militū gregariorū
uoluntates sibi conciliare. Statim n. ad eū querele aduerso Commis-
sarios et quosdam belli Duces deferentur, et ipse comperit, q. illi summa

ad immanitatem ac scelus designant, eadem opera in populis et militibus
 multando iniuriarum vindictam desiderantibus animus explebit, tu ex fontibus
 ingentes, quas inter tot annos ex provinciarum deiectionibus et spoliis ege-
 runt praedas, velut ex spongijs exprimet, atq; inde stipendium militi exsol-
 uet, minorq; negotio militare disciplina astringet, istamq; noxam popu-
 lanti, praedandi oiaq; deuastandi licentia coarctabit. Istud unum e malorum
 omnium publicum remedium, qd quidem si M^{tas} Vra relictis rebus adhibe-
 re praetermittat. Deusa. omen hoc obruat tantumq; malum ab ipsa et
 oī eius domo prohibeat, merito suo audiet, quod Chaldaeorum Regi pro-
 pheta sui exprobat: cogitasti confusionem domui tuae concidisti po-
 pulos multos et peccauit dā tua (Habac. 2) quod Sobraico more per
 Tropha significat, punita idē damnata fuit dā tua. sicut in Reg. 13.
 propter hanc causam peccauit domus Jeroboam et euersa ē et deleta
 de superficie terra. Hoc euadere M^{tas} Vra horrendum illud fulmen
 poterit, quod Spiritus Sanctus Principibus misericordiae erga infe-
 lices populos oblitis intorquet psal. 108.

Pro eo quod nō ē reuerentius facere misericordia, constitue
 super eū peccatorem / sathana / et diabolum (accusator) et
 iuxta deitatem eius / ^{*} et quidquid unquam boni fecit / fiat in
 peccatum, fiant dies eius pauci, et Episcopatus seu Principatus
 tuus eius accipiat alter. fiant filij eius in interitum, in generatōe
 deleatur nomen eius. In memoria deleatur iniquitas Patris eius in con-

cum indicatur
 exeat condēnatus
 oratio eius, et qd qd

67
spectu Dñi et peccatū matris eius non deleatur. fiant contra Dñum
semper et dispareat memoria eorū.

Hec ergo Sacratissime Imperator, si nihil te populos miseros / quos
miseria uel saxo lachrymas excire possent / misereere aā tua placens
Deo, misereere domus tua, misereere filiorū tuorū, ne permitto ut
pereuntiu super illos ueniat maledictio postq; qm̄ benedictio, ne in te
et illos similiter cadat, quod eodem loco subiicitur: dilexit maledictionem
et ueniet ei: noluit benedictionē et elongabit ab eo. Ad exoremum
Danielis uerbis M^{te} V^{ra} se a me monitam arbitretur: Consiliū meū
Rex placeat tibi et peccata tua elemosynis redime et iniquitates tuas
misericordijs pauperū, forsitan ignoscat delictis tuis. Ita quidē ex
animo apprecior ac M^{te} V^{ra} diu feliciter imperare exopto. Rappert,
uilla ad itz. Maj 1635.

Exemplum Regis Davidis.

David Rex alioquin optimus, sanctissimus et sapientissimus duo q̄da
uitia habuit naturalia, quae sub uirtutis specie eū saepe fefellerunt,
et eū ipsū in maximas calamitates coniecerunt tū eā faciunt, cur eū
ex filio nepos maiore regni partem amitteret.

Ista uitia fuerunt dysopia et lenitas uel lenitudo.

Dysopia seu frontis infirmitas, et ineptus ac uitiōsus quidā pudor, est
metus offensae et ignominiae, aut male de se opinionis obis quod recte tñ
factum ē, cum quis facit quod malum n̄ ē, metuit tñ ne id uitio sibi

ueritatis, ipseque alios ea re offendat, de quo uirio uirtuti ualoe simili sed
maximorum malorum causa Plutarchus librum insignem scribit, latrone
dignissimum. Eius uitij opera sunt, n' audere cuiquam negare quod petit, et si
petitio sit iniqua et impudens. Similiter n' addere graua eius scelera
punire, qui sibi aliqua opera nauauerit, quonia inhumana aut parum
gratus uideri metuit.

Ita Dauid Joab sui exercitus Ducem, propter duos Principes Israhel pro-
ditorie interfectos punire n' fuit ausus, quia ille in multis bellis fidelis-
ter se gesserat. Animi ergo ingrati parumq humani nota et opinionem
ultrabat, si in eo animaduertisset, qua in re sua frontis tenerrimum nem
ipse ni agnosuit. 2. Reg. 3. Ego adhuc delicatus uinctus Rex: porro Joab
iste durus e' mihi. Retribuat Dñs facienti malam iuxta malitia sua
Lutauit officio se functus, si poena eius Deo remitteret. At n. in hoc
grauissime peccauit, idideo Rex eet factus ut eet timori mali operis,
uindex in ira ei, qui malum agit, ut effunderet sanguine eius qui san-
guine fudit. Gen. 9. Rom. 13. Itaqz domum et posteritatem suam grandi pericu-
lo obligauit, na' sanguis uorum illorum uictorum in coelum clamauit et
uindictam poposcit, ut Deus propterea familiae eig exarsurg fuit, nisi
ille moriens Salomoni filio suo iniunxisset ut eum interficeret, sangui-
nemq innocentem a se ad domum suam amoueret. 3. Reg. 2. Similiter Siba
requissimo mancipio, qui se mundacio circumuenerat et Dñi sui Principis
Miphoboth possessiones per fictam eumina a se dono obtinuerat, non modo

67
68

Cruce n̄ fixit / sicut meritis flevat / sed etiam dimidium patrimonij Dñi
sui innocentis donavit ei, quia &c. panis gratias erga Sibi dūderi me-
ruit, qui sibi coram Absolone fugienti in cursu venerat. cum duobus
alimis, qui onerati erant ducentis panibus et duobus Urnibus vini,
ne ipsi ac domestici eius in deserto fame perirent. Quod tñ impro-
bū ille n̄ ex ulla erga Davidem fide aut commiseratione fecerat sed ut hoc
officio falsū eius crimen et Dñi sui accusatio fieri inveni-
ret, sibiq; Dñi bona donarentur. David quāvis fraude eig et scelus
postea temperisset: ex dysopia tñ et vitiosa verecundia, in opus in-
grati animi notæ metu, eū punire n̄ e audebat, sed Dñū iussit eū
eā possessiones dividere: Ita ex falsæ infamiae metu, inviditiam verā
iniustitiæ ac perfidiæ et periculi reprehensione. Jonathan. Pater
Miphiboseb David vitam conservavit, eig David iudicandum dedit,
se eū semine eius misericordiam factam s. Reg. 10. Hanc tantā
iniustitiā David ante mortem corrigere oblitus fuit. Itaq; sicut
ipse princeps Miphiboseb coegit suas possessiones in servatib;
mo suo servis dividere, similiter Deus coegit Regē Roboam nepotē
Davidis regnū in Jeroboā servis suis dividere. Si n. ipse Deus de
illa divisione Regni prædicat 13 Reg. 12. A mo facta ē verba hoc.
Alterum Davidis vitium fuit lenitas seu vitiosa placabilitas et
nimia manductio ac sinistra clementia, quæ clementia verig appel-
lat, in per ea ignoverit ac veniā dederit indignis, in perspicua Dei

ac Roip. offensa. Deus quippe saluti oim ac singulorū consulens, se-
leribus poenā capitalē lege præscripserat, ut timor inde oēs in
officio contineret. Deus. 17. Qui superbievit nolens obedire Sacerdotis
imperio, ex decreto iudicis morietas Somo ille, et auferes matrem de pra-
et, cunctusq; populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat
superbia. Multis n. innocentia nisi metu n̄ placet, et impunitas ac
securitas dolenti libido ē eius. Tollere ergo metū quod sit uenia eis
danda, qui uenia indigni sunt, id ē n̄ fragilitate humana sed malitia
peccantibus, quos nihil nisi poena sanare potest hoc u. ē oim et sin-
gularū salutem prodece, et scelus dare licentia. Nolet bonis quicūq;
paret improbis. Simula. Rex ista lenitudine suū ipse thronū sea
solū subuerit. Iustitia n. firmatus solus et clementia uoboratus
thronus prou. 16 et 20. Lenitate Dauid peccauit non unius scelere
filiū sui Ammon, nec Absolonis fratricidio: quae impunitas animū
postea Absoloni addidit, ut in ipsum coniuraret et in regno
uita pariter ei eripere conaretur. Sui etiā impius Semei, qui sibi
corā Absolone fugienti maledictione et lapidū iaculatione a-
tracissima fecerat iniuria, nefarieq; regia Mea leuauit, mox
ignouit et iurauit se eū n̄ ouisionem, quod in clementia ēē perpe-
ra sibi ab ingenio suo ad lenitudinem propensione persuaderi passus
fuerat. At n. clemens ignosuit ueniamq; dat, ubi honestū ē ignorare
turpe u. punire. Sed lentū ac dissolutū ignoscit, ubi honestū ē punire.

68
69

turpe u. ignorere. Est autem turpe impunitatem ei dare qui ex
iniusto odio aut inuidia contumelia facit Regi, praesertim bono de
Rep. meritis, cum longe maior et atrocior in publicum parentem, qm
in unius familiae patrem sit iniuria, quod Deus morte plerique praecipit.
Dys non detrahes et principi populi tui non maledices, qui maledixit
patri uel matri morte moriatus. Exodi 21 et 22. fructus porro Dauid
ex uenia Semei data istum percepit, ut Ioba consanguineus Semei
mox rebellaret, decemq; tribus Israel ab eius fide ac ditione auer-
teret, nouiq; belli nasceretur nequitia 2 Reg. 20. Dauid ergo
morti propinquus memor quantum malum regno sibi ista lenitate
consciuisset, accurate filium Salomonem monuit, ut quae ipse penitus
corrigere eoq; pacto sibi ipsi ac regno securitatem prestare meminisset
confortare, inquit, et esto vir fortis. habes apud te Semei, qui
maledixit mihi maledictione proxima: sed quia descendit mihi in
oculos, cum transirem Iordanem, et iuravi ei per Dnum dicens, Non
te interficiam gladio: tu soli pati eum ee innocuum. Vir a. sapiens
et suus, quae facies ei, deducetq; canos eius in sanguine ad inferos.
Et Salomon eum postea interficiens, ita sua ac Reip. salutem po-
stulare hoc modo significat. Tu Semei nosti omne malum quod fe-
cisti Dauid Patri meo. Ceddidi tui maliciae tuae in caput tuum.
Et Rex Salomon benedictus, et thronus Dauid erit stabilis coram
Dno usq; in sempiternum 3 Reg. 2. Ita sane euenire potuit nisi Salo-

non iniuriā principi Miphiboset factam neglexisset, ac Deo
insuper idololatría sua bilem ac stomachum mouisset.

Exemplum Regis Ezechiae.

~~Hi~~ Rex sanctus Deo longe erat acceptissimus, quippe qui
mirandosa ei de Assyrijs victoria tribuerat, eiusq; causa ingens
in sole portentum fecerat. Sed non iuxta beneficia, quae acceperat
Deo retribuit, quia eluatum ē cor eius, et facta ē contra eum
ira Dei et contra Iudam et Ierusalem. humiliatusq; ē postea
tam ipse qm̄ habitatores Ierusalem: et iudicio n̄ uenit super
eos ira Dñi 2 Paral. 32.

Hinc quinq; sunt, quae considerandum mouentur. 1. quae fuerit
Ezechiae. 2. quae causa superbiae. 3. quanta propter eam fuerit
ira Dei, siue qualis superbiae euentus aut fructus. 4. quae causa
humiliationis eius. 5. quod irae diuinae remedium.

Superbia Ezechiae duabus rebus spectata fuit. Una fuit uanitas
sibi de opibus suis placentis. Fuit n. diues et inclutus ualae, et
thesauros sibi plurimos congregauit argenti et auri et lapidis
pretiosi, aromatam et aromam uniuersi generis, et uasorum ma-
gni pretij, Apothecas quoq; frumenti uini et olei, et praesepta
om̄ iumentorum aularq; pecorum et urbes aedificauit sibi. In
legatione a Principe Babilonis, qui missi fuerant ad eum, ut in-
terrogarent de portentis, qd̄ illius causa uiderat in Sole, dereliquit eum

70

Dnus ut tentaretur, et nota fierent oia quae erant in corde eig.
 Altera fuit securitas offensam Dei n̄ temeris aut cauentis. Partes
 n. Regis à Deo sibi mandatas indiligenter tutatus fuit, nec iustitia
 et iudiciū facere et uelociter curā, quod iustum ē, reddere, curā habuit.
 Sed somnolose seigniterq; in officio uersatus fuit. Regni cura (manib;g
 totius corporis id ē principib;g et Aula Procorib;g delegata. Hi u.
 iudiciū diuinorum oblitī, Deiq; aduersarij. contra Deū quippe manus
 eorum Mich. 2. / praetextu necē sitatis et publicae utilitatis po-
 pulū iniquissimis exactionib;g deglubebant, quod magnis impensis
 opus ēē dicerent, ad arcem Sion edificandā et operibus muniendā
 ad aquaeductum perficiendū ut nō in ciuitate aquarū penuria
 laboraretur. Nihil prorsus in tribunali erat iustitiae, sed sen-
 tia plaris licitantibus dicebantur. eog; factū ut plurimi opib;g
 domibus agris et fundis suis euerte rentur, ac neq; sacris illis mu-
 lionē cantatricū familijs parceretur, quae laetis faustisq; regni
 rebus Dei laudes canebant in aduersa. miserabili naniarum
 cantu et lamentatione Dei misericordia implorabant, eandem
 canendi disciplinā paruulis ac nouitijs suis tradiebant ut uidere
 ē Mich. 2 et 2 Paral. 32. Jer. 9, Zach. 12. Ipso a. pauperū
 et oppressorū clamorib;g nihil se commoueri passus ē quod ne-
 gotiorū molestias auersaretur, nec principes et aula Proceres
 obiurgare aut punire animū indueret. Reipub. deniq; aliter

qm̃ populi contributionibz consuli n̄ posse, Ministri suis crederet
utrum a se res haberet, an u. arge. Sim sine sanguine sine paup̃e,
num oppressione edificari et aqua in urbem sine populi iniuria
induci posset, diligenter exquirere nihil pensi habuit, sed malis
manus suam dixit bonum id ē ipse Regni caput probabit ratumq̃
habuit qđ Manus eius Duces ipsius nomine fecerunt: quae oia
illi exprobrantur Mich. 2. 3. 6 et 7. quae de Ezechia uici testatur
Jeremias c. 26.

Causa superbiae eius alia fuit interna, alia externa. Interna
fuit fiducia diuina erga se beneuolentia, nata partim ex pro-
phero rerū ex sententia uotoq̃ fluentiū tenore, partim ex pie-
tatis seu deuotionis suae consuetudine, quoniam psalmos suos in domo dñi
oibz diebz uite suae cantabat (Psal. 38.) et uelut in persoluen-
do quotidiano p̃cedo officio Sacerdotum ac Levitarum nemini concede-
bat. Externa fuit adulatio Sacerdotum in mercede docentium sine Mer-
cenariorum, nihilq̃ prius quā ista aut lucro ducentium antiquius, et
Prophetarum in pecunia diuinantium, ac Regi quicquid fecisset
applaudentium, eiq̃ et Principibz eius Deū propitiū omniaq̃ se-
cunda ac fausta spondentium, ad tñ si officium Prophetarum bona fide
colore uellent, eorū partes eēnt, iudices se gerere ac sine perso-
narū acceptione peccatores iudicare et suas eis iniquitates aperire,
uelut discimus Thren. 2. Prophetarum inuidentium tibi falsa et

et stulta nec aperiebant iniquitatem suam ut te ad poenitentiam prouocarent. *Rech. 22.* Et tu fili hominis, nonne iudicas civitatem sanam, quid et ostendis ei omnes abominationes suas? Sed isti nummularij iudices uidentes Regem ac principes sequi retributiones, neq. gratis de alieno quidem munificos ac liberales esse, pro muneribus eos iustificabant quia dederant in ore eorum quicquid, fundos nempe et hereditates alijs per vim ereptas, in promissisq. domos deliciarum, unde mulieres Dei laudatrices eiecerant. Itaq. mutua inter Regem & iudices seu Prophetas erat captatio et alter alteri q. ad mortem uenabat. Quodere Mich. uerba sunt. Perijt sanctus de terra et reclusus in hominibus n. e. omnes in sanguine uenantes et insidiantes, uir fratrem suum ad mortem uenatur. Mala manus suarum dicunt bonum. Princeps postulat a iudice retributionem / et iudex e. in rebus. Hoc dicit Dñs, super prophetas, qui se, ducunt populum meum, qui mordent dentibus suis / innocentium famam laesantes, ut eorum hereditatibus potiarentur / et praedicant pacem, et si quis non dederit in eorum ore quidquid, sacrificant super eum proeliū et conuenerunt agros et uiolentes tulērunt et rapina, erunt domos et calumniabantur uirum et domum eius, uirum et hereditatem eius. Etiam mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum: a parualis eorum subistis laudem meam in perpetuum, principes in muneribus iudicabant: et super Dñum requiescebant dicentes

Nunquid n̄ Dñs in medio nr̄um? non uenient super nos mala, quasi di-
cerent, cum cultus diuini summa solennitate apud nos celebretur, et
Rex in domo Dñi constiterit, Levitas cum cymbalis et psalterijs et cy-
tharis, qui laudes canant Dño et clangant tubis ac in diversis organis
et Laval. 29. / fieri n̄ p̄t ut Deus sit nobis iratus et iudicia sua pessima glo-
ria famam et pestem in nos immitat.

Euentus siue fructus Superbiae eius fuit, ira Dei aduersus ip̄m et Ciui-
tatem Ierusalem regnāq; uniuersam: cuius magnitudine inde aestimare
habet, quod Deus Patri eius Regi Achaz quamuis summe impio, n̄ tñ
tantumde supplicij, quantum ipsi comminatus fuerat. Immo et Rex Syria
et Rex Israel Ierusalem obsidione cingebant et Regē Achaz regno
exuere conarentur op̄e ei Deus uero detulit, eiusq; fides mirabilis aliquo
insigni tñq; resurrectione hominis mortui aut signo in solo confis-
sione paratus fuit, cui tñ ille honorē habere noluit, ut ab eo auxilium
uolē expectare uel auxilium credere, sed potius ad Assyriae Regis o-
pem et praesidium confugit / Isai. 7. / quē sui contemptu ab ipso Deus
ultrix uoluit, qm̄ qd̄ ip̄m et regnū Assyrijs affligendū et deuastan-
dū dedit. et Laval. 28. Sed Rechab et Principib; eius urbis ipsi,
usq; templi excidium et uniuersi regni euelutione animo iam parabat,
quod haec Michea uerba declarant. Propter hoc caa ur̄i Sion quasi
ager uastabitur et arabitur, et Ierusalem aeris lapide erit et mons
templi in excelsa syluam. Tunc clarrabunt ad Dñm et n̄ exaudiet

eos. Nimirum uterq; Deo conce mptui habuit, sed Achaꝝ palam
 et aperte, Ezechias tē de latentes, et pietatis pallio opertꝝ. quippe
 qui magnus Dei cultor serugꝝ, fidelissimus iudici postulare Dei tñ
 voluntate exequi ac Regis officium facere nihil pensi habuit: in
 quod Micahas aduersus montes et forcia terra fundamenta iudicio
 contendere, sine Regibus et Principibꝝ scelera sua annunciare à
 Deo iustus per dialogum sibi ei exprobrat Quid dignū offerā Dñs?
 inquit Ezechias / curabo genu Deo excollo? nunqꝛ offerā ei
 holocaustomata et uiculos anniculos? nunquā placari pō in millibꝝ
 arietū? aut in multis millibꝝ hircos, pinguiū? nunquā dabo primum,
 genitum meū pro scelere meo fructu uentris mei pro peccato dñi
 mea? Respondet a. Micahas. Iudicabo tibi o homo qđ sit bonū
 et quid Dñs requirat à te / tñqꝛ a Rege / utiqꝛ favore iudiciale
 diligere misericordia, et sollicitū ambulare cū Dño Deotus. Istae
 nimirū sunt Regis oracōes, istae uictima, quas sibi Deus à Regibꝝ
 offerri cupit, id quod passim in Scriptura docemus, ut Ose 6. Misere
 ricordia colo et non sacrificiū prou: xi. favore misericordia et
 iudiciū magis placet Deo qm uictima Jer. 9. Ego sū Dñs, qui per
 seruos meos Reges / facio misericordia et iudiciū et iustitia in terra
 hae n. placent mihi Eiel. 25 Qui conseruat legem / faciensqꝛ
 Dei lex ab eo requirit / multiplicat oracōem sacrificiū salutare ē
 attendere mandatis. Qui facit misericordia offert sacrificiū i. Regis.

ait Samuel ad Regē Saul. Nunquid uult Dñs holocausta et uictimas
et n̄ potius ut obediatur uoci Dñi? melior n. ē obedientia qm̄ uictime
et auscultare magis qm̄ offerre adipe arietis quoniam quasi peccatum
hamistanti ē repugnare, et quasi scelus idololatrie nocte acquiescere,
pro eo ergo quod abiicisti sermonē Dñi / et sacrificiū qm̄ Regente
præbere maluisti / abiicit te Dñs nō sis Rex. Magnū proinde scelus
eius et insignita in Deum fuit iniuria, quod uoluntate Dei consenta
orando et sacrificando psallendoq; et ingeniculando seu genua cur,
uando in templo quotidie bonas horas otiose conserere, quā pro tri
bunali pauperū causas agnoscere et uelociter cuiq; quod iustū ē
ceddere proptant. Edigitur ac principes eius inimicos et hostes
suos ac Sodomitā principes Deos appellat, suamq; uindictā ei hoc
modo denunciari iubet. Isai. j. Audite uerbum Dñi principes, quo
omniū multitudo uictimam uiam dicit Dñs? plenus sū holocausto
arietum et adipe pingui. Cum ueneritis ante conspectū meū, quis
quæsiuit de manib; ur̄is ut ambularetis in atrijs meis? Ne non potiq;
domiros uobis mandatas exequere mini? ne offeratis ultra sacrificiū
f frustra. Incondu abominatio ē mihi. Neomenia et Sabbatum
et alias festiuitates ferre n̄ possū. Quiquid sit uobis uiri in templo
catenas ur̄as et solennitates aīas addiuit ad mea. Cum extenderitis
manus ur̄as, auerta oculos meos a uobis. et ad multiplicaueritis ora
tiones n̄ exaudī, manus ur̄as sanguine plenas sunt / panis n. egēt.

73

id est de uita pauperum, qui defraudat illud homo sanguinis siue homicida est, qui effundit sanguinem et fraudem facit mercenario fratres sunt. Eccl: 34. princeps igitur manus sanguine plenas habet, qui uel ipse uel per suos ministros pauperem pane defraudat et mercenario creditori rem non soluit. Principes tamen fideles socij furum /mini, strom furta desimulantes. Ioes diligunt munera, sequuntur abturbationes. Iudicia non quaerunt oppressi non subueniunt, pupillo non iudicant et causa uidua non ingreditur ad illos. Propter hoc dicit Dns, heu consolabor super hostibus meis et uindicabor de inimicis meis, et templi Urbisq; exuidio ac Regni totius funere iniuria mea partorabo. Tunc clamabant ad Dnm et non exaudiet eos, et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egissent in adinventionibus suis Mich: 3. Nequitia non est, opera aliqui bona sponse suae facere ut pius deus cultor uidearis, sed interea praefermitere quae ille fieri iussit, quod est ire in adinventionibus suis, et sua non Dei uoluntas facere psal: 80. Non audiuit populus meus uocem meam et Israel non intendit michi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis. Si audisset me et in uis meis ambulasset /ne fecisset uias suas /pro nihilo forsitan inimicos eos humiliasset et super tribulantes eos misisset manum meam. nunc a. inimici Dni mentiti sunt ei, dum suum uis et arbitrata atq; aliter quam ille uult, ei seruiunt. Isai: 58. Si auerrens a Sabbatho pedem tuum in die

Sancto meo, si glorificaueris Deum, dñi facis uias tuas et non inuenit
uoluntas tua, ut loquaris uerbum uolentia et iracundia / aduersus
proximos charitatem uiolans et ad lites ieiunans / tunc delictaberis
super Dño.

Causa humiliationis eius fuerunt uerba Prophetarum Michae et Isaia
qui repleti fortitudine spiritus dñi, iudicio et uirtute quasi turres ex,
altarunt uocē suā et annuntiabant Regiae Principibq; reuerentē
et iudicio conuenerunt aduersus montes et fornia fundamenta terrae,
uelut rem dictis Michae locis tam Isai. 58. et Jer. 26 uiderē ē
Itaq; quod Ezechias et principes non modo aas suas seruauerunt, sed
etiam a templo et urbe totq; regno imminente interitu auerterunt
hanc duobus illis prophetis debuerunt gratia. Vae ergo Regib; ac
regnis, quoniam prophetae ac speculatores aut Confessarij spiritu non
sunt ad instandā tabam, cuius clavicula ueniente eis gladius annun,
tiant, reg; custodire monent. Ezech. 32. Quomodo a. haberent a.
quā ipsi eis Reges munere aut cuiusmodi commodum sive re sive spe
abstulerant, sicut promer. 22. scriptum ē. Quidat munera animā
aufert accipienti. Tales porro Reges quibus in hoc nouissimo mundi
tempore deus in testimoniu uerba scribi iussit. Quae Isai. 30 adhuc legi,
mus. Ingressus scribe super baxu et in libro diligenter exara illud,
et erit in die nouissimo in testimoniu usq; in aeternum. Populus n.
ad iracundiā prouocans ē, filij mendaces, filij nolentes audire lege

Dei: quid dicant uidentibus nolite uidere. et aspicientibus nolite aspi-
cere uobis ea quae cuncta sunt. Loquimini nobis placentia; uidete nobis
errores: auferre à me uiam proctus salutis, declinare à me semita-
cosque à facie nr̃a Sanctus Israël, sicut ut habet uersio chaldaica, uelut
uocabum Sancti Israel id ē nolite mihi scriptura uerbis aures obtun-
dere.

Remedium iradecinae fuit satisfacere Deo per prouati confessionem
et uorum stabileq; propositum officij bona fide ac sollicitudine in posterum
custodiendi similiterq; satisfacere populo per rectum Imperij ac
potestatis usum, in administranda nempe iustitia et misericordia.
Hoc quippe remedium Deus ipse praemonstrarat Isai. i. Lauamini
mundi estote et sanguine qui ē in manibus ur̃is abluisse, hoc est
ministrandi furta et rapinas expiare, imitando S. Job exemplum
hoc. Causa quam noscenda diligentissime inuestigabam, contere-
ndas molas iniqui & de dentibus illius auferendam pradam Job. q. auferre
malum cogitationem uerarum ab oculis meis, quiescite agere per
uocem. Nihil ē autem peruersius quod in tua uocatione n̄ manere,
cumq; Princeps sit, uelle sacrificium agere, dicere bene facere,
querite iudicium, subuenite oppresso, iudicare pupillo, defendite
uiduam: et Isai 58. Hoc ē ieiunium quod magis elegi et dies
acceptabilis Dño dissolue colligationes impietatis, id ē impias et
et crudeles populi obligationes ad onera sibi praestanda, solue

fasciculos deprimentes, sub quorum pondere miseri incuruisunt / dimitte
eos qui confracti sunt ~~liberos~~ liberos / qui iam fortunis suis permili-
tes tuos euersti sunt gravare ultra noli / et omne onus dirumpe. Tunc
erumpet quasi mane lumen tuum, et sanitas tua citius oriatur,
et avertit faciem tuam iustitia tua et gloria Dñi colliget te. Tunc
inuocabis et Dñs exaudiet. Orietur in tenebris lux tua et tenebrae
tuae erunt sicut meridies, id est calamitates tuae in summa prosperitate,
se commutabuntur. Et Amos 5. Constituite in porta seu tribunali iu-
diciū, et reueletur quasi aqua iudiciū et iustitia quasi torrens fortis
ut quicumq; ius petit uelut ad aqua publico manante currere atq;
haurire possit / si forte misereatur Dñs. In primis a. satisfaciendum
Deo et populo fuisse, meliorib; Dei laudatibus in domos suas
remissis et prophetis palpatorib; inde eiectis, et illi, unde malum
tulerant, facere iussis, ita Michas significat. Quia ego super
familiam ista palpatorum et haeredipetorum malionis domibus sub-
sidere assuetorum / cogito malum unde n̄ auferetis corua uera nec colla,
et non ambulabitis superbi / principū fauore fortes et feroces / surgis-
te et ite, quia n̄ habetis hic requiem / nec ē quod putetis uos quietis
domum hic inuenturos / neq; uobis pro uisione erit et tenebrae
uobis pro diuinatione id ē exilia miseriae et calamitates erunt
uisionū uerarum merces, quia principibus uisiones et seductiones
cordis uři uidistis et locuti estis placencia. Jer. 23.

75

Exemplum Ludouici Iij Imperatoris.

Magna opera fuerit praestita a Cesare et Consiliarijs eius consuli
Annalem Baronij nonno, ubi anno C^{ari} 828. ex actis Parisiensis
concilij, Imperij Romani statum prorsus hodierno simillimum descri-
bit et Imperatoris edictum recitat in quo sunt etiam ista. Quis n^{on} ten-
seat Deum nr^{is} grauissimis actibus se offendit et ad iracundiam prouo-
catum, cum uideat tot annis multifarijsq^{ue} flagitijs ira illius in regno
nobis commissis desaxiari? uidelicet in fame continua in mortalitate
animalium, in pestilentia hominum in sterilitate p^{ro}uinciarum frugum et
ut ita dixerim diuersissimis morborum cladibus atq^{ue} ingentibus penarijs po-
pulum istius Regni miserabiliter uexatum et afflictum? nec illud etiam
dubitamus ex iusta illius uindicta euenire; quod saepe scandala per Tyrannos
in hoc Regno exurgunt, quod pacem populi Christiani et unitatem Imperij sua
perauitate nitantur scindere. Nam et illud nihilominus peccatis nr^{is} de-
putandum est, quod inimici Chri nominis praeteritis anno in hoc Regno in-
gressi depredationes, incendia Ecclesiarum et captiuitates Christianorum
interfectiones seruorum Dei audentes et impune imo crudeliter fecerunt.
Cuiusmodi fuerint istae cum tyrannides in Imperio exurgentes, tum
Christiani nominis hostes in Prouincias Imperij irruptiones et depre-
dationes, istudem Baronius ex Francorum annalibus exponit, simulq^{ue} as-
fert Concilij Parisiensis epistola ad ipsum Imperatorem ex qua
discimus cum Imperatorem tum Episcopos in sua uocatione manere obli-

tos peruorse agere et alterum alterius fines inuadere consueuisse. Spe-
cialiter inquit, und obstaculum ex multis tempore id inualuisse cogno-
uimus, id ē quia Principalis potestas diuersis occasionibus interueni-
entibus secus qm̄ auctoritas diuina se habeat, in causas Ecclesiasticas
prosilierit, et Sacerdotes siue Episcopi partim negligentia partim ignora-
tia partim cupiditate in secularibus negotijs et sollicitudinibus mundi
ultra quā debuerint, se occuparint. Et hac occasione aliter qm̄ diuina
auctoritas doceret in utraq; parte adum exstitisse, dubiū n̄ ē. Remē-
dium u. tam culparum quam poenarum fuisse, indicendi Generalis con-
cilij uotum ac Principū idē nonnullū Imperij perocorum con-
uentum in quo de negotijs ad conuertiendum referendis ageretur,
ex eodem Darmino cognoscere licet. Est tū res Cæsaris inprimis
animaduersione dignissima, quod cū Eudouicus id spectata et ab omib;
colobrata pietatis Imperator, quamuis inde a puerouita Religiosis-
sima Monacho digna egisset ante susceptū Imperiū in solo Aquita-
nia regno uiginti quinq; monasteria edificasset ternos singularem
hebdomadarū diēs celi iudiciariæ (ut Aimoinus auctor ē) interesse
consueuisset, Ecclesiā Romanam tantis opibus et Imperio bona
partis Italia donasset, in oī deniq; uita singularis exempli inno-
centia omnibus approbasset, adhuc nihilominus aā eius tri-
gesimo quarto post anno, quam ex corpore excoherat, peccata sua pur-
gatorij ignis cruciatibus expiare nouisse habuerit. Quare re in

Annalibus Fuldensibus ita legimus Anno 874. diebus quadra-
gesimae Ludovicus iunior, Rex Germaniae. Francofurti cum
negotijs secularibus rerum depositis orationi vacaret, vidit quadam
nocte in somnis genitorem Ludovicum Imperatorem in angustiis
constitutum, qui eum hoc modo latino affatus est sermone. Adiuvo te
per Dñm nrm̄ Iesum Chr̄m et per triū maiestatem, ut me
eripias ab his tormentis in quibus detineor, ut tandem aliquando vita
possem habere aeternā. Hae ergo visione perterritus per cuncta Regni
sui monasteria destinavit obnix postulare ut dñi in tormentis
positae suis apud Dñm precibus intervenirent. Unde datq̄ intelligi,
quod quamvis memoratus Imperator multa laudabilia et Deo pla-
cita fecisset, plurima tñ legi Dei contraria in Regno suo fieri per-
misit, si n. / ut caetera omitta / haeresi Nicolaitarū firmes vesti-
tisset. / si adulteria uagasq̄ libidines Clericorū praecepit sup-
plijis composuisset, et monita Gabrielis Archangeli, quae Eucharistia
Abbas duodecim capitalis comprehensa ei obtulit legenda et facien-
da observare iurasset, forsitan talia n̄ pareretur; Sed quia Deus nullū
peccatum dimittit impunitum, et n̄ solum qui faciunt, sed etiam qui consen-
tiunt facientibus, digni sunt morte, merito poenas luere visus est, qui
dum potuit sibi commissorum errata, uel admonitq̄ corrigere noluit.
Nimirum aliena peccata Ludovicus conuincendo fecerat sua, quod partis
ingenio eēt ignoscentior ac lenior, partim pietatis conscientia, plus

Fiducia quoniam par esset, animo conceperet, nec magnitudine iniuria, qua multos principes laedit, qui aut improbo pareit, satis expendit.

Exemplum Domus Carolingae, hoc est Imperatorum ac Regum
à Carolo Magno profectorum et Imperij Romani ac Regnorum

Germaniae et Galliae.
Populum Iudaeum in templo Domini plus a quo confidentem, et quia ibi
Deo quotidie sacra fieri solerent impunitatem scelendi ac veriam sibi
pollicentem Deus Jer. 7. errore suo se liberare conatus. Ite ad locum
meum in Silo, ubi habitavit nomen meum à principio ubi templum
meum fuit, ansequa hoc templum Salomon aedificasset / et videte
qua fecerim ei propter malitiam populi mei / quando fecimus Philis-
tini bello illato triginta quatuor hominum millia de populo occide-
rent et ipsa arca foederis mei capta in triumpho dueretur / quia non
vultis bonas facere vias vestras et studia vestra sed confiditis in nobis in
sermonibus mendacij, qui non prodeunt vobis, dicentes. Templum Domini
Templum Domini est. Vultis furari, occidere, adulterari, nec facere iudicium
Dei inter virum et proximum eius, et postea venitis et statis coram me
in domo hac / quasi gens qua iustitiam fecerit et iudicium Dei sui non de-
liquerit. Isai. 58. propterea fandum domui suae, in qua invocatum est
nomen meum, et in qua vos habetis fiduciam, sicut feci Silo et projecimus
vos à facie mea, sicut proieci universum semen Ephraim, sive
decem tribus populi Israeliti, quem Assyria Rex armis subigit et in
captivitatem deduxit durissimam. Similiter Augusta Domus Austria est

77

sibi a Deo dictum putare. Ideo Annales et videte quae fecerit domui
ae stirpi Caroli Magni cuius ditioni ac potestati totam Germaniam,
Galliam, Italiam, Pannoniam et bona Hispaniae parte subiocera.
Si ergo vos Austriaci Catholicae Fidei professione confiti, eadem
quae ante hos septingentos annos Carolingi, peccare perrexeritis,
pro explorato habete, quod factum fuit permanere, neque quod abiit
instauratum esse, ut similiter atque illi Domus ur̄a Romanū Impe-
rium et Regna oīa amittat. Cuiusmodi u. Carolingorum peccata fue-
rint, quoniam eadē Deus domū illorum evertit et Imperio ac Regnis oīb;
exiit, uel ex Baronialib; Annalibus peti p̄t: nempe Carolingis
Principib; Ecclesiarum ac Monasteriorum opib; sacrilegas manus admove-
re minime magna fuit religio, uelut ex euentis annis 843. et 858.
apparet. Idem consentis sacrorum canonum sanctionibus, et eorū qui
Monasteria condiderant aut detrahebant, diris atq; imprecationib; ea se-
cularib; commendare, siue in commentum uel praeda conuocare nihil
ueriebantur, cuius rei consequens Galliae rebus in hoc uerū usq; die
exemplum prodebat, quod de re anno 909. in Sueffionensi concilio
querela istam legimus. Monasteriorum alia a Paganis succensa uel
destruita, quaedam rebus spoliata et ad nihilū prope redacta, quorū
u. aliqua uidentur uestigia ee, nulla in eis Regularis normae seruant
instituta. Nam Canonici, Monachi et Sanctimonialēs proprijs ea-
rent Rectorib; et Praelatis utuntur extraneis / siue commendatarijs /

ex eorū monibz uiuunt incompotis. Abbates quoqz Laici à Regibz impo-
siti in suis uxori bz filijs et filiabus, militibus et cantibus ibidem morantur.
Hinc ipsi etia subiecti principū exemplo deprauati monasteria
diripere et sacrilegio prauales fieri nihil uerbantur, quod eis
Inuentis concilio Patres anno 859. per epistolā sic exprobrant. Illi
rimū Vestm abiecto timore Dei templa uiolant uasa Dei et in diuersis
Speciesbus thesaurū auferunt, et deposita idē commendata propter
Laganorum inuersionem ab alijs, Culicis in suos usus transferunt, et
sacrilegiū iam publice et sine timore committunt. Præterea u.
ambitum et sacra rerum nundinationem, seu simoniam, sub
eis palam uiguisse, eaqz labe paucos Episcoporum uacasse. ex fenni-
ci Auerpis uoto constat, cuius ex Luitprando — anno 922. fit
mentio, nec uidetur à culpa abesse, siue Pontificū Romanorum
illusio, siue ad eis collusio, quod ad ipsi Culicis ac Monasteria inu-
delissime diriperent ac spoliarent, simul tñ singularem erga illos
observantiā præferebant, cui specimen uidere in literis Pape
Joannis Octauī ad Rudouicū Balthū Imp. ubi sic Papa scribit. Te
quoqz fili charissime ad uicē Genitoris urī D. Caroli Imperatoris
Augusti Spiritus Sancti auctoritate à secretis constituto meū confiliū
arū, qui ut dicitur solet partia mea fuit. Magnus u. honor et auctor
Spiritu Sancto dignus Imperatorem Augustum appellari Papæ se,
cretariū aut consiliariū. quo tunc scio, quidquid ne indignū uel absurdū

magisq; propositum cogitari possit. Multo tñ maiorem Deo bilem
 Carolingi mouisse credendi sunt oboratione animi, sine impoenitentia
 sua, quod compluribus eius flagellis admonitisq; disciplina reuerant
 admittere et accipere. Cuiusmodi fuerunt bella fratrum ciuilia, in
 quibus humani sanguinis cūi manarant anno 841. Nordmannorum
 Saracenorum, et Hungarorum irruptiones annos 848 et 853. Clades
 Francis à Bohemis illata anno 880. Infidelitas et rebellio subiectos
 erga principes anno 858-859. 922. 923. Regū captiuitas et uir-
 cula anno 923. 929. Hæc oīa cū subinde sentirent n' tñ propter
 rea reuersi sunt ad percutientem se, sed perfricta fronte sua re-
 lera et sacrilegia uel necessitatis uel utilitatis publicæ excusatione
 obsequere tentarunt, quæ de re Baronij uerba sunt anno 990. Caroli
 Lotharingi ultimi Carolingorum milites Remensem ciuitatem
 prodicionem cepent totumq; Episcopatum illud depredati sunt, quod
 dicerent oīa Carolo liuere, etia in locis sacris. Itaq; anno sequenti
 Carolus ab Hugone Capeto captus ē, in eoq; Carolingorum successi-
 desijt. Nam Deus loquitur peccata Regū illius stemmatis tolerauit,
 qm diu ea n' sunt defensa, ut iure facta. Sed in obstinate defensi-
 coeperant, ut error sit reputatus iustitia, tunc cōfusa ē ira
 Dei super Principes et Regnū à Carolo prauisum, datūq; ipsis
 annulog. Atq; hæc de domo Carolinga in genere et uniuersè dicta
 sint.

In hoc deinde observationem merentur Caroli Casti Imp. tempora
qui in eorum mortalium fortunatissimus, Germania, Gallia,
Pannonia et Italia totius Hispaniae denique non minima ex parte
Dominus, ad hoc victoriosus eruditus, castus, magnificus et benignus,
ita ut prope consecratione et canonisatione dignus crederetur repente
ab Imperij Optimatibus exauguratus est, inq. priuatum ordinem redactus
uno solo triduo uerente uix habuit qui cubitum ei dederet, aut
aquam de pulcro petitam afferret, in interea ubiq. ei ac potas. Episcopi
Moguntini pietate et commiseratione preberetur, donec supplicii Ar,
nolus fratris filius qui in Imperio successerat, aliquot casella circa
lucum Constantiensem attribuit, unde uictitare posset, nec ostentum men,
dicando stipem erogare cogere. Verum tñ n. ipsius modo casus uere
Tragicus admirandae oēs ac stupore defigere pōt, sed etia publicae Imperij
calamitates ipso imperante exantlatæ in oēm Germaniam ac Galliam
Normanni idē Dani Suedi et Norwegij atq. Aquilonares populi
rapinis, stupris, caedibus, incendijs, oppidorum exēdijs, adiu. sacrarum
euerione et monasteriorum uastitate popularentur, quorum malorum
per ipsos 750. annos Germania immunis fuit, nunc tanto intervallo
eand. similitudine ab eandem nationum populis, multo tñ magis à
mansuetissimo sui Imperatoris Ferdinandi milite experitur. Casu.
tantæ atrocitatis supplicia n. ab ipso tantu. Carolo Casto, sed etia ab
uniuersis Imperij prouincijs Deo repetere fuit uisum, una hac ab Ar,

nolito Imp: caa affectus. Quod Benedictinus S. Emmerani monaste-
rii in urbe Ratis onae Embrioni eius vobis Episcopo praestauerit, id
e commendauerit, siue in comenda dederit. Ab eo n. tempore ea nec
animo nec corpore competere, seu ualere nihilq nec prudens, consti-
tere, nec fortiter exequi nec prospere conficere animaduertum fuisse. Hoc
in diplomate quod Ratis onae adhuc existit, uelut rem ea aetate explorata
perspicue affirmat Arnolfus. Cui si uedimus sacrilegij poenam arbitrari
debemus, quidquid Carolus a Dei ope desertus, in imperando secus, quod pru-
dentia dictat, admisit. Verbi gratia quod totus in Vercellensis Episcopi po-
testate fuit, omniaq tot regnum negotia unius uelut arbitrio permisit,
quem tñ si probius explorare cura habuisset, pro eo ac iussus fuerat,
Cul. 37. A consiliario serua animam tuam, prius tuto qua sit illig necessti-
tas. Si haud satis tuto erodi facile reperire poterat. Erat n. manifeste
Deo infidelis, qui gregem à Chrō sibi mandatū derelinqueret ac saecu-
laribus Caesaris negotijs implicari, quam uerbo, exemplo, sacrificijs, sa-
cramentis et Ecclesiae suae fructibus pascere praepararet. Cuius etiam ea
fuit uita, ut adulterij ad Imperatricem facti suspicio in eum caderet, quae
Carolo eius Aula pettendi causa fuit: ut alia mita minus bonae fidei an-
gumenta, quae in libro, quem Carolus Crasid inscripsi, uberius sa ex-
cutis.

Aliud Caroli delictū fuit, quod quieti et otio indulserit reg oī Reip.
cura abdicauerit, ut Regis partes sint, iudicare populos et pugnare pro

illis bella ipsorum i. Reg. 8. usq^q tempore ad bella procedere: cuius officij
neglectus Dauidi occasione adulterij et homicidij attulit 2. Reg. 11.
Tertio peccavit etiam Carolus lenitate et ignoscentia gladius a Deo
in uindicta malefactorum acceptus foriatum gestitans.

Quarto etiam delictum fuit prodigentia, Opus publicum effusio
ring faciendis sumptibus ac largiendo immoderatio: quod illi causa
fuit Ecclesiarum opes compilandi, quod id donaret aliud n^o haberet.
Sed et mendicitas eius id satis arguit. Qui enim inter tot annos totiq^q
panem Europae imperio potitus fuerat eo postabactus n^o habuit nec
unde sibi intriduo victum pararet, ut plane dubium n^o sit quin lar
giri eius finis n^o habuerit.

Quinta in eo culpa obsequio praepostera, intemperantia et inepta
pietatem ac deuotionem, tamen eo Regino Abbas eodem nomine com
mendat, quoniam uelut Monachus idem Principi quod Coenobita pub
licum putat, nec quantum Monacho aut Principi Princeps intersit, quod
quod pensi habet. Fuit, inquit, Christianissimus hic Princeps deu
timens et mandata eius toto corde custodiens, Ecclesiasticis sanctio
nibus deuotissime parens, in elemosinis largus orationi et psalmodum
metodyis deditus indefessibilis, laudibus Dei infatigabiliter inter
tus oem spem et consilium suum diuinam dispensationi committens.

At n. ille generale hoc Dei mandatum prae custodiuit i. Cor. 7. Unus
quisq^q in qua uocatione e^o uocatus, in ea permaneat, sicut nec istud

specialius, Uxori uir debitū reddat, quia sui corporis potestatem n̄
habet. Vir uxorem non dimittat. Ipso quippe decennio Uxorem intactā
Virginem reliquit et insonem repudiavit, cū tñ continentia se uoto
inuiem n̄ obligasset. Nullo u. genere plus diligentie ad tutandas
Principis partes sibi datas contulit, ut quod lex Dei praecipit, bella Dñi
proliaretur, et Amalec percuteret. (i. Reg. ix et x) populosq. suos
de Nordmannis uindicaret, ut causas quas nosciebat diligentissime
inuestigaret, ut molas iniqui conterreret, ac de dentibus illius auferret
praeda, ei unde per uim ablata esset restituenda, ut deniq. faceret
iudicium, diligeret misericordiam et solatus cū Deo ambularet. Haec
tamen ille Dei mandata palā neglexit, et iudicij ac misericordiae oblitus
Cantorē probū in choro qm̄ custodire uiderem in Praetorio aut forte bella,
torem in praelio praebere semaluit. Plane igitur ex merito ei eaenit
quid quid aduersi perpeus ē, ut cū ipse malo suo disceret, tum alios prin-
cipes calamitatis suae exemplo doceret, minime exitu uanas fieri illas
imprecationes in eos qui alieno munere fungendo Deo se probare et officij sui
proprij praetermissione oraōibz multiplicandis redimere postulant. Prou.
28. Qui declinat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis
Et psal. 108. Pro eo quod non ē acconditus facere misericordias et iu-
dicium, fiat oratio eius in peccatum.

Sexta culpa in eo animaduertenda venit; Poëtica fauultatis ostentatio,
solitus quippe fuit Poëta et cū B. Tutelone sangallensi Monacho

Ecclésiasticum tantum artificem, pia emulatione de poetica matremque artis
palma in certamen descendere. Id quod aut fallor, aut Latine eigo culpa po-
tissimum contingit, quia cum velut eius filium natum minimum Monachis edu-
candum nec minus moribus probatis quam literis informandum commiserat,
ac fortassis Ecclesiae ministerio desponderat. Post ergo cum fratribus fatis
functis regno successisset, quos ex Monachorum disciplina et consuetudine
mores arripuerat, tam cito dediscere non potuit. Quod documento Lirin-
cipibus esse debet, quanto in periculo liberioris educationis solis Clericis
aut Monachis committant, nisi simul homines magnam Aulam et militarium
rem usum habentes eis adiungant, quorum aut horum hominum imperitorum
ineptiae ac stoliditates pietatis se specie commendantes circumscribant.
Septimum Caroli peccatum comperio fuisse philantiam id est nimium sui
ipsius amore, quodque eum comitari solet, in ferendo liberiori monitoire im-
patientia. Cuius rei duo habeo argumenta. Primum quia homines
non magis potentia eius quam sanctitatis et eruditionis opinio deterre-
re potuit, quo minus de ijs quae non satis ex officio fecisset, eum admonerent, cum
praesertim id partim Episcopi ut Pastoris, partim Confessarii ut Speculatoris,
partim denique Praedicatoris, ut canis officium videatur, promptumque sit Lirin-
cipi si quis praeter istos se quid obiurgatum ueniat, si eum a se repellere.
Quid malum mea curas negotia? nam tandem Deo pro anima mea te spon-
sor obligasti? Quomodo Regem Amaliae propheta consilium tibi danti re-
spondisse legimus. Num adest in aula periculum, ne locus fiat quare lo-

81

illi Isai. 56. Speculatores eius coeci oēs / quia munera excoecant
oculos sapientia / nesciunt uniuersi. Canes muti n̄ ualentes latrare,
quia nesciunt saturitate. Ipsi pastores ignorauunt intelligentiam
(quia fonte sapientiae libn̄ mandatorū Dei dereliquerunt, exqui-
rentes prudentiam, quā de terra ē Baruch. 2.) Omnes inuidiam suam
dereliquerunt, unusquisq; ad auaritiā suam. Hi porro tales uel
stripiēs sunt uel aspidēs. Striipes quibus dēe scientia. Aspidēs,
quibus conscientia, scientia huius intelligi uolo specialem, de Princi-
pis nempe officio et praeterefficio, quā n̄ ita multis ad Theologos.
Itaq; si Princeps taceat peccata Decalogi uelita, statim eū bea-
tificiant nullā habentes rationem, quod inors Principis innocentia
maiorū malorum et peccatorū causa sit, multoq; Deū grauius of-
fendat, quā si quodiano homicidio et adulterio praecularis fieret
causandū et fortiter pro populo pugnaret, nec in faciendo iudicio et
Iustitia officio decideret. uelut supra Regū Ezechiae et Achaz exē,
exemplo ostendū ē. Aspidēs utilitatis suae cūa uenonū sub labijs abscon-
ditū Principi propinquant, quod ē uel aperta uel tacita eorū, quā Prin-
ceps prospera fecit, approbatio: quā utraq; animas occidi, nullā apud intel-
ligentes h̄t contumeliā. Propter tantū igitur animae periculū, quod
Principi ab Episcopo Confessorio et Praedicatoris suo, sine stripiēs illi
sive aspidēs sint, impendat, alios praeterea uiros sapientes etiā praui-
tate et utilitatis privatae suspitione cēmotos, libentes audire, utq;

talos tibi contingant, oibz uotis optare debet exemplo Davidis cuius
uocid e psal. i. q. Percutiet me iustus in misericordia et increpabit me,
oleu a. peccatoru (siue aduatio) non impinguabit caput meum. Aliter
si facit. Anima qm corporis salutē ming tibi cordi eē satis ostendit, nec
n. corporis ualitudinem suis ita credit medicis ut consilium eius, cui nec ar,
tem medendi, nec singularem in se beneuolentiā ac fidem deesse suat, asper,
netur. Sunt a. duo morboru genera, quibz animi Principis plus laborare
deprehenduntur. Lethargis et lethargis, Lethargici sūt quoru ad peccata
ruentis manifestus ē impetus, qui Jer. 8. ui describuntur. Conuersi sunt
ad cursum suum quasi equus impetu uadens ad prelium. Qualis impetus
cursus notatur in Rege Joachin. Jer. 22. Tui oculi et cor ad auaritiā
et ad sanguinē innocentis fundendum et ad calumniā et ad uictu mali
operis. Itaqz ibidem Joachin Leonis assimilatur. Jer. 13. Mater leona
tulit unū de uanculis suis. Leonem constituit eū. Qui incedebat
inter leones et factus ē leo sicut fuit exemplum alioru Principum
et didicit prouidē capere et homines deuorare. Didicit uiduas facere et
Ciuitates eoru in desertū adducere et desolata ē terra et ploritudo eoz a
uocē rugiēs illius. Qui dissimilis ē Rege ita iubetur Eccl. 4. nolite
sicut leo in dono tua, euertens domesticos tuos et opprimens subiectos tibi
Lethargici seu Veterinosi sūt qui officio Principis indormiant proqz populi
salutē ex cubiliis somniculosi agitant, nec in prouidendis illis, quae sine ipsis
sine subiectis noxam importare possunt curā et attentionē intendunt.

sed remissi sunt et languidi atq. inefficaces in opere Principis faciundo
 cuius morbi scriptura sui meminit prou. 10. Qui stertit astate filige
 confusionis egrotatem operata ē manus remissa, mang. a. fortium
 seu gna uonū et impigronū diuitias parat. prou. 10. Manus fortis
 dominabitur. Qui a. uanus ē et egrotus suis signis et inors / patet
 contemptui. Prou. 10. noli diligere somnū ne te egrotas opprimat.
 aperi tuos oculos et saturare panibus; id ē nihil te necessariū de,
 finiet, si tuis n̄ alienis modo oculis rem tuā uideris et curaueris,
 Eccl. 4. noli inutilis ēē et remissus in operibus tuis. Jam fidelis aarum
 medicus cura habet p̄sonitū alligare ne quid in se ipsum aut alios p̄
 furorē sauius designet, quomodo psal. 129. scriptū ē. Ad alligandos
 Reges in compedibus, quando sui mentis sit. Eccl. 6. Injice pedes tuos in
 compedes sapientiae et in uincula illius collam tuam. Lethargiū
 uerbis sapientiae, quae sunt sicut stimuli / Eccl. 6. et pungunt, uul,
 nerant dēg somno excitant. Prou. 27. Melior ē manifesta correctio
 quā amor absconditus: meliora sunt uulnera diligentis, qm̄
 fraudulenta oscula odionis. Atq. hanc dormientiū modicinā ab
 omnibus filiis tuis Paulus exigit Ephes. 5. ut filij tui ambu-
 lare et nolite / per silentium / communicare operibz infructuosis
 tenebrarū, magis a. redarguite quae in occulto fiunt ab ipsis. Oia a.
 quae arguuntur a lumine manifestantur, omne n. quod manifestat
 lumen ē: propter quod dicit, Surge quid dormis et esurge a mortuis

et illuminabit te. Per suos scilicet tuos filios tibi iniqui-
tates tuas aperiet et manifestabit, quas tu peccata esse fortasse n̄ suspi-
caris. Quid ita. morbum istum fiat comparatio, haud dubie lethar-
gi maius ē periculum. Nā Lethargicus sibi et paucis istis nocet,
in quos aliquid violenter facit; sed Lethargicus totaliter ac sopitus
exhibitor domesticis pariter et externis hostibus suis et universae
Reip. salutem prodat. Eul. 10. in pigritijs Principis humiliabitur
contignatio / Reip. compages et structura dissolvetur / et in infir-
mitate manud / nisi strenuus opus fecerint / perstabit domus.
prou. 10. Qui molliis et dissolutus ē in opere suo, frater ē opera
sua dissipantis. Eul. 12. In vrbis operibus tuis esto uelox / facis
uigilans et impiger / et ois infirmitas n̄ ueniet tibi. Unde appa-
ret, quam longe ab officio decedant, qui principes nemini priuam
iniuriam facientes, caecum misericordiam, iudicium et iustitiam
facere n̄ reuerentes culpa absolunt. Quos multis partibus maiora
q̄m palam iniustos, Uniuersae Reipub. detrimenta ~~non~~ portare con-
stat. Sed ita ē nimirum ut ait S. Augustinus, hominum multitudo
n̄ in corde cor habet, sed in oculis. Nam si sanguis exiit de carne mor-
tali quisquis aspiciit exhorrescit. Si autem per Principis socordiam
et oscitationem ministri eius et milites integras provincias populent
deuastent, si etiam ipse Princeps paucos egentium, qui o sanguis et uita
pauperum aut per monasteriorum in alios usus conuersione, aut n̄ exolutis

militi stipendijs defraudet, siue alijs modis, cui subiecti per vim
 aut fraudem bonis suis evertantur, causa afferat quia tñ de manu eius
 sanguinem sumamus stillare, aut ipsud quicquid in que in qua atrocibus
 designare nemo oculis tuetur, continuo bonum innocente et sanum
 Principem de oportet, tamen Deus id genus principes velut supra
 de Ezechia ostendi, suos hostes et inimicos esse, ac manu sanguine
 plenas habere queritur, eisq; multo grauius qm aperte uolentis et
 impijs succedere se testatur. Sed ista nos Speculatores uident, quos
 munera siue accepta siue sperata excoecant, nec canes allatrant, in
 quoru ore dona uelut frona corruptione auertunt. Eul. 20. nec
 Pastores deniq; intelligunt, qui in uia suam declinant potiusq; sibi
 credicum diabolo per silentiu uendunt in corde suadientes Be-
 nedictio Deus diuites facti sumus. Zach. ii. frag conclamata eius
 Principis salus e, qui talibus Pastoribus Canibus et Speculatorib;
 confusus aliorum monita auribus animoq; excludit. prou. 29. Viri
 qui corripientem dura conuicia contemnit, repentinus ei superueniet
 interitus et sanitas eum n sequetur Eul. 21. Quid sit correptio
 uestigia e peccatoris, qui u. timet Deum, reuertetur ad cor suum
 siue inquam sapiens corde precepta suscipit prou. 18. Cum ergo
 Carolum sanitas secuta n fuerit, nempe ipsi recte conicio aut fia-
 dolem monitorem aut eius audiendi patientia et ad suscipienda prae-
 cepta cordis sapientia defuisse.

Flacrum ei rei argumentum ē, quod nullus uerum amicum habuit,
adeoq; nec fidelem Consiliarium aut monitorem, tametsi mille ei
paucissimi, mensae ac fortuna socij haudquaqua deessent, quia de con-
tempserat hoc Spiritus Sancti monitum. Eccl. 6. multi paucissimi tibi
et Consiliarius sit tibi unus de mille, si possides amicum, in tentatione
posside eum et ne facile credas ei / nec putes te amicum possidere,
nisi eum prius tentaueris, eiusq; fidei et candoris experimentum
ceperis. Multi misericordes uocantur, sed uerum fidelem quis in-
ueniet? prou. 20. In aula certe frustra eum quaesieris, cum
ad eam nemo audeat, nemo in ea maneat, nisi qui sibi ipse seruat
sibi metere cogit, hoc ē, qui omnia ad suum honorem aut e-
molumendum reuocat. Viri a. boni et sapientes, quos recta et
utilia consulendi nec uoluntas nec facultas deficit, Regum
domos meritis auersantur, semper monitum Spiritus Sancti me-
moros. Ne gloriosus appareas coram Rege et in loco magnitudi-
nis steteris prouerb. 23. Et prou. 25. Quando sederis ut comedas
cum Principe sed ē ut ad aulam auerferis, ut Principis uibo uicti-
tes / diligenter attende, quae posita sunt ante faciem tuam, et statue
culendū in gutture tuo / id ē pro certo habe, omnes opes et honores,
quos capere poteris, nihil esse nisi cultum, quo iugulum tibi pra-
eclatus / si tñ habes in potestate aam tuam / id ē nisi usuarus,
iamq; Principi pro aula bonis animam uendidisti. nihiln. est

iniquius, quam amare pecuniam et auaro nihil e scolaribus, qui
et animam suam uenalem habet. Ecl. 10. ne desideres de cibis eius,
in quo e panis mondici, postea tunc implebitur os eius calculo.
prou: 20. Inueniet panem sabulosum, quem esurienti accipe,
ne necessarium e edere aerobum. Ecl. 7. noli qua reue a Dno da-
catum, neq a Rege cathedra honoris. Et pones Regem noli
uolle uideri capiens. Ecl. 9 longe abesto ab homine potestate
habente occidendi et non suspicaberis timore mortis. et si auferis
ad illum noli aliquid committere, ne forte auferat uitam tuam.
Communionis mortis sin aula ee puto. quoniam in medio laque-
onis ingredieris et super pinnacula ciuitatis ambulabis, unde
nisi cadens descendere n possis Ecl. 12. Quis miserabit in can-
tatori a serpente percussos et oibz qui appropriant bestiis?
id e Principibus, quorum nemo sene perspicuo dei miraculo a
Catholica et uniuersali illa regula excipitur. Homo id in ho-
nore eet, n intellexit: comparatq e iumentis insipientibus et si-
milis factus e illis psal. 49. In hominem plerosq conuenit istud
psal. 57. Furor illis dm similitudinem serpentis, sicut aspi-
dis surda et obturantis aures suas, qua n exaudiet uocem sapi-
entis incantatoris. Merito ergo qui sapit, cauet et fugit sapi-
entes istos Regulos, quibus n e incantatio Jerom. 8. Quae iura ita
sint n habet Princeps cur facile credat ei, quem non prius tentauerit

et fidem eius certis argumentis explorata habuerit: cuius causa
eodem loco Eul. 6. subrexitur. Est animus secundum tempus suum et non
permanebit in die tribulationis. Et si amicus socius mensa et non per
manebit in die necessitatis. Amicus fidelis protegit foris. Quia. in
uenit illum, inuenit et hosauram, amico fideli nulla est comparatio,
et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius.
Amicus fidelis est medicamentum uitae et immortalitatis. Et qui in
uenit Deum, inuenit illum. Qui u. timet Deum nihil negligit.
Eul. 7. sed sollicitus ambulat cum Deo suo. Mich. 7. Carulus. cum
in Dei uoluntate implenda tum in amicis tentandis fuit negligens.
adeoq; minime mirum est ne unum quidem fidelium amicum ei inuentum
esset, qui uerbis sapientiae malis eius moderetur et ad ad eius cum
imperio uitam conseruaret. Ita quippe de casu eius Regino scribit: Ex
rimatos Regni facta conspiratione ab Imperatore defecientes ad
Arnolfum certatim transeunt, ita ut in triduo uix aliquis remaneret, qui
ei saltem officia humanitatis impenderet. Itaq; cum ei potuit canere illa
illa, quam Rex Todechias audiuit Jer. 38. Sed uenerunt et aduersi
sum te praeualuerunt pacifici tui: demerserunt in iseno et in labris pedes
tuos et receperunt a te. Atq; hinc simul Principes largiores et profusi
seu prodigi discere quaerunt, quantum sibi de grata eorum uoluntate polli
ceri possint, in quos maxime dona munera et congiaria nullo meritis discri
mine congerunt. Carulus. quidquid ex Germania Italia et Hispania

Vestigalibus inter complures annos ad se redisset, in alios effuderat, ne
 tantillum sibi retineret, unde triuandum sibi uictum parare posset, omnes enim
 non et familiares repente destituerunt. Ista uide hinc mones e qua Sto lio-
 ratem manet Principum, quod ad parum cordi habrant Sapiencia
 monita, quae Sacram scriptura legentibus se se offerunt, quale
 istud e Ecl. ix. Si benefeceris scito cui fueris / id e noti dare bene-
 ficia, nisi ei quem prius dignu id compereris / et erit gratia in bonis
 tuis multa. Benefac iusto et inuonies retributione magna, si non
 ab ipso certe a Dno. Da bono et non recipis peccatore / siue palam
 uisioso et improbum ne beneficio ornaueris / benefac humili et n
 dederis impio. Prohibe panes illi dari, ne in ipsis potentior te sit / ac
 tibi citius qm illi, ne scaria defieri incipiant / nam duplicia mala in-
 uenies in oibz bonis, quacung fueris illi. Istud praeceptu in Caro-
 les male custodierit, nempe euenire sibi comperit, quod sibi augurari
 proerat ex oraculo isto Ecl. ix. Satuum gratia effundent. Fa-
 tus n erit qquam amicus, & n erit gratia bonis illius / nec animum
 ullum nec hominem gratum suis beneficijs inueniet, qui edunt pa-
 nem illius falsa linguae sunt, uerbis n. profitentur se multum ei
 debere ac beneficij perpetuo foresmemores, in alio omnia corde
 cogitent / quoniam et quanti iridebunt eum ? neq. n. quod haben-
 dum erat directo sondu distribuit : similiter et quod n erat haben-
 dum. Id e nullo usus e iudicio nec in eligendo domine uidaret, nec

in re ipsa quam donaret. Nam aut indignis dedit aut dignis plus
multo, quod eorum uel meritum esset, uel necessitas, idque cum multorum
alioquin fraude et iniuria, qui accipere et ipsi merebantur. Præter
ea u. ratione non habuit, cuiusmodi essent, quæ donabant. Si enim in ali-
quo erant aere, si consiliariis, familiaribus, militibus aut mercede
diurna opere faciundo merentibus rem nondum soluerat, nullum do-
nandi eis habebat adeoque donauit aliena, et eos quibus donauit, furti
ac rapinae fecit participes: quales postea ingratos inueniri minime
mirandum est: iam quippe se non minus iniuste accipiendo, quam illi
iniuste dando animæ iacturam fecisse satisque caro beneficii illius
omisse iudicant.

Ista igitur sepiem fuerunt Caroli Crassi delicta, in quæ à Dei gra-
tia ac tutela desertus incidit, eo quod uno modo S. Emmerani mona-
stium aduersis sacrorum canonum decretis et contra horrendas illas
imprecationes ac maledictiones, quibus monasterij illius conditores ac
dotatores, iuri ac bonis eius cauerant Episcopo Ratis uenensi amandasset.

Inter euenta porro eorum, quæ Carolo sui prece se ostendimus, principem
locum tenet, multorum Principum ac populorum à Domo Carolinga et
ab Imperio Romano defectio et Rebellio, ac mox uniuersæ illius domus
inuerit, quæ de re in Lixhei annalibus ita scriptum est anno 888. Mor-
tuo Carolo quadam pars populi Italici, Berengarium filium Eberhardi
qui Ducatus foris Juliarum tenebat, Regem sibi statuit: quædam uero

Vidomū filius Lamperti Ducem Spoletanorū regia dignitate subli,
mandū decernit. In futuris u. annalibus adhuc modū. mortuo
Carolo Reguli in Europa et regno Caroli sui patris exirene.
Nam Berengarius filius Eberhardi in Italia se regem fecit. Ru,
dolphus u. filius Conradi superiorem Burgundia apud se statuit
regaliter obtinere. Inde itaq. Eucuius filius Brisnis et Vido filius
Lamberti Galliam Belgicā nec non Provincia prout Reges habere
proposuerunt. Vido filius Roberti usq. ad Ligeris fluvium et Aqui,
tania Provincia sibi in usum usurpavit.

Deinde hoc etiam Caroli peccatis potissimum ē assignandum, quod
Germania subinde ab Hungaris misere direpta ac vastata fuit.
Donec tandem Imperio à Carolingis ad Viti Linded Saxonū domū
translatū Henricus Aueps exemplo suo Princeps docuit, quod cēt
uens et unius Regis ab interitu vindicandis et instaurandis Remediū,
illud ipse nōpe quod S. Scriptura cum praeceptis sed exemplis docet.
Præcepta sunt cum alia tum ista. psal. 33. Quis ē homo quide,
multo uis et diligit dies uidere bonos? diuerse à malo, et fac bonum
inquire pauper / uoto et studio / et persequere eā / opere et facto / oculi
Dni super Justos et aures eius in preces eorū. Clamauerunt Justī
et Dominus fauorū eos. Prov. 10. Iustitiam uia bona / per quam
homo ad Deum se perueniente auertitur / fauere iustitia, auerpta est
a. apud Deum magis, quam immolare hostias / aut muleas oradum

centurias debilitare) id placeunt Dño uic hominis, inimicos quoque
eius conuertet ad pacem. Job 22. Si reuersus fueris ad omnipotentem
per inuictum uia bona / edificabis, et iniquitatem / sine poena ini-
quitate calamitatem / longo fauor a tabernaculo tuo. Acquiesce
ei / sine satisfactor ei / et habeto pacem, et per hoc habebis fructus
optimos. Rogabis eum et exaudiet te et uota tua reddet. id est uoti
damnabis, id quod feceris, adponis. Ista et alia eiusdem
argumenti praecepta huc denique euadunt, cum qui inimicos sibi
pacatos pristinaeque prosperitate tabernaculo seu domui suae re-
stituta uelit, oportere primum ovis cum deo pacificari, non precibus
uotis, ac supplicibus multobribus, sed faciendis quod deo placeat, acceptum
est, placere a deo, non esse inutilem, mollem, effeminatum et remissum
in opere suo, sed sollicitum ambulare cum deo. fauere misericordia
liberando pauperem uociferantem, et aduenas, uiduas, ac pupillos, quibus
non est adiutor, fauere iudiciu causis diligentissime inuestigandis, fa-
uere denique iustitiam uolentes cuique reddendo quod suum est, humili-
tando calumniantem, conseruando molas iniqui, deinde dentibus illis
auferendo praedam, nec non tempore quo solent Reges ad bella
procedere, populum educendo et introducendo, ac bella dñi forti-
ter praestando. Ista inquam sunt, quae placeant deo et quae deus
a Regibus requirit, sin autem ista praetermittant, iam pronuntiata
in se habent Dei Sententia: cum extendentis manus tuas, auerta

87
oculos meos à uobis, et ad multiplicandis orationes n' ex,
audia.

Exempla u. sunt, prima Dauidis ita de se profertur. 2 Reg. 22.
Deus saluat me à contradictionibus populi mei, dat uindictas mihi
et deijcit populos sub me. Liberat me ab inimico meo potentissimo
et ab his qui derunt me. factus est firmamentum meum, quia con,
placui ei. Omnia n. iudicia eius in conspectu meo, et iustitias eius
non reperi à me. Sum immaculatus ab eo, et obsecro me ab ini,
quitate mea. Quanta u. cautione se et actiones suas obseruaret,
atq. à peccato custodiret ipse distinctius exequitur. psal. 100. non
proponebam ante oculos meos rem iniustam, faciente prauari,
cationes odium. Non adhesit mihi cor prauum. Declinantem à
me à maligno n' cognoscebam. Pro eo n' honore afficiebam. De,
trahentem secreto proximo suo hunc persequerebat. Superbo
oculo et insatiabili corde cum hoc n' uidebam. Buuli mei ad
fructus terra, ut sedent meum: ambulans in uia immaculata,
hui mihi ministra bat. Non habitabit in medio domus mea q
facit dolum qui loquitur mendacium, non firmabitur in cor,
spectu oculorum meorum. In matutinis interficiebam omnes
peccatores terra ut disperderem de ciuitate Dni oēs operantes
iniquitatem.

Aliud exemplum est Regis Josaphat et Paralys Constituit Jo.

saphat iudices terra in cunctis ciuitatibz Juda munitis et praeci-
piens iudicibz. Videte, ait, quid faciatis; n. hominis expe-
ctis iudicium, sed Dei, et quodcumq; iudicaueritis in uos redundabit,
id e. nequaquam impune foretis si quidquam iniuste iudicaueritis, sit
timor Dni uobiscum et ad diligentia cuncta facite, n. e. apud
Deum iniquitas nec personarum auspicio, nec inuido numero. In Je-
rusalem quoq; constituit Leuitas et Sacerdotes et Principes fa-
miliarum ex Israel ut iudicium et causa iudicarent habitatoribz
eius. Praecepitq; eis dicens: Omne causam quae per appellacionem
uenit ad uos fratrum uestrorum qui habitant in urbibz suis inter
cognitionem et agnationem, ubicumq; e. quae sit de lege, de mandato,
de ceremonijs, de iustificationibz: ostendite eis, ut n. peccent in
Dnum, et n. ueniat ira super uos et super fratres uros; Sic
ergo agentes n. peccabitis. Amarius a. Sacerdos et Pontifex uos
in his, quae ad Deum pertinent, praescribit. Porro Nabias
Dux in domo Juda super ea opera erit, quae ad Regis officium
pertinent, habetisq; Leuitas Magistros coram uobis, conforta-
mini et agite diligenter, et erit Dns in bonis. Tertium ex-
emplum e. Regis Ezechiae, qui qm. oibz modis infelicem et miseram,
ad Regis statum patri mortuo succedens inuenit, ex ijs exstis-
santi oportet, quae ea de re 2 Paral. 28. legunt. Tradidit De-
us Regem Achaz in manus Regis Syriae, qui peruersit eum, magnamq;

praeda coepit de eius imperio. Manibz quoqz Regis Israeltra,
 ditus est et percussus plaga grandi. Rex n. Israël occidit de Juda
 centum viginti milia in die uno, oēs viros bellicosos, eoqz reli-
 qui sunt Deus patris suorum. Ceperunt filij Israël de fratribz
 suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinita
 praeda. Veniunt quoqz Idumaei et percusserunt multos ex
 Juda, et ceperunt praeda magnam. Philisthai etiā diffusi
 sunt per urbes campostres et ad meridum Juda ceperunt
 et civitates in viculis suis, et habitaverunt in eis. Tandem ad-
 duxit Deus Regem Aegyptiorum, qui et afflixit Achaz et nullo
 resistente vastavit. Ex istis apparet, nihil praestabiliorem
 Regni Juda, quā Germania nra statū eo tempore fuisse. Vide,
 amur nunc, quo Ezechias remedio usus fuerit, ad tanta Reipub.
 mala persananda. Id 2. Paral. reg. si narratur. Fuit Eze-
 chias quod placidus erat in conspectu Dñi Anno et mense primo
 Regni sui aperuit Valvas Domus Dñi, quas pater eius clauderat,
 et cultū divinum aboleverat. adduxitqz Sacerdotes et Levitas,
 et congregavit eos in concilium dixitqz ad eos. Audite me Levi-
 ta et Sanctificamini, mundate domū Dñi, et auferite omnem
 immunditiam de Sanctuario. Locaverunt patres nri et in con-
 spectu Dñi fecerunt, derelinquentes eum. Consistatqz etiā
 furor Dñi super Judā et Ierusalē tradiditqz eis in commotionē,

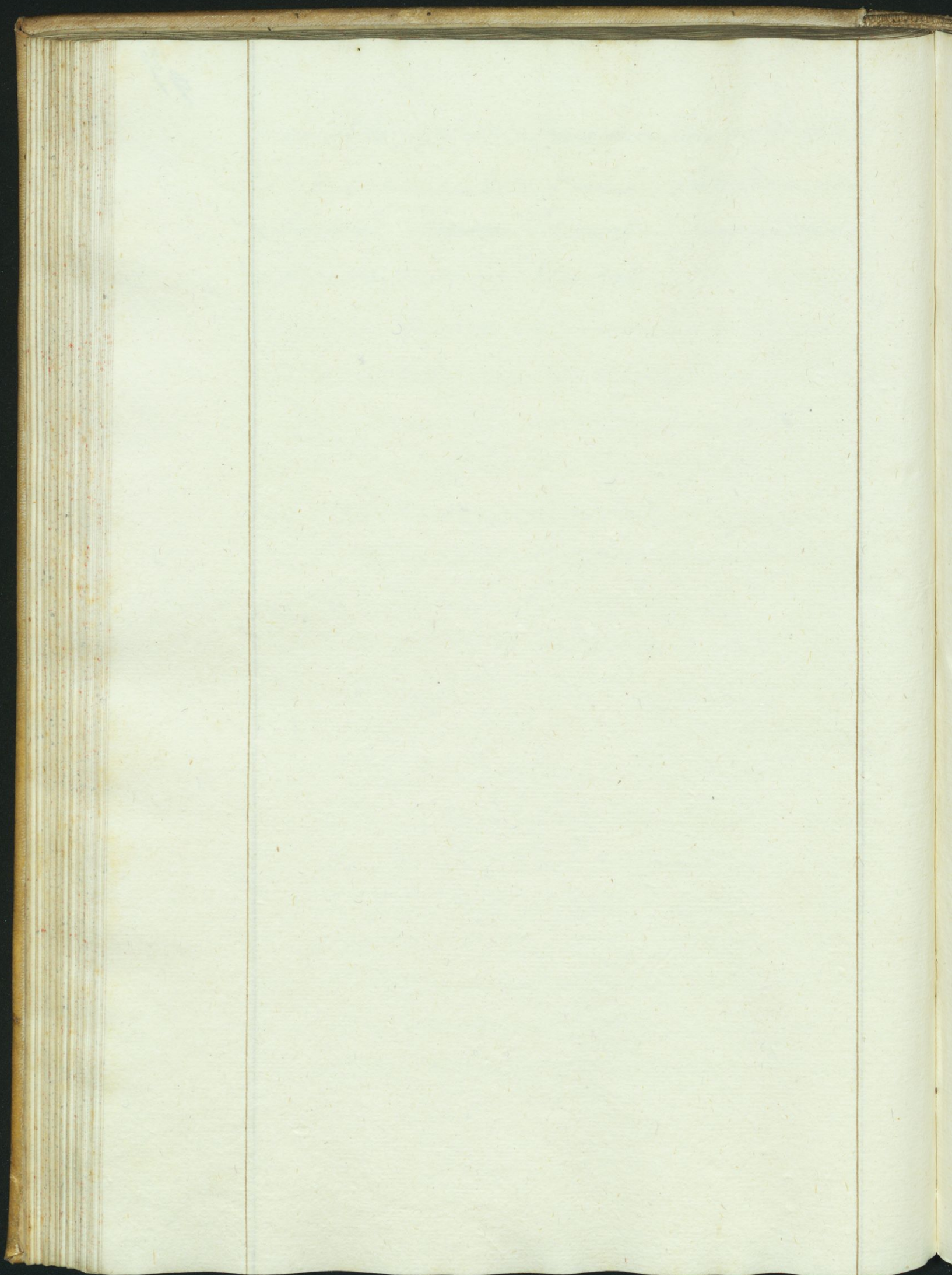
88
89

Talibus ergo praeceptis et exemplis instructus Henricus Aug.
ceps similiter filius eius Otto Magnus Germaniam omnibus malis suis
liberavit, in qua Carolingi Imperatores suis eam periculis et officij
regalis neglectu coniecerant, Italiam quoque Burgundiam et bonam Galliam
partem Imperij Germanici maiestatem reuereri et iussa capessere
coegerunt: quibus de rebus non pauca sunt, quae Bavonius in annales suos
transulit, quae apud eum videri possunt.

Nunc ergo nihil Austriae Domui est reliquum nisi ut Carolingae Domus
clavis et interitu sapere discat, et ipsa scriptura praeceptis et exem-
plis usa imminente a se et ab imperio interitum, avertat. Auctarij tamen
et Mansueti loco Spiritus Sancti duo attenta oracula. Caesari tam-
recte quam aliter facienti factum suum minime obscure canentia.
Primum est Isai. 37. Eum in Iustitia regnabit Rex, et Principes
in iudicio praevent, Princeps, quae digna sunt Principe, cogitabit, et
super Duces stabit. Et erit opus Iustitiae pax et fructus Iustitiae quies
et securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchris
turbine pacis et in tabernaculis fidei ut in requie opulenta.
Aliud u. Jer. 2. Evant manus tuae super caput tuum et nihil
habebis prosperum. Nimis si Caesar digna Principe cogitave-
rit et super Duces suos steterit, inque iustitia regnauerit, habebit
et imponam fructus iustitiae, pacem et securitatem. Si autem Duces
eius stent super ipsum, et manus sint super caput Regis, nihil

omnino habebunt prosperi. Testes inuoco. Hodie coelum et ter-
ra, quod proposuerim uobis uitam et mortem, benedictionem et
maledictionem. Elige ergo Christianissime Imperator uitam,
ut et tu uiuas et semen tuum. Deut. 30. 4

1. *Libellula pulchella* (Linn.)
2. *Libellula depressa* (Linn.)
3. *Libellula cyanea* (Linn.)
4. *Libellula quadripunctata* (Linn.)
5. *Libellula ulmi* (Linn.)

92⁹¹
Summa Pontificij, Casarei, et
Regis Privilegiū.

Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. P. M. et
Ferdinandus II. Imp. Aug. et Philippus Rex Ca-
tholicus edictis cavent, ne quis quicquid, quod ex Casparis Sciop-
pij officina prodierit, etiam si in aliud lingua genus conversum
sit, proximo annis triginta à prima editi cuiusq; operis die numerandis
sine ipsius Scioppij aut hæredum venia n̄ solum typis describere,
sed etiam ita descriptum uero exponere audeat, proposita Anathe-
matis poenā, à qua præterquā in mortis articulo n̄ nisi ab ipso
Pontifice prævia quamvis satisfactione absolui possit, alijsq; multis
pecuniarijs, sicut in Diplomate eorū latius continetur. C.

93²
Asparis Scioppij Comitis
à Lavaudelle

Arolus Crassus Imperator

Sine

Speculū inertis ac otiosæ Regum et
Principum innocentia.

aspatis & cleoppy Comitib
a Cham...

Arduus & fatus Imperator

Principium ex...

94

Speculum Principum.

Caput. i.

Carolus Crassus Imperator
Ludouici Germania Regis filius,
Ludouici Lij Imperatoris nepos,
Caroli Magni Imperatoris pronepos.

Princeps fuit Carolo Magno proarsu suo potentia proximus, uni-
uersae nimirum Germania, Pannoniae, Italiae et Galliae, magne
quoque Hispaniarum partis dominus, idemq; clementiae et innocentiae
ac sanitatis opinione maxima, quippe qui carmina Ecclesiastica
descripseret, Augustam uxorem quamuis nullo continentiae uoto uoto
illigatus, toto decennio intacta virginem reliquisset, hominib; Ec-
clesiasticis obsequentissimus se praeberet, se suaq; imperij res Dei curae
et arbitrio permitteret, omne deniq; tempus orationibus ad Deum, rei-
deumque ritibus procuranda transmitteret. Huic tamen tam pio et deuoto, tanta
tamen docto ac potenti Imperatori contigit, ut Imperium Romanum Aquila,
lonaribus populis ipso uiuo ac uiuente ad omne populationis, incendij,
destructionis, uastationis, diraeq; immanitatis genus pateret, inq; nobilissima
Galliae prouincia Barbarorum colluiis perpetuum sibi domicilium
constitueret, cui in Boduonem usq; dum ex eo Nordmanniae nomen habuit
mosa. ipso humanis robur exempto, Italiae et Burgundiae aegre
a reliquo Imperij corpore uoluta aualsa nauos Imperatores ac Reges

acciperent: ipse denique uno studio ab omnibus Principibus, amicis et domesticis
ministerij familiaribus destitutus atque ex maximo Imperio ad men-
ditum redactus aliena misericordia et liberalitate vitam suam
toleraret. Deus nimis cor ei sensum abstraherat, velut Job ait. Principibus
quibus est offensus facere predicatur. Inmutat cor Principum et decipit eos
et errare facit eos quasi obrios. Hinc porro consequens est, quod ibidem legitur.
Balthasar Regem disposuit et effudit desperationem super Principes. Opus pre-
teritum est audire, quid de uiribus eius et euentis narret Pruniceus Abbas
has Regino, eodem tempore prope equalis: fuit, inquit, Christianissimus
hic Princeps, Deum timens et mandata eius ex toto corde custodiens, Ecce-
lesiasticis sanctionibus deuotissime parens, in elemosinis largus, orationi
et psalmodie methodis indescinenter deditus, laudibus Dei infatiga-
biliter intentus omne spem et consilium suum diuinæ dispensationi commit-
tens. Regni tamen Optimates cernentes non modo vires corporis, uerum etiam animi
sensum ab eo diffugere, Arnoldum filium Carolimanni, fratris eius / ex con-
cubina susceptum, tunc in Carinthia degentem / ultro in regnum attrahunt,
et subito facta conspiratione ab Imperatore deficiunt ad Arnoldum
certatim transeunt, ita ut in triuio uix aliquis remaneret, qui ei saltem
officia humanitatis impenderet. Cuius tamen et postea quidam Moguntini
Episcopi sumptibus administrabatur. Erat res spectaculo digna et asti-
matione sortis humane uarietate mirabilis. Mittit ergo Carolus ad Ar-
noldum, ex Imperatore effectus egenus, et desperatis rebus, non de Imperij

dignitate, sed de victu quotidiano cogitans tantum alimentorum copiam
ad subitum uitae praesentis Supplex exposuit. Misericordia vultu facies
videre Imperatorem opulenti simul et solum fortune ornamentis desti-
tutum, uerum etiam humanae opis egentem. Concessit a. Arnolfus non
nullos fiscos in Alemannia, unde ei alimonia praebere tur, ubi post
paucas hebdomadas obiit, sepultus est in Augia diuise Benedictorum
monasterio in Rheni insula paulo infra Constantia. Aduersa patien-
tissima tolerauit, sicut in prosperis gratiam uota Deo persoluerat.
Helmoldi de eodem uerba sunt Chronici Slavonum lib. i. cap. 7.
Carolus Adulescens, filius Rudolphi Germaniae Regis Roma. rediens
cum grandi exoruita Normannos iuxta Mosam flumen apprehen-
dit, quos obsidione coarctans, quin et decimo demum die ad dediti-
onem compulit. Captos ergo Tyrannos Danorum, non ea, qua deiecit
seueritate hostes Decultus est / qui propter uigentia mala Ger-
maniae, Belgio, et Gallia illata mille uiues fuerant commeriti.
sed ad sui decationem et grauem Eulisiae quinquam. La uens impijs,
auspatis ab eo iureiurando et foederis conditione amplissime / auri et
argenti immenso pondere, aut Regino, et Eulisiae Rhemonis opibus ea,
erilegi contractis / donatos abire permisit / id + thesaurum S. Stephani
Metensis aliorumq. Sanctorum, loca eius rei cauda compila set, ut est
apud Simoin: lib. 9. c. 4. / At illi Regis Adulescentis inertia iridemes,
ubi noxia liboritate positi sunt, rursus in unum conglobati, tantas strages,

in Imperio dederunt, ut crudelitas modum excefferit. Quid multa?
Urbes vicinis Episcopi in toto grege obruti sunt, Ecclesia illa,
stres cum fidelium caeterua simul incensa sunt. Quamobrem Carolus
accusatus in Curia sed in comitibus Imperij, et ob stultitiam regno
depositus Arnolfum Germani sui filium accepit successorem, qui
congregato exercitu finem adijt Danorum, eosq; multis gravibusq;
proelijs ad interventionem usq; delinxit. Bellum voluit administrare,
siquidem centum millibus paganorum prostratis uix unq; de Christianis
cadisse reperitur.

Caput 2.

Ad nomen fore, certum habeo, ut non maxime mirabile videatur,
fieri potuisse, ut Princeps tanta erga Deum pietatis Deo tam infesto
utreretur, et corporis animiq; sanitatem, et omnem Imperijae Principis
patris dignitatem, extremis ipsa quoq; necessarium alimentorum copia
pariter amitteret. Sed mirari minuet, qui sciverit, contemptum et honorem
opumq; iacturam esse poenam, qua Deus Principes, qua sacros, qua
seculares multare solent, a quibus contemptus et honore debito defraus-
datur. Deus u. contemnit, qui uoluntati eius parere, et in uocatione
qua uocati ab eo sunt, manere penitus non habent, uel iniurias ab alijs ei factas
persequi, si possint, et uindicare praetermittant. Exemplo est Helii,
summus Israelitarum Pontifex, cuius domus Deus Sacerdotij fastigio de-
iecit, et ad egestatem redegit, propterea quia ab Helio contemptus fuerat.

95
96

quippe qui filios suos nō coerceret, quomodo sceleribus offensos homines
 detrahere sacrificio Dñi, sine ex Sacerdotum odio parius Deo sa-
 crificare aut etiam probas à Deo ad soland cultum auerti: quare re
 Dei expositulatio d. 1. Reg. 2 loquens loquens sum / seu pollicens / ut domus
 tua ministraret in conspectu meo / in sempiternum / sicut Pontifi-
 catu hereditario iure perpetuo obtineret / nunc a. absit hoc à me.
 Sed quicumque honorificauerit me, glorificabo eum: qui a. contemnunt me
 contemnentur / haec quippe iustitiae divinae regula est / perque peruat
 quis, per haec et torquetur. Sapient. 11. meritoq; adeo in Principibus mei
 contemtu in contemtu uleis cor. / quia ergo magis honorasti filios tuos
 quam me / quippe qui Sacerdotibus eis nō abrogaueris, quo eos in contume-
 lia mea fungi satis noueras. / propterea suscitabo mihi alium Sacer-
 dotem fidelem et edificabo ei domum fidelem, et futurum est, ut quicumque
 remanserit in domo tua / siue de posteris eius tuis / ueniat incurrans
 se illi / humiliter supplicans / ut accipiat nummum argenteum et tortam
 panis, dicatq; ad Pontificem, Dimitte me obsecro ad unam partem Sacerdotum,
 talem, ut comedam buccellam panis, nec fame emoriar. Et capite proxi-
 mo. Quod Ifohi nouerat, indigne agere filios suos, nec corripuerit eos
 idcirco iuravi quod non expiet iniquitas domus eius uictimis et muneribus
 in aeternum. Atq; hoc ipsum supplicij genus oib; Sacerdotibus à quibus con-
 temnitur Deus comminatus Malach. 2. & 2. Ubi est honor et timor
 meus, dicit Dñs ad nos, o Sacerdotes, qui despiciatis nomen meum. / etc.

cessistis de via mea et scandalizastis plurimos in lege, sicut legem
meam vel exemplo vestro migrarent, vel à iusta erga vos indignatione
caligantibus perperam intelligerent, propter quod et ego dedi vos con-
tempribiles et humiles omnibus populis. Mittam in vos egestatem, et male-
dictionem benedictionibus vestris, nec eximatas eas habebitis. Ego ego proiecero
vobis brachium, sicut omne auctoritatis robur vobis auferam, ut sterius so-
lennitatem vestram disponam super cultum vestrum, et assumet vos serum,
id est ipsum ministerium quod mihi prestatum non erit vobis honori sed
ignominia, ut quia indigne eo fungimini, fiat sicut sterius terra,
et pedibus hominum conculemini. Exemplo quoque Rex Saul 1.
Reg. 13. qui quoniam rem gratissima Deo se facturum ratus sacrificij
oblacione faciem eius placare sentauerat, ut eius opo adversus hostes
iuvaretur, à Samuele laudavit. Stulte quid egisti nec custodisti mandata
Dei tui, quae praecepit tibi ut meum expectares adventum per septem
dies. Quod si non fecisses cam nunc preparasset Deus regnum tuum in
sempiternum, sed nequaquam regnum tuum ultra consurget, nec in eo
filius tibi succedet, eo quod non servaveris, quae praecepit Dominus. Et iterum
2. Reg. 13. cum iussus fuisset hostes Amalecitas percutere et interfici-
cere à viro usque ad mulierem et parvulum atque lactentem, bouem et ovem,
camelum et asinum, ipsa. Regi eorum peperciisset, ovesque et boues ut deo
immolarentur, hac Samuelem obiurgatione confutatus fuit, Numquid
multo Dominus holocausta et victimas, et non potius ut obediat voci Domini?

maior n. e obedientia quod uictima, quoniam quasi peccatum hauri-
tandi e. repugnare, et quasi scelus idolatrie nolite acquiescere, siue
obedire et in uocatione, qua quis a Deo uocatus e, manere, quod oes
Deus facere per Apostolum ita iubet i. Cor. 7. Vnusquisq. in qua uo-
catus e uocatione, in ea permaneat, Vnicuiq. sicut diuinit Dñs (ma-
nusq. imposuit) ita ambulet.

Caput 3.

Item Carolus in uocatione sua n. mansisse nec mandata Dei custodisse, sed
multis modis siue ut Regem siue ut hominem priuato officio suo egredisse e.
et aliter, quod ipsi Deus diuinit, ambulasse, minime e. obsecram. Primum
n. uxorē suam iniuria affecit exortando nec maritatus debitum ei persoluen-
do id Dei praeceptum sit i. Cor. 7. Vxor uir debitum reddat, quia sui corpo-
ris potestatem n. habet, sed mulier. Nolite fraudare inuicem, ne tentet
uos Satanas. Itaq. Satana tentationi uxorem obiecit, presentissimog.
damnationis periculo animam eius obtulit, ipso decennio nunquam cum ea
consuetiens, ut ipsa ferri candentis contactu, tota etiam uirginē pro-
bare parata fuerit. Quod si hanc uxoris iniuriam aspicere in templo uideo
cumq. Monachis in choro psalmodia fungentibus magister compendari
posse eog. pacto Deo satisfactū iri credidit, qm in eo sua ead. opinio frustra
habuisset. Maluer. docemus, ubi Deus ad Iudeos ex postulat, quod uxo-
res suas despicere, nec aliter qm annillas haberent, quoniam ex Baby-
lonica captiuitate in Palaestina reuocantes, solo, puluere atq.

uiae longinqua incommodis tum frequenti parte forma corripissent,
cumq; ea uxoriq; facerent iniuria, in templū nihil ea causa minus
uentitarent, uictimarumq; oblatione flom et ciulatu Deo se satisfactum,
uos crederent. Et haec rursus fecistis, operiebatis lachrymis altare Dñi
floru et mugitu, ita ut non respirare ultra ad sacrificium ne accipias
placabile quid de manu uestra, quia Dñs testificatus ē inter se et
ugorem pubertatis tuae, quam tu despectisti, et tu haec particeps tua, &
uxor foderis tui, n̄ annulla ē, quonia cum ea patris legibus in matrimo-
nium conuenisti. Nonne ung. / Deo cam / fecit et residuum spiritus eius
est? (quod quid spiritus Deo residuum erat post creatū hominū, id uxor
inspirauit.) et quid unus querit nisi, semen Dei (nisi prolem, quae Dei
gloriae seruiat) custodie ergo spiritum urum et uxorē adolescentiae
tuae noli despicere. Deinde in Regio etiam manere n̄ seip̄ pauca fecit
Carolus, qm̄ Regibus Deus praeceperat. Primum assidua sacra
Scripturae lectione officium Regis discere neglexerat, contempto hoc Dei
mandato. Deut. ip̄. Postquam sedorit Rex in solio Magni sui describet
sibi legem in uolumine et habebit eam, legetq; illud oib; diebus
uite suae, ut discat timere Deū Tidē ita colere, sicut ipse colit se
iubet / ut longo tempore regnet ipse et filij sui posteri eius super
Israel. Et Ios. j. non recedat uolumen legis huius ab ore tuo, sed
quonia factus es Princeps populi Israel, bella Dñi perliantur, me-
ditaberis in eo dieb; et noctib; ut custodias et fauas oia, quae scripta sūt

98

in eo. Tunc diriget viam tuam et intelliges eam. Nimirum hoc cum
in honore est non intelligit nec viam suam dirigat, sed abiit vagus
in viam cordis sui. / Isai. 57. / Anemog oroso et securo laqueos tibi
positos transiit, usque comprehendit. / prou. 14. / Sapiens timet et
declinat a malo, stultus transiit et confidit. / prou. 22. / Callidus su-
dit malum et abscondit se: innocens seu fatuus pertransiit et affligitur
est damno. Confidentiam vero et securitatem discutit timor, quia
timor nihil negligit. Eccl. 7. Timor a. efficit sacra Scriptura lectio, quae
praetermittentes Principes nihil timent, nec discere laborant, ac eam
viam suam non dirigunt, sed in via ambulantes, cum ipsi insipientes sint
omnes alios stultos aestimant. Eccl. 10. verumque faciunt illud prou.
hoc est via quae videtur homini recta, nouissima a. eius ducunt ad
mortem. Si omnibus Principibus gentium uti venisse. Barnab. 3. affir-
matur, ut quia dereliquerunt fontem sapientiae Verbum Dei. Eccl. 1.
namque disciplina a Deo inuentam et populo eius tradita, qui est
liber mandatorum Dei, et lex quae in aeternum est, et quia non intraverunt in
thesauros eius, propterea non habuerunt sapientiam sed exterminati
sunt et inseriemur propter suam insipientiam. / Isai. 4. gloria Regum
est verbo Dei inuestigando et assidue legendo timore Dei conipere cog-
nitas suas dirigere. / prou. 25. / Gloria Dei est carere verbo, et
gloria Regum est inuestigare sermonem et in eo sapientiam quaerere quasi
pecunia et thesauros offodere illam, quod qui faciunt, non deum

intelligunt timore Dei et scientia Dei inueniunt prou. 2. hanc
Principi praecipueq inueni uia suo directione id monito tu ex em,
pro suo sic David instruat psal. 118. in quo corripet adolecen-
tior uia suam? in custodiendo sermones tuos, Adolescentulus et con-
tentus sum ego, Iocundus Princeps et aduersus me loquebantur, me
persecuti sunt gratis, ego a. n. dereliqui mandata tua. Quomodo dilexi
legem tuam? tota die meditatio mea est. Lucerna pedibus meis verbum tuum,
et lumen semitis meis. Iudicijs tuis timui et a mandatis tuis formidauit
cor meum. Ad oia mandata tua dirigebam, propterea odiui oem uiam iniqui-
tatis. Super inimicos meos me fecisti prudens mandato tuo. Super senes
intellexi, quia mandata tua agnoui. Super omnes doctores me fide super
ipsos Sacerdotes populi doctores intellexi quia testimonia tua medi-
tatio mea est, et consilium meum sunt iustificationes tue.

Caput. 4.

Carolus. hoc consilio minime uti, nec id genus, meditatione uia sua
dirigere et corrigere solitus fuisse; eamq illi prima oium illorum,
que illum in regnando praecasse id ostendimus tu priuata et communia
calamitatum causa extitisse, haud difficiles sibi probari patietur, qd
actiones suas ad sacra litterarum praeceptis et exemplis comparare
uoluerit. Eundem a. toto Imperij sui tempore, in Germania et Gallia
Aquilonares populi opidum strage, uinitate exordio et Episcoporum
plebiunq inuentione immanissime deuastarent, nunquam eorum est

98
99

remedio quo uno totius orbis mala sanari posse perspicue in Scriptu-
ris docemur, Episcoporum, puta, concilio. Ita quippe scriptum est Sap 6
Multitudo Sapientum est sanitas orbis terrarum, Reg hoc Dei prae-
ceptum ad Reges praecipue pertinet. Eccl 6. In multitudine praesbiter-
um et sapientia hominum ex corde coniungere. Hoc patre eius
Ludovicus Rex fecisse anno 852 annales Francorum à Lutho editi te-
stem verbis testantur: Apud Maguntiam, presidente Rabano Archie-
piscopo cum omnibus Episcopis et Abbatibus Orientalis Francia, Baioariae
et Saxoniae synodus habetur, Rex ad Principibus et praefectis Pro-
vinciarum publicis causis litibusq; componendis insistebat. Hoc ipsum
annus eius Ludovicus Imp. fastidavit, velut ex edicto eius apparet, quod
ex Parisiensi concilio in annales Baronius retulit anni 828.
huius quoque digni sumus. E autem tale

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi Ludovicus
Carolus, divina ordinante prudentia Imperator, Augusti omnibus
fidelibus sanctae Dei Ecclesiae et nostris. Recordari nos credimus, qua-
liter hoc anno consilio sacerdotum, et aliorum fidelium nostrorum gene-
rale ieiunium per totum regnum nostrum celebrare iussimus, Deumq;
tota devotione deprecari, ut nobis propitiari, et in quibus eum maxime
offenderimus, nobis manifestare et ad correctionem nostram necessarium tran-
quillum tempus nobis tribuere dignaretur. Volebamus siquidem tem-
pore congruo Placitum nostrum generale sive Imperij comitia habere

et in eodem de communis idē tam de nr̃a quam de Episcoporum Prin-
cipū et subiectorum correctione agere, et ita Deo miserante fieret
nr̃i communio hostiū, sicut nostris, praepedisset / quoniam Bulgares
Deus in Imperij fines immiserat, qui innumera vitia in eomala
perpetraverunt, et Aizo ab Imperatore deficiens, Sarracenos
adversus copijs toto biennio ingentibus malis populos Francis sub-
iectos affecerat, et Casarei exercitus duos vicinos locos uicerat
ac profligarat, quos Caesar postea in Comitibus Aquisgranensibus
ob rem concordiae gestam ignominiose in ordinem redegit / sed
quia tunc fieri n̄ potuit iuxta uoluntatem nr̃am, uisum nobis fuit
praecons placitū cum aliquibus nr̃is habere / nec mediocris publi-
cū malorum domestico consilio committere, ubi in commune nemo
consultat, sed sua quisque utilitati uelificatur, nec religioni libet
ex patria ruinis sua comparare commoda, et in eo de his quae
propter praedictū impedimentū remanserunt, qualiter ad effectū
peruenirent Dñō adiuvante considerare. Quapropter nosse uol-
uimus solertiam nr̃am, quod in isto praesenti Placito cum
fidelibus nr̃is considerauimus, ut primo oīum Archiepiscopi
ad suis Suffraganeis in locis congruis tempore opportuno conueni-
rent, et ibi tam de tua qm̃ de oīum nr̃am correctione et emen-
datione edū diuinā auctoritate querendo inuenirent et nobis
data fidelibus nr̃is edū ministerium sibi commissū annun-

100

tiarent. Quis n. non sentiat Deū nris grauiſſimis actibus eē
offensum et ad iracundiam prouocatum, ut uideat tot annis multifarijs
flagellis iram illius in regno nobis ab eo commisso deſeruire? uide,
huc in fame continua, in mortalitate animalium, in pestilentia
hominum, in sterilitate oīum frugum / et ut uideam / diuerſiſſimis
morborum cladibus atq; ingentibus penurijs populus istius Regni,
terribiliter uexatum et afflictum, atq; omni abundantia rerum
exinanitū. Nec illud etiam dubitamus ex iusta Dei uindicta pro-
uenire, quod saepe scandala per Tyrannos in hoc regno exsurgunt,
quod pacem populi Christiani et unitatem Imperij sua prauita-
te nituntur scindere. Nam et id nihilo minus peccatis nris
imputandū ē, quod inimici Chri nominis praeterito anno ingressi
in hoc regnū, depredationes, incendia Ecclesiarum, et captiua-
tiones Christianorum, interfectiones seruorum Dei, audenter exim-
pune imō inuoluntate fecerunt. Agitur siquidem iusto Dei iudicio,
ut qui in cunctis delinquimus, interius simul et exterius fla-
gemur / nec solum externos et barbaros, sed etiam internos et
domesticos hostes experiamur. / beneficijs quippe Dei euidentes
existimus ingrati, quoniam his non ad uoluntatem Dei sed ad libid-
inem carnalem uti inuenimus, et ideo merito Creatura Dei
nobis diuinitus concessa pro Deo contra nos ingratos pugnant iuxta
illud, Pugnabit pro eo orbis terrarū contra intemperatos. Verum q

tot malis vexamur atq; percutimur toto corde dignis necessariumq;
ut reuertamur, quatenus illud prophetium in nobis impleatur, qd
dicitur, sola vexatio intellectum dabit auditui, sed quia pius et cle-
mens Dñs sic ipsam flagellum moderatur, ut non ad interitum sed
potius ad correctionem nrām inferre videatur, debemus in conspectu
eius ueraciter humiliari et faciem eius in confessione praeuenire.
eiusq; pietatem prouis mentib; exorare ut qui fecit nos iustiss-
sima flagella sentire, faciat nobis peccata nra, pro quibus ab eo
flagellamur, cognoscere, et in quib; eum maxime offendimus, et
iram illius prouocauimus manifestius intelligere, ut post eomi-
ssante praua deserendo et corrigendo, bona etiam sectando et
tota cum deuotione sectando sine exsequendo impleamus per Spi-
ritum humilitatis et animā contritam sacrificium Deo debito
offerre, iramq; illius indignationis euadere, et per dignā congruā
correctionem et bonorum opum exhibitionem, gratiam eius pro-
pitiationis licet indigni promereri. At quia nos magis in hoc
peccasse cognoscimus, qui uelut Imperator ac Reipub. caput /
forma salutis oib; ee debuimus et oium iuram gerere / potius
quam feram consecratione tot menses singulis annis inutiliter
consumere / et per auctoritate Imperialium prauorum acta, ne
tanta aurescerent, corrigere / nec malefacientibus consentire,
et paucis improbis pariendo tot innocentū milia fortunę suis

100
101

omnibus euertere. / cupimus Dñs nobis propitiū in conspectu pi-
etatis illius per dignā satisfactionem ueniam adipisci, et per salu-
bernam correctionē et bonum studium, quod nostra desidia
et ignorantia hactenus neglectū ē. consultū fidelium, tem-
pore oportuno, quantum in nobis ē studiosissime emendare, et
nrām in hoc uoluntatem oibz manifestam facere. Quapro-
pter statuimus atq; decreuimus, cum consultū Sacerdotū esse,
rorūq; fidelium nostrorū huius rei gratiā, ob placandam
se: contra Nos, nobisq; subiectos populos Dñi furorē, con-
uentus eorūdem Episcoporū in quatuor Imperij nrī locis con-
gruentissime fieri, in urbe Moguntiacenti, Parisiensi, Lugda-
nensi et Tolosana. In quibus conuentibz querere tractare,
et cum Dei adiutorio inuenire debent de causis ad religio-
nem Christianā et eorū iuram pertinentibz: quid à Lincii,
pibus reliquisq; populo uel ita ut diuina auctoritas docet aut
aliter teneatur, uel quid inde ex parte uel toto dimissum
sit, ut n̄ teneatur. Deinde quid in ipsorū Episcoporū, qui La-
icores populi constituti sunt, moribus conuersatione et actibz
inueniri possit, quod diuinæ regulæ atq; auctoritati n̄ concordet.
Simulq; inueniant, quæ occasionēs in utroq; ordine / seculari
et Ecclesiastico: in effecerint, ut à recto tramite deuiatum sit,
et quidquid de his causis inuentū fuerit, solerti cura custodiat, ut

nullatenus ad aliorum notitiam pervenire permittant, ante consti-
tutum tempus. Et ideo unus Notarius inter oēs eligatur, qui qđ
ipsi inuenerint, describat, et ipse sub iuramento constrictus, ea quę
inuenta atq; digesta fuerint, diligenter fideliterq; conseruet.
Similiter a. et Lotharius Caroli Magni Carolus Magnus Imp. atq;
abbas Pipinus Rex annuos Episcoporum et Abbatum conventus
maximo Ecclesię et Reip. emolumento habere consueverant,
quę de re Baronij uerba sunt anno 725. Plane observatione
digna res ẽ, Carolum Magnum, antequam in bellum aduersus hostes
cum exercitu proficisceretur, ad componendum civilem statum
et bene disponendas res Ecclesiasticas Episcopos et Abbates con-
uocare consueuisse. His plane Carolus diuinũ sibi Numen con-
cilians, aduersus hostes pugnans, uictor semper existit. docens
omnes Principes Christianos, qua uia sit inuadendum, ut maxima
quęq; intrepide aggredi, fortiter prosequi atq; feliciter ualeant
consummare, et itẽ anno 776 Carolus celebrem Synodum
in Vicormatia celebrandam curauit, ad componendas ex more res
Ecclesiasticas et Politicas, exemplo expertas sapissime, curare.
Deinde res bellicas, cum ipse esset sollicitus de reb; Ecclesiasticis
conseruandis. Certe quodad frequentes Synodos à Carolo annis
fere singulis habitas pertinet, minimũ placet quod assentitur
opinione quod potius, quod certa auctoritate, hos fuisse tantũ

101
102

Laicales conventus seu comitia ad res bellicas alias politica.
Etenim id in his constat, sanitos esse Canones ad res Ecclesi-
asticas spectantes, ex parte de his ois contraria assertio vel du-
bitatio debet. Custos siquidem sacrorum Canonum tenacissimus Ca-
rolus, ex eorum praescripto annis singulis Synodales voluit eodem
saeros conventus celebrari, quibus et Magistratus Regni interfuisse
aeque sentimus, in ijsq; etiam, quae ad Regni optimu statu perti-
nent, esse cognita optimaq; disposita non negamus. Et ut huius
instituti originem repetamus, sciendum fuisse anno quarto Lip-
pi Regis concilium celebratum apud Palatium Veronis, in quo
statutum quarto Canone ut bis in anno Synodus celebrari deberet
loco, quo Rex ipse iussisset, in cuiusq; agi praesentia, ad quae
convenirent Episcopi et Abbates, eorumq; altera Calendis Martij,
alteram u. Calendis Octobris celebranda esse; ut taceamus modo
dicere de innumervis antiquis Ecclesiasticis legibus ista iubentibq;

Caput 8.

Quod ergo praefus et legu Ecclesiasticoru et Maioru suorum
monis oblitus, ista malorum publicoru medicina uti superse-
derit eog Remp. collabi ac possum ire siuorit, partim ipsius, par-
tim domesticoru partim Episcoporu culpa factu videtur. Nam
ipse n' una timendi causa habuit, ne sua clemencia, sinistrarq;
clementia, liberalitati, ac Pietati n' sine causa assignarentq;

omnes illae calamitates, quae in universam Imperii incubuerant.
Et profecto si fuerunt ea aetate Episcopi, quibus iam mente muenis-
set se esse Angelos Dñi exercituum et legatione pro Christo
fungi, quibus ministerium suum non vituperare, sed eo digni inue-
niri cuperent / quales nequaquam defuisse veri & simili / haud
dubie quiddam Oriae Regis simile Carolo in synodo fuit euentum,
quod quidem 2. Paral. 26. sic narratur. Gregorium è nomen Oriae
procul propter crebras victorias, eoq̃ auxiliaretur ei Dñs
et corroborasset illud, sed cum roboratus esset, eleuatum è cor
eius in interitum suum. et neglexit Dñs Deum suum / nihil
curando mandatis eius. / ingressusq̃ templum Dñi. / Sacerdotis of-
ficio fungi et. / ad oleum incensum uoluit super altare / ut
nimis oēs priores Reges pietate ac deuotione superans. Deo
fieret charior et hominibus augustior. / statimq̃ ingressus post
eum Adrianus Pontifex, et cum eo Sacerdotes Dñi octoginta
uiri fortissimi restiterunt Regi atq̃ dixerunt. Non è tui
officij Oriae, ut ad oleum incensum Dño, sed Sacerdotum qui con-
secrati sunt ad huiusmodi ministerium. Egredere de Sanctua-
rio, ne contemneris. / Deo, dum cum aliis, qm̃ ille uult colere
postulas / quia n̄ reputabitur tibi in gloria à Domino. Simi-
liter certe Carolus ab Episcopis, uiris fortissimis, auditurus fuit.
Non è tui officij Carole, ut in Ecclesiae choro cum Monachis orari

132
163

et psalmon melioris inveniendi: s. deditus et laudibus Dei infatiga-
biliter sis intentus. Sacerdotum precipue Monachorum officium, lau-
dare Dominum sermonibus David 2. Paral. 29. Cantare et psallere
Domino et loqui in psalmis et melioris hymnis et canticis spiritualibus gra-
tias agentes semper pro omnibus Ephes. 5. facere observationes, orationes
postulationes, gratiarum actiones pro oibz hominibz, pro Regibus et oibz qui
in sublimitate sunt. 1. Timot. 2. Regd. 2. Principumq. orationes, psalmi
et hymni sunt facere iudicium, diligere misericordiam, et sollicitum ambu-
lare ad Deo et proximo. Mich. 6. præse in sollicitudine. Rom. 12. esse
patrem pauperum liberare pauperem usiferantem, et pupillum cui n. e.
adversari, consolari cor vidue, causam quam diligentissime investigare contra-
dere molas iniqui, et de dentibus illius auferre prædā. Job. 29. querere
iudicium et reddere velentes quod iustum ē. Isai. 16. esse timori mali
operis et vindicem in iram. Sed qui malum egit: bonum vero et laudem,
tribuens ijs, qui bonū faciunt. Rom. 12. Age ergo hinc facite et ex templo
egredere, nam nec a Deo nec a viris gravibus tibi reputabitur in gloria
quod ad Imperium vocatus, Monachum agros præceptes, nec in vo-
catione tua permanes.

Caput. 6.

Seu etiam Carolus Dei præcepto, et maiori exemplo motus suis
ac Resp. morbis tyranno cogenda succurrere nō dubitaret, apparet
non futurū fuisse, ut domesticā suaviorē, ea illi mentem

et cogitationem excoherent. Semper n. domestici et privati Principum
Consiliarii publici consilij hostes inveniuntur, quod ab eo moribus suis cen-
suram et auaritia atq. ambitioni suae impedimentum formident. Itaq. n.
habent Reges, cui maiores sibi aliunde quam a domesticis et proximis inimicis
tuis paratas esse credant. quippe quibus nulla sit religio, sui compendij causa
tyrannidem mallo qm Principatum et esse Consiliarios in semetipsos. Eul. 37.
quibus qui se remig. tradit publicam, sua facere pt uerba illa Jerem. 17.
Dilectam animam meam in manum inimicorum eius. Non minus autem
quod ibidem legitur, sibi dictum putare debet, Et fratres tui et domus pa-
tris tui, etiam ipsi pugnaverunt aduersum te, ne credas eis in locis fuerint
tibi bona. Quodq. ex Michaa. Ezechias Rex audiuit. Mich. 7. Nolite ore,
dece amicos et nolite confidere in diuit. ab ea quae dormit in sinu tuo, cu,
stodi claustra patris tui, quia si regnandi causa pietatis obliuisc. filius
contumeliae facit patri, et inimici hominis domestici eius. Quo minus miran-
dum e tam accurate Principes a Spiritu S. reueri. Eul. 33. audite
me Magnates et Rectores populi auribus percipite. filio et mulieri
fratri et amico ne des potestatem super te in uita tua, ut te subiciat
eorum suauis, quo ipsi uolunt abiciui sinas. Episcopi deniq. complures
pro ambitum turpemq. et saeuilegam aerum sacram nundinationem
seu simoniam, Ecclesiam praefectura potiti, nec per Christum et amore
eius tanqua per ostium, sed ante Christum uenientes, id e se plusq. m.
Christum amantes, et per ambitionem et auaritiam, uelut per fenestram, aut

103
104

pseudochygnū in ouile ingressi, ex eōq; alieni fures et latrones, nullā
rem magis, qm̄ uerū pastord consensum metuentes, manibus et pedi-
bus omnia enixe rogasse et fecisse, meritis credantur, ne ad lucem con-
cilio uenire necesse haberent. Omnis n. qui male agit odit lucē
et non uenit ad lucē ut n̄ arguantur opem eius. Joh. 3. Ita partim
segnis et otiosa Caroli Imperatoris innocentia ac simplicitas, partim
Ministrorū eius ambitio et auaritia, partim deniq; Caesilegorū Epis-
coporū nequitia et infidelitas ingentes cladēs Germaniæ Galliæq;
provinciis, ac tantā pestem fumū et interitū vniuerso Im-
perio attulerunt, pro eo ac scriptū ē. Eul. 10. Regis insipientis perdet
populū suū, siue ut ita à Poëta dictū ē, quidquid delirant Reges
plectuntur Achivi.

Apud. 7.

Deinde in hoc quoq; Carolus saluandū literarū consilio minime
se usum declarauit, quod Consiliarios suos exuere et eorū neces-
sitatem scire, curā n̄ habuit, siue quid eis dēt inuestigare prece-
misit. Nam Eul. 37. ita monitus fuerat, Omnis consiliarius pro-
dit, seu profert consiliū sādē aliquis Consiliarius in semetipso. id ē
qui in dando Consilio sibi ipsi consulat, suūq; bonū spectet / à consili-
ario serua animā tuā, prius scito quā ut ipsius necessitas. Irini-
pū quippe Consiliarij duorū sunt generū. Alios n. consulunt de regno
terrestri alios de coelesti: quib; nempe uis et rationibus aut regnū

huiusmodi conservare ac tueri, aut regno coelorum siue ad salutem populi, quibusq[ue] conditionibus bellum cum Deo per peccata susceptum componere, et gratiam eius ac pacem recuperare possint, quorum illi sunt Politici scientes Statui utilia, et Jurisconsulti intelligentes n[on] tam iusta q[uam] iura. Hi vero sunt Theologi, precipueq[ue] conscientiarum moderatores, quos Confessarios vulgo appellant. Neutros Carolus ea qua oportebat diligentia videtur excussisse. Confessario videlicet usus est Monacho aliquo aut Regulari (Petrus viri Theologica doctus, qui suscepto pauperum caritatis non nihil lucri captare ut deoretur quam ille rem solam sacris idonea censuit, caranina sua regimen illi committeret. Non fieri posuit, ut multa alia illi deessent, qua in eo requiruntur, qui Principis conscientia moderari, ac tanquam Speculator gladium venientem videre et buccina sonitu annunciare Principi debet, ut is observare et custodire se meminerit ne veniens gladius eum auferat, id est ne lethalis eum culpa in gogonem precipiet. Jer. h. 33. Quid n[on] est specialis peccatorum Principis et defuit scientia, ut eius officium noscivret, nec intelligeret, idem peccatum quod in homine privato lenissimum est, in Principe propter exemplum esse capitalissimum, unumq[ue] eius solum peccatum omisionis aut negligentiae multo graviora plurimis Subditorum atq[ue] etiam universae Reip[ublicae] Detrimenta importare posse, quam si multis hominibus et adulteris Deus et subditos offenderet, quae causa est, ut Prin-

capem semper uigilare, neq unquā animo omisso eē conueniat
prat. vno Ecce non dormitabit neq dormitet qui custodit Israel prou:
ig. Qui negligit uias suas mortificabitur. Jerem: 48. Maldictus qui
facit opus Dñi negligenter, minime proinde satis ē Principis
Confessarium Generale habere peccatorū scientiā, siue ea intelli,
gere peccata, quae abs quouis homine aduersus Dei et Ecclesiae pra,
cepta admitti possunt, sed necesse ē, ut illum quoq gladium nouerit
et uideat, qui etsi n̄ aliorum Principis tamen animā asferre possit,
id est, ut cognoscat peccata, quae siue omittendo siue admittendo Prin,
cipis officio aduersantur. Quotus u. quisq ē Monachus, omniumq Regu,
larum, qui de Principis peccatis iudicare possit, si praesertim bona
fide nuntium saeculo remiserit, nec nisi diuina contemplari, et
sua aliorumq peccata plangere cura quicquid habuerit? Deest
sit omni illa instructus scientia, quā asferre debet, qui pro anima
Principis Excubitoris partes suscipit, quid si nihili minus tibi,
cen ē, et animā nequit uertere, nec quasi tuba exaltat uocem suā,
ut annuntiet Principi scelus tuum? Isai 58. Ad hoc n. fortitudo
spiritus requiritur, quod Ezechiae Regis Speculator Micheas sic
nos suo doctō exemplo: Ego repletus sū fortitudine Spiritus Dñi
sūt fortiter tuba inflare possum / ut annuntiem Jacob scelus
suū. Audite me Principes Jacob, qui a bonis inini iudicium et
omnia recta peruertitis. Mich. 3. At n. animā et spiritū for,

fiduciam amittit, quisquis à Principe munus accipit, quo accepto gau-
deat et uersum spoliari timeat. Scriptum è n. prou: 22. Qui dat
munera auferet animam accipientium. et Eccl: 10. Venia et dona
excecant oculos iudicis (ut gladius uenientem non uideat Speculator
iussus iudicare civitatem sanguinem et ostendere ei omnes a homi-
nationes suas Eccl: 22.) et quasi frementem ore auertunt cor-
ruptiones eorum, id è, os illis obligant, ut corripere peccantes ne-
queant. Nec satis è quod ipse Confessarius paupertatis pro-
fessus nihil emolamenti pro se ipso nec petit nec admittit, si
Sodales eius et Collegae, quibus ipse è obnoxius, magnificè largè
habitare, et fundos, prata, parua pecunias deniq; nominibus
depositas obtinere gestiunt, manasq; ad dandum collectas, ad accipi-
endum uero porrectas habent Eccl: 4. nec unqua datis explentur,
ac uelut ignis et ignigeni Vulcani irati filij nunqua dicunt Sufficit.
Quid etiam? si Confessarius se Juri, imperio et ditioni Super-
iorum eximi, si onere Chori statis horis frequentandi et
psalmodiae in caeteris obeundi se louari, si conlatum suum oculis
dandi, ac superiores inde excludendi uis sibi fieri, si sportula, id è
panem uinum et obsonium, quod ipsi et Ministris satis sit, in di-
aria ex palatio sibi submitti, si se ab aula proceribus, et à no-
bilissimo ac ditissimo quoq; officij et honoris causa subinde uisitari,
si gratiam suam ab omnibus magno officiorum certamine ambiri, si

105
106

in Aula uenitanti sibi oēs asurgere, decedere et incurrere,
seu cernere uideat, si Principe suffragane Episcopatu aut etiam
purpura se positum sperare possit. An etiam dubium erit, quin ad
ei Princeps abduleat, nec ullo dehinc sit periculo, ne sua in
regnando dormitionem sonitus buccinae aut uox tubae instar
exaltata, interpellet? Caroli certe Confessario aut scientia aut
fidem animiq; presentia defuisse, uel hinc suspicari licet,
quod res Imperio recte gerendo utilissima omninoq; necessa-
rias ei subtraxit, quas eē iam demonstrauimus assidua legis
diuinae lectionem et annua Synodorum celebrationem. Sic quippe
Deus ipse de Prophetis et Confessariis nos iudicare docet Jer: 23.
Si propheta steterint in consilio meo et uiderint et audierint
sermonem meum et considerassent uerbum meum / tanqua-
m homines contemplari et a Deo docti / et nota fecissent uerba
mea populo meo / si tanqua-
m actiui et fideles dispensatores
nihil subtraxissent utilium / auertissent eos utiq; a uia sua mala,
et a cogitationibus suis pessimis / multo magis cessatores et osui,
tabundos, aliudq; agentes, ceteram rem minime malos, ad capi-
senda Reip: curam excitassent / nunquid n̄ uerba sua sunt quasi
ignis et quasi malleus conterens petram? Cum ergo cor Caroli
Confessarium eius n̄ contriuerit, nec igne et frigore torpente
eius animus calefecerit, argumento ē, Confessarium uerba Dei

n' auduisse nec uidisse et considerasse aut certe uisa et audita raro,
lo subtraxisse, quorum illud e Theologi Dormitatoris, qui n' praeue-
nit oculis suis ad Deum diluendo, ut mereretur eloquia eius / psalm. 7.
sed dormit uidetq et amat somnia, siue opes et honores, somni modo
colorites euascentes / psalm. 72, tu quod otiosi homines som-
niarunt, uerboq Dei uelut tritico paleas admixuerunt (Jer. 23)
hoc u. alteru e canis muti furor uirtutis et meritorum Diaboli
silento adiuuantis, nec dormientes et securus ad diligente anima
sua custodiam latratus suo exatantis, de quo Theologoru et Con-
siliarioru genere querela e / psalm. 16. Canes muti n' ualentes
latrare / quia poenitentia uelut freno in ore auertunt correptiones
eoru / uidentes uana, dormientes, et amantes somnia, et
Canes impudentissimi nesciunt saturitatem. Hoc quippe bono
Confessarius intere improbo, quod fasto comedit et aeplos anima
sua, uentura impioru insaturabilis, prou. 13. Insatiabilis
oculus cupidi / uidentis uana / in parte iniquitatis n' satiabitur,
sed / ut e flabaci. Totum in hamo subleuabit, traheo illud in
sagena sua et congregabit in rete sua.

Caput. 2.

Quod deinde ad Politicos consiliarios attinet, quam cura Carolu n'
fuerit ab eis anima sua seruare, quaq eoru foret necessitas
prius cernere, hoc unu documentu id potest, quod uelut Regina

106
107

traditus, uni Eribaldo Vuerellensi Episcopo omnia Imperij ne-
 gotia credidit, ipse interea orationi et psalmodi melodijs incesi-
 nenter deditus, quamvis fidem hominis pariter mala res et mala
 spem suscipere ei facere debuisse. Mala res erat. Cuiuslibet
 sine Aulicis, et secularibus, gregibus à Deo in custodia ac-
 cepti derelictio, Episcopo quippe à Deo præceptum est, Lasce oves
 meas. Vigila in omnibus labora, ministerium tuum imple, opus
 fac Evangelista, attende tibi et lectioni et exhortationi et
 doctrinae, insista in illis, hæc meditare, in his esto. Iusta oportu-
 tate, importune argue, obsecra, increpa, milita sicut bonus
 miles Christi, nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus
 ut ei placeat qui se probavit, dignumq. duxit, cui ordines tuos
 crederet. 1. Timot. 4. et 2. Timot. 2. et 4. Diligenter agnosce unum
 pecoris tui, tuosq. greges considera, n. n. habebis iugiter potesta-
 tem prout 27. et Paulus Act. 20. exemplo suo ostendens, qua fi-
 de suus Episcopus munus ex officio debeat, Domini inquit, publi-
 cio et per domos perorantia. Nocte et die non cessavi in la-
 chrymis monens unumquemq. vestrum. Et vero quis tanta est fa-
 tuitatis, ut credat, Deo ab eo, cui omnes sanguine suo emtas com-
 mittit minus laboris capi velle quam custos ille pecus facere
 non dubitat, qui omnia sibi mandata in Domino fidem operaq. sua
 probare cupit, velut Jacob Patriarcha facit, in Socerorum,

proculans Penes. si. Friores gregis sui non comedi, nec a p^{ro}
a bestia ostendi tibi, ego damnum o^{mn}e reddebam, quidquid fur,
tim peribat a me exigebas, die noctiq^{ue} astu urgebar et gelu,
fugiebatq^{ue} somnus ab oculis meis, siq^{ue} per urgenti annos ser,
uini tibi. Sed quid uerbis opus e, si perspicuo. Prius uerbo
credimus, Bonus pastor n^{on} e qui oues suas n^{on} educit ad pascuum
per uerba predicationis, nec uadit ante eas per Apostolica con,
uersatione, nec uita pro eand^{em} salute ponere paratq^{ue} e per
maxima ac perfectissima dilectione Joh. io. In hoc sua Deo et
gregi fidem Episcopus obligat, in qua si n^{on} manet, sed tunc
amplius mentes gregem suu^m derelinquit / nisi tam gravis sit ca^{usa}
ut sano nemini dubiu^m ee uel dari possit, quin deo gratus sit,
ipso a libi Ecclesie uniuersae opera nauare, qua proprio
suo gregi eand^{em} attendere. Merenariu^m se n^{on} Pastore^m prebet
ac neq^{ue} in Pontificis uenia lechalis peccati absolutu^m, fructusq^{ue}
quos toto, quo absuit, tempore Ecclesia illi reddidit, restituere, ne^{cess}
esse habet, quod audiente et comprobante summo Pontifice et
sauro Purpuratoru^m Lateran^{ensis} collegio S. Marcialis Narmiensis
Episcopus docuit, ut in concionib^{us} eius Romae editis uidere e pag:
397 et 398. Itaq^{ue} Curiales illi Episcopi, qui siue stipendiij
alim^{en}tis ead^{em} Principib^{us} addiunt opera gregi suo subrepta,
siue pinguioris Ecclesie aut ominentioris dignitatis epo^{scopo} affecti

107
108

quidvis facere maluit, quā quod Deo responderant ut attendant
gregi, in quo eos Spiritus Sanctus posuit, Episcopos pascere Ecclē
sua Dei, quam acquisiuit sanguine suo / Act: 20 / et Ecclesiae sua
pes alicubi ad suum et numerose familiarium cohortis nitorem
n. ad beneficentia, communionē et hospitalitatem domi, tales gre
ges sui pauperes, pupillos et viduas excedenda conferunt: hi ergo
Nammona manus dederunt, et quamvis Christi ministri sint. Anti
christo tamen, id ē, mundo, ventri, carni aut sanguini seruiunt,
et Christum adeo odierunt et contemnerunt, multoq. amplius in Ecclesia,
quā ullus Haereticus nocent, ut disserim S. Gregorius Magnus
S. Bernardus, aliq. Sancti Patres docent. Atq. in hos usquequaq.
conuenit illud psal. 77. dilexerunt eū in ore suo et lingua sua
mentiti sunt ei. Cora. eorū n. erat re. tum in eo, nec fideles
habiti sunt in testamento eius. Sata prouide culpa nix absolui
potest, Caroli simplicitas, qui Episcopum Deo tā infidelem me
liori fide sibi et Imperio inservitū credidit.
Mala deinde ambitionis speciosas causas ei suadere debuit,
quā hoc ipso Venerabilis prebebat, quod in tantis Reip. miserijs
clavibus et curis digitorum Imperatorū n. intenderit ad unius
Orbis sanandi remediū, quod ēē Episcopum concilia ostendi.
Publiū certe Imperij conuentum Carolus n. nisi post Ver
cellensem in ignominia dimissū indixit, qui nisi n. ming navis

obese quā corporis crassi fuisset, offusere debuit, hominem
cui cordi nō ē, ut re ad publicū Consiliū relata ab oībz in
mediū consulatur nequaqua ullā boni communis caritatem
habere, sed suam modo rem satagere, summūq; negotiorū
oīum arbitriū sibi uni vindicare et à se uniuersum Imperiū
ponderare uolere. Nec abhorret à uero id Haeresin Simonianam,
eo tempore in Imperio uiguisse, ex Henrici Accupis apud Luit,
peruandū confessione intelligamus, multos pecunia Vircollensi
deperda Episcopatu sibi conferisse, ut rimendi eāas habuerit, ne
conata Synodo suae sacrorū nundinationes summa in infamia
sua patescerent, ipseq; propterea nō modo ab Aula culmine, sed
etiam ab Episcopatus fastigio deiectus et afflectus, idcirco omnibus
tandē fieret.

Sed nec mala libidinis à nequitia specie uita eius caruit,
quippe in quē adulteriū in Augusta facti caderet suspicio,
propter quā etiā Aula pulsus fuit, quā de re sic Regina scribit.
Luitbaldum Episcopū, uim prius sibi perchaud, et in admini-
strandis publicis utilitatibus Vnicū consiliariū, obiecto adu-
lteri crimine, eo quod Reginae sacrorū familiaris, qm̄ oportebat,
immitteretur, à suo latere in dedecore cepulit. Et Sigebertus:
Carolus Imp. relatus uxorem suā pro eo, qd̄ plus iusto familiariter
ageret in Luitbaldo Episcopo, cepudiat. At n. Episcopi eā per

108
109

fectionem esse oportet, ut non solum in crimine sed etiam in criminis
suspensione vita eius uacet. Ita quippe ab Apostolo monetur Tit.
et Timot. 4. In omnibus te ipso exemplum praebe bonorum
operum in grauitate, in fide in Castitate, ut is qui ex adultero est
ueratus nihil habens malum de se dicere. Alioquin ut S. Hieron.
ep. 4 docet, frustra Episcopus detractoribus irascitur, si eis ob-
trahendi materiam publicis ministris, beatu. tunc est, si tam
sancte tamque grauitate disposuit uitam suam ut de eo sinistra aliquid
quid neque fingi quidem possit, in aduersus obtrahendum libidinem
nem pugnat meriti magnitudo, nec fingere quisquam ausus est,
quod in nullo putat credendum esse.

Caput. 9.

Quare etiam argumentum est Carolum sacrorum literarum
consilio uias suas dirigere minus curae habuisse, quod tanta in
iudicandis scelibus ignoscencia facilitate ac lenitate usus fuit
gladiumque in uindicta malorum sibi datum feriatam gessauit, et
omnem Imperij uim indulgentia sua ac disciplina dissolutione
imminuit. Sanonem certe Regulos in potestatem reductos non modo
impunitos sed etiam magna auri argentique copia onustos dimisit,
quos in oportebat per uellitionis et ingentium scelorum supplicia
capitibus exsoluere, et in crucis actis documento esse alijs, ne tam
horribilia in uniuersum Imperium nulla laesiti iniuria designare

auderent. Non se. sacra scriptura consulant, cuius preceptis et
exemplis suum erga noxios officium cognoscere potuisset. Tunc Rom. 13.
Qui resistit sublimiori potestati, Dei ordinationi resistit, qui a.
resistunt ipsi, sibi damnationem acquirunt. Nam Principes n. sunt
typi boni operis sed mali. Vis a. n. timere potestatem? bonum fac
et habebis pacem ex illa. Dei n. minister e. tibi in bonum, si autem
malum faceris, time. Non n. sine causa gladium portat, Dei n. mi-
nistere e. Vindex in iram ei qui malum agit. Itaque Principis
officium e. sic uti gladio, ut ab omnibus timeatur. Ab alijs quidem
quia malum fecerunt, ab alijs a. ne malum faciant. Nemini
proinde subiectum abesse debet metus, cum securitas delicti
libido sit eius, securum u. facit metum liberat, eorum qui plerumque
mement, impunitas. Unde consequitur Principem poenam male
facto committit nemini posse remittere, si gladio ex Dei volun-
tate uti, sed pro Ministro, n. pro Dno gerere velit. Verum ab Im-
perio vel prudentia vel Clementia excluditur, quin Princeps
eius, qui deliquit, poenam vel publicae utilitati condonet, si sine
detrimento vel periculo Reip. noxia ulius nequeat, vel consi-
derata delinquentis aetate, imprudentia, animi perturbatione,
magnis aut ipsius aut necessariorum meritis, emendationis securae
spe, alijsq. rebus appendicibus seu circumstantijs ei uenia aut
supplicij mitigationem ex aequo et bono debere indicet. Clementia.

hoc primum præstat. ait Seneca. / ut quos demeruit nihil aliud pari illis
debuisset pronuntiet, adeoq; plenior et honestior e quam uenia Gen: 9.
Quicumq; funderit sanguinem humanum, fundetur sanguis illius / Ma,
gistratus nempe iusu / ad imaginem quippe dei factus e homo. Leuit.
24. Qui blasphemauerit nomen Dñi, morte moriatur. Qui percusse-
rit et occiderit hominem, morte moriatur. Quis irrogauerit manum
cuius suum, sicut fuerit sic fiet ei, fractum pro fractu,
ra, oculum pro oculo, dentem pro dente cæstret, qualem inflixit
manulam, talem sustinere cogens Deut. 19. Si quis odio habens pro-
ximum inuidias fuerit ciuitati eius et percusserit illum, et mortuus
fuerit, morietur. non misereberis eius, aut auferes sanguinem noxiū
de Israel ut bene sit tibi / cum Iudices inuenerint falsum testem
dixisse contra fratrem suū mendacium / credent ei, sicuti fratri suo
favere cogitant, et auferes malum de medio sui ut audientes ceteri
timorem habeant, ut nequaquam talia audeant facere. Non misereberis ei-
us sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manū pro manu
pedem pro pede exiges. Deut. 17. Quis superbiuerit nolens obedire Saui,
dotis imperio et iussu iudicis morietur homo ille et auferes malū
de medio Israel, cunctusq; populus audiens timebit, ut nullus deinceps
intumescat superbia Deut. 18. Propheta qui arrogantia deprauatus
noluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi ut diceret, in-
terficietur Deut. 25. Memento quæ fuerit tibi Amale in uia quando

egrediebatur ex Aegypto, quomodo occurrerit tibi, et extremos agminis
tui, qui lapsi residebant ceciderit, quando tu eras fame et labore con-
fectus, et non timuerit Deum. Delebis ergo nomen eius sub caelo. Cave
ne obliuiscaris. Exod. xv. Bellum Dñi erit contra Amalec à generatione
in generationem. 1. Reg. ix. Dixit Deus Regi Saul Vade et percutere
Amalec, et demolire universa illius n' parce ei sed interfice à viro
usq; ad mulierem et parvulum atq; lactantem bovem et ovem Camellum
et Asinum. Saul u. peperit Agag Regi Amalec et adduxit eum
captivum. Cui Samuel dixit. sicut fecit gladius tuus mulieres absq;
libens, sic absq; libens erit inter Mulieres Mater tua. Et in frustra
conduxit eam Samuel coram Dño, cui nulla gratior immolari potest victi-
ma, quàm Tyrannus in populum Dei serviens. Itaq; quod Saul ei peperit,
uideret, nec bellum Dñi sui gessisset, ut Deo et populo pro iniuria Satis
fieret, propterea Deus nihilo eum quoniam Idolatra meliorem duxit, et
propter scelus inobedientie Regis decernit, quo Exemplo Carolus VIII
doceri debuit, ut Dei et Imperij iniurias in Danonum Regis ultio
retur, gladiq; matres eorum absq; libens faceret, quod quoniam facere
prætermisit, et captis peperit, similiter ei evenit, ut Sauli prænu-
tium fuit: Quia proiecisti sermonem Dñi et proiecit te Dñs, ne
sis Rex super Israel. Numer. 25 et 31. Hostes nos sentiant Media-
nitæ et percutite eos, quia et ipsi hostiles egerunt contra nos et
doleperunt insidijs per foeminas suas, ut cum illis fornicaremini et vo-

110
caremini ad sacrificia sua et adoraretis Deos eorum. Dixitque Dominus
Moysi ulciscere filios Israel de Medianis, statimque Moyses, armatus
inquit ex nobis vires ad pugnam, qui possunt ultionem Domini expetere,
qui hostiliter egerant contra Deum. nempe de Medianis.

Caput 20.

Atque quoque discere Crassus potuit sui officii esse Dei et Imperii
ultionem de Danis expetere, qui hostiliter egerant contra Deum,
templa eius incendiando, et contra populos Imperii provincias et urbes
eorum diripiendo et devastando. quam ultionem Crassi successor Arminius
feliciter et executus Deo miraculosam ei victoriam tribuente, qui
tamen, quoniam semina ex imperio tollere eiusque causa Synodum
Episcoporum indicere neglexit, cum ipse in dimidio diei suorum pedicu-
lari morbo miserè confectus et consumptus interisset, tum Imperium
usque ad Henrici Aucupis regnum Hunnorum aliorumque Barbarorum in-
curSIONibus et populationibus subinde devastatum fuit. Reg-20 et 21
Veniens vir Dei ad Regem Achab dixit ei. Benedixit Dominus, quia dixe-
runt Syri. Deus montium est Dominus et non Deus uallium, id est quia
Syri me blasphemant neque tam potentem putant, ut aequè in pla-
nitia atque in montanis victoriam vobis tribuere possim, etiamsi
vos propter Iobolothiam quæ mea digni non estis. ego tamen propter
me et gloriam meam. Dabo sem multitudine hanc grandem
in manu tua, et ex miraculosa victoria vestra sciens quod ego

sim Dominus. Filij ergo Israel castra metati sunt contra Syros, quasi
duo parui greges Caprarum, Syri autem (multitudine sua) ple-
pleuerunt terram. Commisitque bellum, et peruerunt filij
Israel de Syris centum millia praeditum in die una. Fugerunt
a. qui remanserant in ciuitatem, et cecidit mures super ui-
ginti septem millia, qui remanserant. Et Achab Regem Sy-
ria non occidit sed pepigit cum eo foedus et dimisit eum. Cui dixit
Propheta Domini. Quia uirum dignum morte propter blasphe-
miam, quam dimisisti de manu tua, erit anima tua pro anima eius,
et populus tuus pro populo eius. Et post triennium occisus fuit Achab
a Rege Syria ut impleretur uerbum Domini, quod locutus erat
Job 29. Cum sederem quasi Rex circumstante exercitu, ero moe-
rentium consolator, Pater eram pauperum et caecam quam nescie-
bam diligentissime inuestigabam, conterebam molas iniqui,
et de dentibus illius auferere praedam. Benedictio perit,
ori ueniebat super me, eo quod libera essem pauperum auiferan-
tem, a generatione qua pro dentibus gladios habet, et com-
mandet molaribus suis, ut commedat inopes de terra sua et
pauperes ex hominibus, ut est Lxxxi. 30. Talis benedictio
super Crasum nequaquam uenit, quippe qui non modo Danon
molas non contriuerit, sed ultro etiam pauperum patrimonium, aurum
scilicet Rhemensis et Merensis Culeciae molaribus eorum mandenda

114
112
ad deorandum obsecravit, ex quo satis intelligi potest, quod in ceteris
rebus curam non habuerit, ut quæreret iudiciū et velociter reddere,
net, quod iustum est, velut Reges Christi exemplo facere mo-
nentur. Isai. 16.

Capit. ii.

David etiam cum præcepto tum exemplo suo Reges gloriū
adversus Injustos, et pauperū vexatores nequaquam feriatū aut
otiosum gestare hoc modo docet: psal. 81. Vos Reges et Prin-
cipes Dñi estis, et filij Ecclesiæ omnes. Vos. sicut homines
moriemini. Ne ergo vobis eveniat mors peccatorum, quæ est
pessima. psal. 35. Indicate egeno et pupillo, humilem & pau-
perem iustificate, eripite pauperem et egenū de manu
peccatoris liberate, id est, ut psal. 71. dixerat, salvos facite filios
pauperum et humiliare calumniatorem et oppressorem. psal. 100.
In matutino / sive ante oīa alia negotia / inspicite oēs pec-
tores terræ, ut disperderem de Civitate Dñi oēs operantes ini-
quitatem. Peccatores terræ sunt, qui non sibi tantum, sed etiam
terre siue universæ communitati peccant, eamq̃ vel exemplo
in culpa, vel facto in poenā societatem pertrahunt. Talis
fuit Achan. Jos. 7. qui facto suo, sacrilegio puta, aut furto
rei Deo consecrata furorē Dei super oēm populum confla-
vit, et causa fuit, cur exercitus Israeliticus à paucis hostibus

in fugam uerteretur, quibusdam eorum interfectis, sed in posterum
aliud quam eadem et fugam sibi polliceri possit, uelut Deus ipse
testatur. non poterit Israel stare ante hostes, eosq³ fugiet, quia
pollutus ē anatbemate. Non ero ultra uobiscum, donec deleatur
qui hoc contaminatus ē dolore. Hoc exemplo Rubenitas, eorūq³
participes reliquae tribus Israeliticae, à nouanda religione uel
Domini cultus formula sic deserrent Jos: 12. Vos hodie celi,
quistis Dñm, et iras in uniuersum Israel ira eius desaniet. Nonne
Achan praeterijt mandatum Dñi, et super oem populum Israel ira
eius incubuit. Tales peccatores terra fuerunt ceteri illi uirib³ Ga-
bae Judic: 19. quorum Sodomitica libido fuit causa, cur tribus
suae uiginti millia quinq³ fortissimorum uirorum tam oim ciuita-
tum et uiculorum adolescentes pueri mulieres et puella ferro
et igne peremerentur. Talis peccator terra fuit Saul, qui in
Eet Vir sanguinum et innata crudelitati suae obsequeretur, tñ
quasi pater pro filijs Israel Gabaonitas seruos publicos nulla
eorum culpa occiderat, quod illius seruitia populus uniuersus
qui ei n̄ interieperat, triennali fame luere necesse habuit,
nec iram Dei prius expiare potuit, quam Gabaonitis inde
septem filiorum et nepotum Saulis pro iniuria fuit satis,
factum 2. Reg: 21. Tales deniq³ peccatores sunt, qui inq³ ceteros
à Dei cultu et seruitio seu dictis seu factis auertunt, quomodo fecit

Jeroboam qui praeuauit et prauare fecit Israel / 2 Reg. 15 / et
 filij Heli, qui sua improbitate causa fuerunt ut homines deriderent
 sacrificio Dni / 1 Reg. 2 / ut omnes uiderent Sacerdotes, qui despiciant nomen
 Dni, claudum cauum et debilem ei immolantes et scandalizantes plu-
 rimos in lege, ut lege Dei uel transgrediantur, uel perperam interpre-
 tentur / Malach. 1 et 2 / ut Pharisei, qui cum homines gentiles prae-
 dicando ad uerum Dei cultum perduxissent, seu proselytos fecissent,
 suo postea auaritia, ambitionis, superbia inuidia et hypocrisis ex-
 plo eodem faciebant filios gehennae, ut satius ipsis fuerit, idolatras
 manere quam uerum Deum cognouisse, omnes deniq, quibus in uia
 salutis ducatum praestabant, uiam in damnationis foueam cadere
 faciebant / Matth. 15 et 23 / quae pro causa fuit, cur tam solliciti
 ad ipse Phariseorum fermentum moueret cauendum, tum amicos suos ei-
 dem fermento attendendo, id est per manifesta exprobrationem, et obiurgatio-
 nem circumscribendo, neu latius serpat prohibendo, uitam impendere
 hortaretur / Matt. 16 et 22 Luc. 12 / quo exemplo Paulus hominem
 inuesti manifestum de medio tolli iubet. 1. Cor. 5. Auferre malum ex
 uobis ipsis, et si quis frater est, fornicator aut avarus, aut idolis seruient,
 aut maleficus, aut ebrius aut rapax, cum eiusmodi nec cibum sumite.
 Nescitis quod modicum fermentum totam massam corrumpit. Simili-
 ter Creas Idololatria Regis ac Principum uocat fermentum, quo
 populus omnis fuit paulatim perieptus et corruptus Ose. 7. Qui

eius Civitas post commixtionem fermenti, donec fermentaretur tota.
David ergo se Regis in eo fuisse officium prædicat, quod rebus relictis
homines non sibi tantum sed etiam terre pericantes, et cæteris verbo et
exemplo pestilentes ac noxios interficeret, ut ita omnes iniquitatem
operantes de Civitate Dñi disperderentur, hoc est, ut cæteri poena
eorum deterrent iniquitatem operari non auderent. Hic n. poena usus
est, ut cæteri timeant, id est, sapere incipiant, eademque peccare cavant,
ut n. est Eccl. 1. Initium sapientia est timor Dñi, qui expellit peccatum.
Et prov. 15. Per timorem declinat omnis a malo. Et prov. 23. Stultitia
colligata est in corde pueri, et virga disciplina fugabit eam.
Et prov. 29. Virga et correctio tribuit sapientiam. Et prov. 19. Multo
tius pestilente stultus sapientior erit. Pestilens u. est, cuius pec-
catum contagione noceat ac nisi opprimatur morbum vulgat, siq. ciuita-
tem dissipat sine perdit. prov. 29. Homines pestilentes dissipant Ciuita-
tem. Tales pestilentes fuerunt Principes populi Num. 25. qui exem-
plo suo castra fuerunt, ut populus cum filiabus Moab fornicaretur, et
ab eis ad sacrificia vocatus Deus eorum adoraret, quos ad auerendam tam
culpam quam poenam pestem ac contagionem Deus multari sic præcepit.
Tolle cunctos Principes populi, et suspende eos in patibulo ut auertat
furorem meum ab Israel, ne deleam eos in zelo meo.

Caput. 12.

Itaq. saluti ciuitatis et Reipub. Rex consulit, pestilentia omnem

113
114

tam culpa quam poena a Deo expectanda contagio statim compes-
cendos, quod nisi faciat, proditione patriae reatum contrahit neglectus
Dei populique iniuria supplicium in se ac posteritatem suam contrahit.
Sic quippe Deus interminatus Leuit. 24, si negligens populus terra et
quasi parvipendens Imperium meum dimisit hominem, quid de semine
suo dedit Iolo Moloch sine filium suum ei immolauit. Nec uoluerit
eam interficere, posuit faciem meam super illos. Nam uultus Domini super
facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum, psal. 33. Et iudicet
ipsum et omnes qui consenserunt ei. Vnde Paulus ait Rom. 3. Digni sunt
morte non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Consen-
tiunt autem, qui cum aut uerbis aut factis peccata prohibere id possunt pre-
termittunt. Tacere est consentire, cum possis arguere, ait S. Ambrosius. Cri-
mina qui potest emendare, qui non corrigit, ipse committit. Et facientis pro-
curator culpa habet, qui quod potest corrigere, negligit obuiare, ut
docent Pontifices S. Damascus. S. Innocentius et Johannes VIII distinct.
83 et 86. Dist. 1. et 23. q. 3 et 8. Salomo denique pro sapientia diuinitus
inspirata, memor quae sibi Pater animam iam agens accuratissime
mandasset. Joab exercitus sui Ducem in ultionem Somicidij interfici-
endum curauit, quod impunitatem eius sibi ac posteritati suae exitio
sibi futura satis certum haberet. 3. Reg. 2. Nunciatum est Regi Salomo-
ni, quod Joab fugisset in tabernaculum Dei et esset iuxta altare.
Dixitque Rex ad Banania. Vade et interfice eum in tabernaculo, et

amovebis à me et à domo Patris mei sanguinem innocentem
qui effusus est à Joab, quia interfecit duos viros iustos melioresque se
et occidit eos gladio, patre meo David ignorante, quod sanguis ve-
nerit tui in caput Joab, et in caput seminis eius in sempiternum:
David autem et semini eius et domui et throno illius sit pax à
Domino usque in aeternum. Sed Carolus nihil horum fecit simile,
nec animus induxit, ut tot tam graves atroces et capitales Danone
iniurias Deo ac Germaniae Galliaeque populis factas ulcisceretur,
quippe qui erraret nesciens scripturas, nec velut adolescentior in
custodiendo sermones Dei viam suam corrigeret, sed a lionum muneris
functione, id est nocturnis diurnisque orationibus ac psalmodijs Deo
se satisfacturum credidit. Itaque super eum et super domum eius
reversus est sanguis tot innocentium, quem id Dani, id eius ministri,
eius negligentia et Reip. iniuria abutentes, quocumque modo effu-
derunt.

Capit. 13.

Porro a. sua etiam sinistra liberalitas et providentia, inque
dissipandis publicis vectigalibus, privatisque redditibus effusio Ca-
rolum salvandae literarum consilio parvum uti solitum, satis arguit.
Pastor n. Spiritus Sanctus monet Principes, viros suas officio fa-
ciendo, id est, Reip. conservanda, et adversus omnes internas et ex-
ternas eversionis et interitus causas, munienda tuendaque necessa-

114
115

rias n̄ imminuere Sed custodire, eaq̄ in re nihil ad uigilantiam
 ignauitatem cura et attentione reliqui facere, aliterq̄ facientes
 id ē remissos, segnes, animo otiosos et ignauos infirmitatem egesta-
 tem, sine uero ad munus surgendum necessariam inopiam, confusi-
 onem et contentum manere denuntiat. Eul. 31. In oibz operibus
 tuis esto uelox / impiger, ignauus, indolens, ac effiax / et omnis
 infirmitas n̄ occurret tibi. Lrou. 10. Egestatem operata ē manu
 remissa, manus. fortis diuitias parat / si u. princeps strenuus
 et ad Remp. intentus prospicit sibi copia omnium rerum,
 quae domi bellicae sunt necessariae / qui u. stertit ad aetate, filius ē
 confusionis, id ē qui tempus et occasionem necessaria parandi
 effluere sibi patitur, adueniente postea hyeme seu necessi-
 tate aut indigentia propter ignauiam suam confundetur et em-
 bescet. Lrou. 12. Manus fortis seu strenuorum et impigrorum do-
 minabitur, qui uanus et exors ē / princeps futilis et ruga mer-
 et sui inmemor officij alienas partes inuadens / parebit contentus.
 Lrou. 21. Cogitationes robusti seu strenui et industrij semper in
 abundantia, omnia. piger in egestate ē. Tota die concupiscit et
 desiderat, et occidunt eum desideria, noluerunt n. quicquam manus
 eius operari. Lrou. 18. Legerat deijcit timor / seu laboris metas,
 quia otium et desidiam diligit, Imperij u. labores et molestias for-
 midat et aduersatus / anima a. effoeminata esurient, id est

Principes multum indar desides et alieno Imperio obnoxij ab
omnibz Imperij instrumentis flagitiose imparati inveniuntur.
Qui mollis et dissolutus est in opere suo, frater e opera sua disti-
pantis, adeoq' n' e' cur Princeps Reip: uectigalia, siue per inius-
ticiam et discordiam dilabi et inserire sinens siue per Bavaroiar glo-
riam et ut ita dicam sumptuositate uel per largitiones minime
necessarias dilapidans, quemquid Reip: quam se infestiores ee plusq'
detrimenti importare pueret. Pro. ro. Noli diligere somnu ne te ee-
gestas opprimat, aperi oculos tuos et saturabere panibus, id e', si
panis, siue rerum omnia, quas tua et Reip: uita ac salus postulat, copia
habere nec unquid egens et a necessarijs imparatus opprimi cupido,
portet ut somnu seu negligentia caueas, et tuis a ministroru modo tuor
oculis uectigalia, oemq' rem necessariam apparatus subinde in-
spertes. Eccl. 1. 4. Noli inutilis ee et remissus in operibus tuis. Pro. 2.
24. Si fueris remissus in die angustiaru f. nec stitueris laboraueris, ut
rei familiaris angustias explices et ualoz es? imminuetur fortitudo
tua ut tuu id officium facere nequeas, quod e' saluos facere filios
pauporu et humiliare calumniatorem, liberare pauperes a potestate
et ex uanis et iniquitate redimere animas eorum psal. 71. Eue
eos qui ducuntur ad mortem, et qui trahuntur ad interitum, liberare
ne cesses f. nec n. sine causa gladiu portas, sed de iudicet es, be-
nefacientibus in bonu, uindicta u. in iram male facientibus Rom. 12.

115
116

Si dixeris vires n̄ suppetunt, qui inspektor ē cordis. ipse intelligit
 seruatore anime tue nihil fallit / nec ignorat tua ne culpa factu
 sit, ut vires ad bonos tuendos te deficiant / reddetq homini iuxta opera
 sua. Ne ergo Principis fortitudo imminuatur, sed vires ei suppetant
 ad erucendos eos, qui trahuntur ad interitū, necesse ē, ut in die angu
 stie, ad ei ē res angusta domi, non sit remissus nec cessatus, dor
 mitator, iners aut otiosus, sed vigilans, acies, gravis et strenuus,
 id faciens, quod David de se despollicetur psal. 18. Fortitudine
 meam ad te custodiam, ut tibi scilicet populo defendendo fortiter
 servire possim.

Caput 12.

Atq hoc ipsum Spiritus Sanctus per parabolam docet, dum
 Principem Reip: caput vocat, et quidem caput cornutum, hinc
 cornu dextero et sinistro armatum, ut corpus totū Reip: quidquid
 noxiū est prohibere possit. Cornu sinistrū ē fortitudo seu
 potentia humana, qua censetur numero, opibus, et beneuolentia
 subiectoꝝ, auxilijs, colonijs militibz ordinarijs et subsidiarijs,
 ducibz idoneis, armom, annona tum al maxime pecunia apparatus.
 Eccl. 10. Pecunia obediunt omnia. Itaq quidquid nummis
 presentibus opta et ueniet. Quisquis habet nummos securus na,
 negat aurā, fortunāq suo temperat arbitrio, dum tñ pecuniam,
 sapientia comitetur. Eccl. 7. Utilior ē sapientia ad diuitijs

et magis prodest uidentibus Solem, sicut n. protegit Sapiencia, sic
protegit pecunia, ut diuitem et copiosum multum tibi propitiam,
optent, eiusq. latus corporis sacra obiecta tegere parati sunt.
prou. 19. diuitiae addunt amicos plurimos, a paupere a. et hi quos
habuit separantur. nec temere quisquam tam inuenitur fatuus
ut Principi nauare opera uelit, cuius probrosas largitionibus
ipsa liberalitatis fortem exhaustum esse uideat. multi colunt
persona potentis, et amici sunt dona tribuentis. Fratres hominis
pauperis uidentur ei, insuper et amici prout reuertentur ab eo,
quia stoliditate et ignavia sua rem eum confregisse et ad inimi-
citas redactum esse intelligunt. Cornu dextrum e. fortitudo seu poten-
tia diuina, quae Deus homini propter fidem suam impertitur.
Oculi n. Dni contemplantur uniuersam terram et fortitudinem
praebent his, qui corde perfecto credunt in eam 2. Paral. 16. Vbi
etiam docemus nullum sinistri cornu, sine humanae potentiae uisum esse
si dextrum abuit, adeoque stultum eum facere, qui solo sinistro se ac-
Remp. tueri uelit. Quia fiduciam habuisti in Rege Syriae et non in Deo
Deo tuo stultus egisti et propter hoc bella aduersus te conturgent, quia
te cornu dextro mutila tu et diuina opem nudata intelligunt. 2.
Paral. 25. si putas in cornu sinistro id e. in robore exercitus
bella consistere, superari te faciet Deus ab hostibus. Deiquippe
e. et adinquare et in fugam conuertere. Hec magno suo et regni malo

116
117

expertus ē Rex Achaz, cum cornu dextro confregisset, et sinistro confideret. Paral. 28. Humiliavit Dñs Judam propter Achaz Regem Juda, eo quod is Rex nudasset populum auxilio et contemptui habuisset Dñm postulando auxilium à Rege Assyriorum, qui nihil ei profuit, sed ipsum et regnum totum graviter afflixit. David igitur positus in caput populi in solo dextro cornu omni rei prospere gerenda spe se habere testatur psal. 43. Non in arcu meo sperabo, et gladius meus non salvabit me. In te Deus inimicos nostros ventilabimus, cornu et in nomine tuo spernemus insurgentes in nos psal. 17. Constitues me in caput gentium, comminud eos in palueres venti ante faciem. Ceterum de capite populorum, eiusq. cornibz idē de Principibus eorumq. viribz, pa. sim in scripturis enalitur officia mentio. 1. Reg. 15. Caput in tribubz Israel factus es, unxitq. te Dñs Rex super Israel. Isai. 7. Caput Syria Damascus, et caput Damascus Rabin Rex Syria Amos. 7. Vanis Optimates capita populorum qui decitis. Nunquid in infortitudine nra affiximus nobis cornua? Ach. 5. Haec sunt cornua, quae ventilaverunt Judā et Israel, ut dispergerent eos. psal. 135. Introduc cornu Davidi, inimicos eius inducam confusione. Eul. 47. Degredietur David ex altare cornu gentis suae, extirpavit contrarios et contrivit cornu ipsorum. psal. 88. In nomine meo exaltabit cornu eius. psal. 133.

cornu eius exaltabitur in gloria. psal. 74 Cornua peccatorum
confingam et exaltabuntur cornua iusti.

Caput. 15.

Ista Scriptura loca si Carolus in consilio adhibuisset, nequaquam
sua ipse met cornua confregisset, aut fortitudine imminuisset,
ut postea Danis in Germania Galliarum insurgentibus eorum cornua
contingere, ipsosque gentilem extirpare et dispergere haud uale-
ret, nihilque Reip: in capite suo presidii inueniret. Cuius quanta
fuerit in curanda re familiari, custodiendisque fisci sine publici
ararii redditibus supinitas animique desolutio et remissio uel hinc
existimari potest, ad quod Danos in potestatem reductos, et multo
tarum provinciarum spolijs et manubijs onustos non modo praeda non
exiit, sed ulterius etiam multo auro et argento ex Rhenensis Ecclesie,
sive thesauris per vim ablato donauit. Si tamen donare est aliena locu-
giri, quod omnes faciunt Principes, qui quicquid sine deo et Ecclesijs
sive hominibus expensum ferunt, quod diu ipsi in aere sunt alienum,
et uel Creditori nominibus ad diem non respondent, uel Consiliarijs,
regie familiaribus, militibus arma merentibus, aut operarijs rem
coluere curantur, cui consequens est, ut qui ab eiusmodi Principibus
doni quicquid accipiunt, nec manus suas ab omni eorum munere exenti-
ant: Isai. 33. Sint fundi socij ac praedonum participes, quod a
Principibus, quos uel ipse uel eius fratres, aut Lati, aut auus

117
118

in eundem ordinem legerant, hereditario deiectione regno, et in pri-
uatum ordinem reductas, nec tantillum penes se habuit pro-
prij, unde induani victui suo suppeditare posset. Et hic tñ Ger-
manica Gallia Italia et bona Hispaniarum partis annis pluribus,
his erat dñs, ut nisi nihil sibi retinere sed oia alijs delargiri
diceret, fieri n' possit quin uel domesticis copijs, priuatoq; instrumento
etiam Imperio abactus uita reliquam ad dignitate tolerandi
facultatem haberet. Sed ita ē uidelicet, inconsulta hominis
non nisi quae ante pedes essent prospicientis largitio fundi n' habuit
ipseq; nullo sui et alieni nullo sacri et profani, nullo digni et indi-
gni discrimine quidquid posset, in alios diffudit, eaq; causa neminem,
qui uel maximis donis et congiarijs, ei se deuinctum esse et quicquam
gratia debere arbitraremur, inuenit, quod ipsum quoq; si mens n' le-
ua fuisset, sibi euentum sauarum litterarum lectione discernere
poterat; Est n. hoc uerū oraculum. Eui:ro fatuorū gratia ef-
fundentur. fatuo n' erit q; quid amicus et n' erit gratia bonis illius
nemo illis pro beneficijs ab eo acceptis gratia repondet / qui
n' edunt panem illius, falsa linguae sunt / se illi deuinctos ēē ac
beneficiorū memores fore mentiantur. / quoties et quanti irride-
bunt eum? neq; n. quod habendū erat, directo sensu distribuit, si-
militer et quod n' erat habendum, id ē, sine ullo discrimine, delectu
ac iudicio sua et aliena, sacra et profana, dignis et indignis

Largitus ē. Dignis plus quā quod erat habendū. Indignis quod n̄ erat
eis habendum, quamq̄ uel meritū eorum uel nece sitas postularet. In,
dignis quod ipsorum nulla esset meritum et quod eis n̄ eēt habendum,
sive quod id esset alijs ereptum aut creditoribz aut mercenarijs uel
signionibz debitum. Caroli quidē certe inertis Danoni Regulos
amplissime ab eo donatos albis dentibus irritasse. Heliodori re lata
sāpradidimus. Quidā fuit opus permanet, et Deo insinuat quod ab ipso
Eccl. 3. Reges intelligite, erudimini, qui iudicatis terrā.

Caput. 16.

Tandem hoc quoq̄ Carolū a sacrarū literarū studio remotiorem fuisse
arguit, quod rebz deo sacris magis admonere et uoluntates eorum
qui Ecclesijs et Monasterijs bona sua uel donarant, uel hereditate
reliquerant, rescindere et mutare nulla ei fuit religio, quod quāq̄
id sit nefas et piaculū satis alijs locis fuit demonstratum.
Exemplo certe Achaz, si Jos. 6 et 7. id legisset, a sacrilegorendū
Deo sacrarū contactu deterreni potuit, praeceperat quippe Deus
de spolijs Urbis Jericho, quod ipse de oibz anathematis, siue rebz
sibi conseratis intelligi uoluit. Sit ciuitas haec et oīa quae in ea
sunt anathema Dño. Vos a. caute, ne de his quippiā contrā,
gatis et sitis prauaricationis rei, et oīa castra Ierusalem sub pec,
cato sint atq̄ turbentur. Quidquid auri et argenti fuerit et uasum
aeneum et ferri, Domino consecratur, positum in tabernaculo ei.

118
119

Deo Achaz prauariisq; e mandatu, et concupiscens abstulit ali,
quid de anathemate, paulu nempe cocinu, et quinquaginta cu
ducentis, siclos argenti, quo suo sacilegio sic Deo offendit, ut is
uniuerso populo motu et fuga iniecit, et triginta sex uiros
hostiu gladio occidit, nec propitiari prius potuerit, quod sa,
criticus in filijs et filiabus, bouib; Asinis ouibus, ipsosq; taber,
naculo et cuncto suppellectile igne consumptus intresset. Eiusuq;
pa imitatus Carolus Ecclesie Rhemensis res in Dei thesauris
positas abstulit, ut Danoru Regulos Dei et Ecclesie inimicos
multisq; suis scelonibus nouissima exempla meritos muneraret.
Cuius in gaudi excusatione neu aliquam habere potuisset, si
eum necessitas ac populi Christiani salus, quae suprema lex e,
id fauore sublegisset. Quo exemplo Rex Ezechias ad auerrendu
a se bellu Assyriorum Regi dedit omne argentu, quod fuerat re,
pertu in domo Dni, et in thesauris Regis, et confregit uasulas
templi, et laminas auri, quas ipse afflixerat 2. Paral. 36. Sed
ut ostendu e adeo nulla fuit eius rei necessitas, ut ipso etia
Carolus Danoru spolijs se uideatur collupletare potuisse. Aliud
sacilegiu documentu dedit Benedictino Monasterio S. Emmeri,
ni in urbe Ratispona Embriconi urbis eius Episcopo, in com,
menda, ut dicunt, dando, ut eius opibus Principis facultate faui,
lius tueri, maiore familia numere sustentare, aurea et

argentea suppellectile domum inducere lautiore victu et habitu
nitidiorum multorum in se oculos conuertere, nomina sumptuum
de pretiis facta expedire, acq[ue] familiaris lacunas explere
posset. Istae siquidem causae sunt, cur Episcopus monasteria com-
mendare sine obliquitanda dari æquum censeatur, et ignora-
re n[on] debent, multo minore Dei offensa homines seculares &
Laicos q[uam] Episcopus monasteriorum potiri, laici quidem simplex
in eo sacrilegiu[m], Episcopi duplex admittunt, ut n[on] ex sacris lit-
teris et S. Bernardo apparet, Episcopus etiã o[mn]es sui muneris
partes implens, si plus ex Ecclesie sue fructibus capiat, quã
alimenta et quibus segatur, furta capina et sacrilegiu[m] commit-
tit. Peccatũ ergo addunt peccato, cu[m] fructus tibi vindicant,
Monachorum pauperumq[ue] victui sacrilega inuiditiae subreptos.
Accedit longe grauius et periculosius scandalum, quod alijs Epis-
coporum obicit auaritia, et seculi amor, dũ eos exemplo docent
sanctiones Canonicae et horribiles eorum diras et imprecationes
contemnere, qui bona suo Deo et coelestibus donant, cumq[ue] Chri-
stus eis dixerit. Vos eritis mihi testes n[on] modo uerbis sed magis et magis
etiã operibus et uirtute magna, sicut Apostoli uirtute magna
testimoniũ Chri[sto] crediderunt, multoq[ue] amplius contemptu sa-
culi, sine opum et sonorum, quam p[re]dicatione et miraculis
suis fidem hominibus fecerunt, et aliã eẽ uita[m], in qua fidei

et bonis operibus merces sit reddenda, ipsi quod uerbis confitentur
factis negant omnemq; Evangelio fidem abrogant. Ita fit ut à com-
mixture fermenti fermentetur totum. Ose. 7. id ē ut populus
Episcoporum avaritiam ambitionem et uia voluptates, populi nec pri-
mum fidei articulum credant, nec primū diuinæ legis præceptū
obseruent. Mammona quippe, honorem et uentrem pro Deo habent
quibus qui seruiant, non possunt, quin Christum oderint et contendant.
Si tñ Christo ipsi ea de re credere fas putamus. Nec ergo in
unum Deum credunt, et coram Deo habent Deos alienos, idemq;
populos credere et facere exemplo suo docent, quæ Apostolo
causa fuit ut diceret Clericos alimentis et tegumentis nō con-
tentos sed cupiditatem concupiscentes errare à fide et inserere
se doloribus multis s. Timot. 6. quoniam dolorum unus ē et præcipuus
causis pro ijs reddenda necessitas, quibus facti sunt duces cæci,
quosq; ducatu præstito prius in culpa sua societate mox in
gehennæ foueam præcipitant. Matt. 18. et 23. quod periculum
considerans S. Bernardus Ep. 42. In ipsum inquit Pastorem
meum lupas saeuissimas Vanitatem et curiositatem, sine am-
bitione et avaritia irruere cerno, quid eruenta illa bestia
de me facient, qui ouicula tuā, quæ et in ipso Pastorem
tanta feritate insiliunt?

Caput .17.

Quem u. Embryo sacre legij sui fructu ceperit nihil e ab
 Historicis relatu. Verisimile e. euenisse illi, quod S. Bernardus
 Deum in Angeloru concilio consulte se ac decreuisse monet uerbis
 illis Isai: 46. Misereamur impios / n' illi misericordie genere
 quo soleo quos amo angere et castigare Apo: 3 sive docere et em-
 dre quasi Pastor gregem suu Eccl: 18. Sed quod eos quos di-
 dimisisti ire in aduersionibus suis, nec flagellis in uia reuer-
 et n' doceat iustitia / nec mihi et S. Benedicto Martyni meo
 Emmerano pro iniuria satis facient uenia sibi conficiet / in
 terra Sanctoru iniqua gessit / in Ecclesiasticis possessionibus,
 que Sanctoru fuerunt utibus assignata, in domo Dei qua San-
 ctitudo deest, ait Bernardus, sive in predijs et fundis S. Emmera-
 ni iniquitatem sive auaritiam suo exercuit / et non uidebit glo-
 ria Dni. In eundem ex eisdem Bernardi sententia conuenit
 hoc psal: 35. Non e timor ante oculos eius, quonia dolore egit
 in conspectu eius, et inueniatur iniquitas eius ad odium, nec
 locu fauoris misericordie et uenie, et hoc psal: 9. Exacerbauit
 Dominus pccator, sedum multitudinem irae suae Deu n' quareat
 (non cura habebit huius uite flagellis eum admonere, ut ad
 se per poenitentia redeat aut conuertatur. Non enim e Deus
 in conspectu eius. Auferuntur iudicia Dei a fauce eius (in con-

120
121

speciem a. habet mundum et ea quae in mundo sunt, et ante
faciem eius sunt Caro et Sanguis, id est consanguinei quos
plus quam Deum honorat et diligit, eorum causa Dei gratiam
effundere nihil pensi habet, ac propterea Deus illam odit et
virga sua indignum ducit ne forte iustitia dicat. Job. 21. Impij
dixerunt Deo recede a nobis, et scientia viarum suarum nolimus.
Quis est omnipotens ut serviamus illi? et quid nobis prodest
si oraverimus illud? ergo vivunt et sublevari sunt, conforta-
tiq. divitijs. Semen eorum permanet coram eis, propinquos
turba et nepotes in conspectu eorum. Domus illorum securae per-
manent, et non est virga Dei super illos? propter quod irritavit
Impius Deum (id est quoniam res praecipue fecit, ut Degit illisq.
ad eo irasceretur et virga eum cadere dignum non duceret?)
dixit n. in corde suo, non requirer, id est quia Altheus est, cogitans
aut Deum non esse, aut nullam rem humanam curare gerere.
Et psal. 72. Eae ipsi peccatores et abundantes in saeculo
obtinuerunt divitias, et dixerunt, quomodo sit Deus et si est
scientia in excelso? In labore Dominus non sunt, et cum homi-
nibus non flagellabuntur ad poenitentiam, sed cum Diabolis, quibus
se socios faciunt in delicto, ideo tenuit eos superbia, peccatum
Diaboli, ita S. Bernardus ista Scriptura loca de Sacerdotibus
interpretatur, qui Ecclesiasticis fructibus abutuntur, velut in
funiculo triplici de periculoso Antistitis et sacerdotis statu

Undeum ab his annis demonstretur.

Caput 18.

De Embrione Dei iudicio delegatum nunc mihi faciamus et ad
Carolus Imp. reuertamus, qui quas sacrilegi poenas pependerit,
eius Successor Arnolfus in diplomate quod Ratisbona extat totius
uerbis testatur.

Omnia successorum uirorum multitudo et magnitudo
cognoscat, postquam Latraus meo Carolus Imp. pro
petitione Embrionis S. Emmerani Ecclesiam
praestauit. Nunquam postea habuit uictoria,
neque corporis et animae sanitatem usque ad finem uite
suae. Si quis ergo Imperator aut Rex eandem Eccle-
siam alicui praestet / siue in commendam det / in male-
dictione S. Mariae Sanctae Petri, Successorumque
eius et omnium Sanctorum persistat.

Carolus igitur si Arnolfo fratris eius filio fides est, unius mona-
sterij Episcopo commendati hoc tulit pretium ut ex illo tempore
non modo uictoria nulla potiret, Germaniam et Galliam Aquitania
longius praedonum immanitas populationibus, rapinis stupris, caedibus
et incendiis nemine resistente peruagaretur, sed ipsi etiam
corporis et animi sanitas usque ad finem uite sua abesset, quod nec
Regino, et si laudatus bucinator, negare potuit, ne quippe
recenti et superstitionibus plurimis, quorum Patres familiariter ad-
nouissent. Fatentur enim Regni Optimates hanc Imperij et ab-

121
122

rogandi causam habuisse, quod comerent non modo vires corporis
 sed etiam animi sensus ab eo diffugisse, hoc est sensu illi
 coram defuisse: cum mente captus et insanus esset, adeo iubens,
 tibi X. Tabulam legibus ad agnatos et gentiles deduci oportere:
 quomodo et fecit motus ob stultitiam deposita regno se,
 statim, esse ille non aliud stultitiae eius argumentum affert, quam
 quod Danos ad deditionem compulso non modo impunitos sed am-
 plissime etiam muneratos dimiserit. Ego sicut non modo in uenia uictis
 hostibus danda, sed etiam in Monasterio profanando, stultus fuisse
 eum indico, ita uereor ne non sua magis quam patris et Monachorum
 culpa filios parum sane mentis fuerit. Latronem quod plures
 haberet filios, eum uelut natum minimum, ut apparet in monaste-
 rio abdidit, ut Monachis magistris literarum bonosque mores dis-
 ceret. Illi eum docuerunt quod et scirent, nec minus Adolescenti
 principi quod ipsis laudis futurum dicerent, uidelicet sine
 intermissione orare, psalmodiam methodis infatigabiliter in-
 tendere, alia non canere et uerbulorum aliquid sabinde pan-
 gere, talia dum didicit nec laboribus corpus exerceat, corporis
 et animi saginam contraxit ex quo et Crassi cognomen ei habuit.
 Duobus postea fratribus sine legitima prole defunctis succedens
 et Imperator Constans Monasterij mores et uiae consuetudinem
 quae iam in nona ei uenerat, mutare non potuit. Hinc factum
 ut Augusta coniuge nulloquamvis nuntiato castitatis uoto
 inter ipsam decemum nunquam contingeret oem Reip. curam

hancis Episcopi Verellenus imponeret, eius arbitratu Episcopi
apatus et Abbatis qua dignis qua indignis mandaret improbiis
a se contendebus propter dylopiam seu frontis imbecillitatem
tatem nihil negaret, omniaq; nullo discrimine largiretur,
dies noctesq; in ade sacra Monachis psallentibus et re divina
facientibus opera daret, cantilenis quoq; et carminibus Eulogiis
astris componendis partem seponis n. minime impertiret et cum
B. Tuselone sangallensi Monacho, Ecclesiasticorum cantuum arti-
ficio pia emulatione de poetica Musicaq; artis palma in certamen
desideret, in quo uno ut alia n. essent spectatu satis et
magnus stultitiae exemplum inerat. Cum n. in Principatu sui multa
alia concurrant, quae ut alio loco demonstravi, hominem dementandi
nim habent, quid futurum censeam, si auctat facultas poetica quae
sine furore et insania nemini contingere ipsi etiam poetae glo-
riantur? freni certe n. potest, quia tanto maior Principia auctat,
cuiusdam sapientiae vel potius divinitatis persuasio, hoc est, cele-
stis, stultitiae palma, quanto plus in eo se valere et prestare
credit, quo multo maxime hominum partem ac propemodum omne
genus humanum defici intelligit, adeoque in illo tanquam inspirari et
fatuari solito veredemum locum inuenit, quod de se fatidico plenus
spiritu David praedicat verbis à Salomone filio celatis prov. 30.
Virio quam locutus est uer, ad quo est Deus, et qui deo se morante
confortatus ait, stultissimus es virorum, et sapientia hominum n. est
meum. Carolus in ista facientem Monachi noluit naturae prodigium
ad

ad mirari, eiusq; sanctitate testimonia munificentia et doctrina
 laudib; ad coelum ferre, ipsiq; tantu n' uero et uidenti consecratione
 nel Apothecaria suffragijs suis decernere. Nunc rei specimen in
 Reginonis uerbis supra uidimus. Non quo quicquid aurib; suis
 darent eunq; palpo demereri cuperint, sed quod homines moris
 antiqui, et sine ulla mala malitia, quae ipsos decerent, eadem
 Principi quoq; pulchra esse propter humanam et ciuitia re uo
 impenitiam persuasum haberent. Si porro collaudat; sibi pla
 cere cepit, et quidquid ipse fecisset, homo tam pius ac religiosus
 continuo Deo placere eoz impensabilem esse, nec a quoqua re,
 prehendi oportere animum induxit. Nemo a. Imperatorem
 tam potens et fortunatus eoz, laudat; innocentia ac Sancti
 monia fama inlytu, quidquid tandem leuis ac fas esset, ab eo
 designaretur, non modo reprehendere sed nec admonere ausus
 est, nisi se temeritatis et arrogantiae nomine ab oib; uapulare
 nihili faceret. Itaq; ille Ratisbonensis Monasterij profana
 tionem sui iuris et arbitrij ee facile sibi persuasit, eaz causa,
 quod illi sana mentis poeticae musicaeque professio et Monachoru
 plaudus adhuc reliquu fuerat, in perpetuu prouidit, et ad
 exorandum, ut sua ipse fortuna turpi et corrupta, tu uniuersa
 Rempublica Autritia sua grauissime affligit.
 Et nunc

*Reges intelligite, erudimini
qui iudicatis
Terram*

123
124

Regis intelligitur, amantissimi

quo sub castis

Tomam

124
125

125
126

